

Τάσος Ανθουλιάς

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ

Βιογραφίες σημαντικών μουσικών
από όλο τον κόσμο

Μια προσπάθεια να παρουσιαστούν οι βιογραφίες με απλά κείμενα και χαρακτηριστικές εικόνες ώστε να γίνει κατανοητός ο τρόπος που δημιούργησαν το έργο τους μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες της εποχής τους και της κοινωνίας τους και να γίνουν φανερές οι συνέπειες του έργου τους μέχρι την εποχή μας.

ΧΕΛΙΔΟΝΙ 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.		Σελ.
Αντόνιο Βιβάλντι	3	Φρεντερίκ Σοπέν	79
Γκέοργκ Φρίντριχ Χαίντελ	11	Φραντς Λιστ	88
Φραντς Γιόζεφ Χάυδν	21	Τζουζέπε Βέρντι	96
Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ	31	Νικολάι Ρίμσκι-Κόρσακοφ	106
Λούντβιχ βαν Μπετόβεν	42	Τζάκομο Πουτσίνι	115
Τζοακίνο Ροσσίνι	50	Γκούσταβ Μάλερ	122
Φραντς Σούμπερτ	59	Μωρίς Ραβέλ	128
Εκτόρ Μπερλιόζ	64	Σεργκέι Προκόφιεφ	135
Ρόμπερτ Σούμαν	73		

ANTONIO VIVALDI

Ο Αντόνιο Βιβάλντι (1678 - 1741) ήταν Ιταλός συνθέτης της εποχής του Μπαρόκ, δεξιοτέχνης βιολονίστας και ιερέας. Θεωρείται από τους σημαντικότερους συνθέτες της εποχής του και ο δημοφιλέστερος του κλασικού μπαρόκ. Είναι πολύ γνωστός για τις περίφημες «Τέσσερις εποχές». Στα έργα του περιλαμβάνονται δεκάδες κοντσέρτα για βιολί, 40 όπερες και πλήθος άλλα έργα θρησκευτικής μουσικής.

Ο Αντόνιο Βιβάλντι γεννήθηκε στη Βενετία στις 4 Μαρτίου 1678. Μάλιστα λέγεται ότι βαπτίσθηκε ανεπίσημα την ημέρα της γέννησής του λόγω του φόβου θανάτου του μετά από ελαφρύ τραυματισμό του από σεισμό που έγινε την ίδια μέρα, ενώ η επίσημη (σε ναό) τελετή βάπτισής του έγινε δύο μήνες αργότερα.

**Ο ναός του
Αγίου Ιωάννη
του Βαπτιστή
όπου βαπτίσθηκε
ο Αντόνιο Βιβάλντι**

Ο πατέρας του Αντόνιο, ο Τζιοβάνι Μπατίστα Βιβάλντι, ήταν αρχικά κουρέας ενώ αργότερα ασχολήθηκε επαγγελματικά με το βιολί και ήταν αυτός που δίδασκε στον γιο του το όργανο. Ο Αντόνιο Βιβάλντι ωφελήθηκε πολύ από τη μουσική που παιζόταν στη Βασιλική του Αγίου Μάρκου και τα ιδρύματά της, όπου κατά καιρούς έπαιρνε τη θέση του πατέρα του.

Αυτό τον έσπρωξε πολύ νωρίς στον εκκλησιαστικό τομέα. Μάλλον ήταν ο πατέρας του που τον καθοδήγησε γιατί θεωρούσε πως αυτή ήταν μια καλή σταδιοδρομία. Το νεαρό αγόρι θα αφιερωνόταν ελάχιστα στη διάρκεια της ζωής του στις θρησκευτικές δραστηριότητες, αλλά μέσα στις εκκλησίες θα ανέπτυσσε όλες τις ικανότητές του για μουσική και σύνθεση. Ωστόσο, φορούσε το ράσο σε όλη του τη ζωή και διάβαζε το φυλλάδιό του κάθε μέρα.

**Η
Βασιλική
του
Αγίου
Μάρκου**

Η κατάσταση υγείας του Βιβάλντι ήταν από τη γέννησή του κακή. Τα συμπτώματα που εμφάνιζε ήταν μια μορφή άσθματος. Στην ηλικία των 15 χρόνων ξεκίνησε να μελετά προκειμένου να γίνει ιερέας. Χειροτονήθηκε το 1703 σε ηλικία 25 ετών και σύντομα του έδωσαν το υποκοριστικό «ο κόκκινος παπάς» εξαιτίας του χρώματος των μαλλιών του. Σύντομα μετά τη χειροτόνησή του, το 1704, απαλλάχθηκε από την τέλεση της Θείας Λειτουργίας εξαιτίας της επιδείνωσης της υγείας του, αλλά παρέμεινε ιερέας.

Τον Σεπτέμβριο του 1703, ο Βιβάλντι διορίστηκε ως δάσκαλος βιολιού στο Ίδρυμα Pio Ospedale della Pietà στη Βενετία. Το Ίδρυμα αυτό είχε ένα ορφανοτροφείο με ένα Ωδείο υψηλού επιπέδου. Ο συνθέτης ξεκίνησε να εργάζεται για το ορφανοτροφείο στην ηλικία των 25 ετών και για τα επόμενα 30 χρόνια συνέθεσε τις κυριότερες δουλειές του εργαζόμενος εκεί. Εκείνη την εποχή στη Βενετία υπήρχαν τέσσερα παρόμοια ιδρύματα, τα οποία χρηματοδοτούσε η πολιτεία, με αποστολή την παροχή ασύλου και εκπαίδευσης σε παιδιά ορφανά, εγκαταλειμμένα ή παιδιά των οποίων οι οικογένειες δεν μπορούσαν να τα υποστηρίξουν. Τα αγόρια μάθαιναν μια τέχνη και στην ηλικία των 15 έπρεπε να φύγουν από το ίδρυμα, ενώ τα κορίτσια διδάσκονταν μουσική με τα πιο προικισμένα να παραμένουν και να αποτελούν μέλη της ορχήστρας και χορωδίας του Ospedale.

Μετά την πρόσληψη του Βιβάλντι, τα ορφανά άρχισαν να κερδίζουν φήμη και εκτίμηση τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, με τον συνθέτη να γράφει κοντσέρτα, καντάτες και θρησκευτική μουσική για φωνητικά σύνολα. Οι σχέσεις του με τις εκάστοτε διοικήσεις του ορφανοτροφείου ήταν συχνά τεταμένες. Ωστόσο το 1711 τον κατέστησαν υπεύθυνο για κάθε είδους μουσική δραστηριότητα του ιδρύματος. Τον Φεβρουάριο του 1711, ο συνθέτης με τον πατέρα του ταξίδεψαν στην πόλη Μπρέσια όπου το έργο του *Stabat Mater* παίχτηκε στο πλαίσιο θρησκευτικών εκδηλώσεων. Το έργο αυτό θεωρείται από τα πρώτα αριστουργήματά του.

Στη Βενετία τις αρχές του 18ου αιώνα η όπερα ήταν από τους πιο δημοφιλείς τρόπους διασκέδασης σε ό,τι αφορά τη μουσική (στην πόλη υπήρχαν πολλά θέατρα που συναγωνίζονταν για την προτίμηση του κοινού). Το γεγονός αυτό αποδείχθηκε αρκετά προσοδοφόρο για τον συνθέτη. Ξεκίνησε το 1715 με την όπερα ως δευτερεύουσα ασχολία. Έτσι το 1716 παρουσίασε την όπερα «*Arsilda η βασίλισσα του Πόντου*», η οποία σημείωσε αξιόλογη επιτυχία.

Την ίδια περίοδο το ορφανοτροφείο παράγγειλε στον Βιβάλντι αρκετά έργα θρησκευτικού χαρακτήρα. Μεταξύ αυτών ήταν ο «Θρίαμβος της Ιουδήθ». Το έργο αυτό συγκαταλέγεται μεταξύ των θρησκευτικών αριστουργημάτων του, ενώ και τα 11 φωνητικά μέρη εκτελούνταν από κορίτσια του ορφανοτροφείου, τα οποία υποδύονταν και τους αντρικούς ρόλους. Αρκετές άριες περιλαμβάνουν σόλο μέρη για όργανα (όπως φλογέρες, όμποε, κλαρινέτα και μαντολίνα) τα οποία καταδείκνυαν το εύρος του ταλέντου των κοριτσιών.

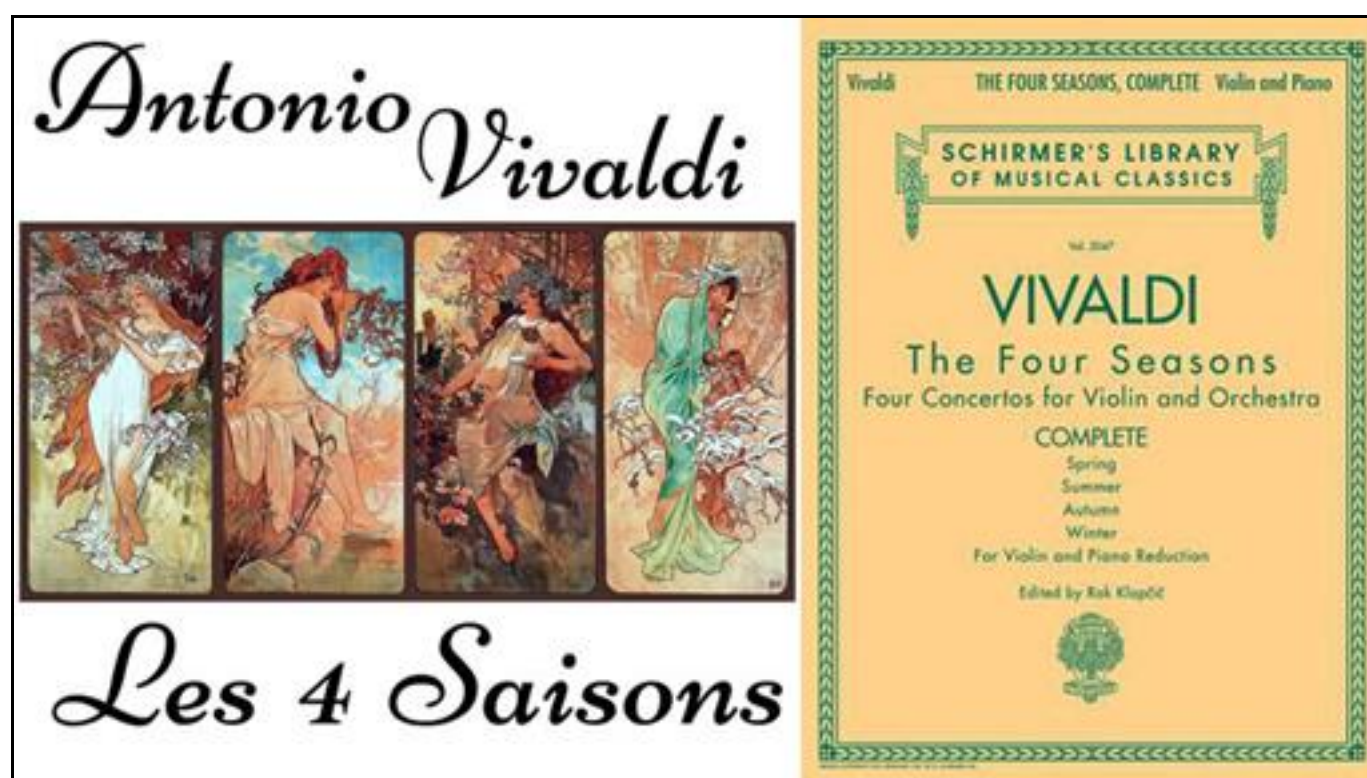

Το 1716 ο Βιβάλντι συνέθεσε και παρήγαγε άλλες δύο όπερες: τη «Στέψη του Δαρείου» και τη «Θριαμβευτική σταθερότητα της αγάπης και του μίσους». Η τελευταία σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Τα επόμενα χρόνια ο Βιβάλντι συνέθεσε αρκετές όπερες που παρουσιάστηκαν σε όλη την Ιταλία.

Το 1718 προσφέρθηκε στον Βιβάλντι η θέση του Μαέστρου στην αυλή του κυβερνήτη της Μάντουα. Έζησε εκεί για τρία χρόνια και παρήγαγε αρκετές όπερες. Το 1722 μετοίκησε στη Ρώμη όπου και εισήγαγε το νέο του ύφος στις όπερες, ενώ ο νέος πάπας Βενέδικτος ΙΓ΄ τον προσκάλεσε να δώσει παράσταση ενώπιόν του. Το 1725 επέστρεψε στη Βενετία όπου και συνέθεσε τέσσερις όπερες το ίδιο έτος.

Αυτή την περίοδο ήταν που συνέθεσε και τις «Τέσσερις εποχές», δηλαδή τέσσερα κονσέρτα όπου «σκιαγραφούνται» σκηνές για κάθε μία εποχή. Έμπνευση για τη σύνθεση των κονσέρτων αποτέλεσε πιθανώς η εξοχή που περιέβαλε τη Μάντουα. Τα εν λόγω κονσέρτα αποτέλεσαν επανάσταση στο τρόπο της μουσικής σύλληψης: σε αυτά ο Βιβάλντι παρουσιάζει ρυάκια, πουλιά που κελαηδούν, σκύλους που γαβγίζουν, κουνούπια που βουίζουν, καταιγίδες, πιωμένους χορευτές, ήσυχες νύχτες, γιορτές κυνηγιού, παγωμένα τοπία, παιδιά που κάνουν πατινάζ και ζεστές χειμερινές φωτιές. Ολόκληρο το έργο διέπεται από ποικιλία ρυθμών και τρόπων – ο Βιβάλντι μοιάζει να επιχειρεί εικαστική αποτύπωση των διαφόρων σκηνών. Έτσι, τα συγκεκριμένα κονσέρτα του είναι προγραμματικά και περιγραφικά, ίσως τα πρώτα σε τέτοιο βαθμό στην ιστορία της δυτικής μουσικής.

Στην ακμή της καριέρας του, ο Βιβάλντι έλαβε τιμές από Ευρωπαίους ευγενείς. Η γαμήλια καντάτα γράφηκε για τον γάμο του Λουδοβίκου ΙΕ΄ της Γαλλίας. Το 1728 ο συνθέτης συνάντησε τον αυτοκράτορα Κάρολο τον Στ΄ σε μια επίσκεψή του στην Τεργέστη όπου πήγε για να δει την κατασκευή ενός νέου λιμανιού. Ο Κάρολος θαύμαζε τόσο τη μουσική του Βιβάλντι ώστε λέγεται ότι κατά τη συνάντησή τους μίλησε μαζί του περισσότερο απ' όσο είχε μιλήσει με τους υπουργούς του τα τελευταία δύο χρόνια! Ο αυτοκράτορας έδωσε στο συνθέτη τον τίτλο του ιππότη, ένα χρυσό μετάλλιο και μια πρόσκληση να τον επισκεφθεί στη Βιέννη. Ο Βιβάλντι του πρόσφερε χειρόγραφο αντίγραφο μιας σύνθεσής του.

Με το πέρασμα του χρόνου τα μουσικά γούστα του κοινού άλλαζαν και οι συνθέσεις του δεν τύχαιναν της ίδιας εκτίμησης όπως κάποτε στη Βενετία. Το 1740 ο Βιβάλντι πήγε στη Βιέννη για να παρουσιάσει όπερες. Σύντομα μετά την άφιξή του στη Βιέννη, ο αυτοκράτορας πέθανε και έτσι ο συνθέτης έμεινε δίχως βασιλική προστασία και σταθερή πηγή εισοδήματος. Ο Βιβάλντι πέθανε φτωχός λίγο μετά τον αυτοκράτορα στις 28 Ιουλίου το 1741 σε ηλικία 63 ετών. Η κηδεία του συνθέτη έγινε στον καθεδρικό ναό του Αγίου Στεφάνου όπου ο νεαρός Χάυντν συμμετείχε στην παιδική χορωδία του ναού.

ΓΚΕΟΡΓΚ ΦΡΙΝΤΡΙΧ ΧΑΙΝΤΕΛ

Ο Γκέοργκ Φρίντριχ Χαίντελ (1685 - 1759) ήταν Γερμανός συνθέτης της ύστερης περιόδου της Μπαρόκ μουσικής, που διακρίθηκε κυρίως για τα ορατόριά του. Έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στην Αγγλία και απέκτησε την αγγλική ιθαγένεια το 1726. Το πιο διάσημο έργο του είναι το ορατόριο «Μεσσίας». Επηρέασε βαθιά πολλούς από τους μεταγενέστερους συνθέτες, όπως ο Χάυντν, ο Μότσαρτ και ο Μπετόβεν, ενώ το έργο του συνέβαλε στη μετάβαση από την εποχή της μουσικής Μπαρόκ στην Κλασική περίοδο. Οι συνθέσεις του περιλαμβάνουν περίπου 50 όπερες, 23 ορατόρια και πολλές συνθέσεις εκκλησιαστικής μουσικής, καθώς και ορχηστρικά κομμάτια.

Ο Χαίντελ γεννήθηκε στις 5 Μαρτίου 1685 (την ίδια χρονιά που γεννήθηκε ο Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ) στη Χάλε του Δουκάτου του Μαγδεμβούργου. Ο πατέρας του ήταν ένας διαπρεπής κουρέας-χειρούργος που υπηρετούσε στην αυλή του δούκα της Σαξονίας.

**Το σπίτι
που
γεννήθηκε
ο Χαίντελ**

Η Χάλε ήταν μια σχετικά ευημερούσα πόλη, έδρα μιας βιομηχανίας εξόρυξης αλατιού και κέντρο εμπορίου. Ακόμα και οι μικρότερες εκκλησίες είχαν ικανούς οργανοπαίχτες και ωραίες χορωδίες και οι ανθρωπιστικές επιστήμες και τα γράμματα ευδοκιμούσαν.

Ο πατέρας του Χαίντελ δεν επιθυμούσε να εξελιχθεί ο γιος του σε μουσικό. Με παρέμβαση, όμως, του δούκα, που εκτίμησε τα μουσικά χαρίσματα του οκτάχρονου Χαίντελ, ξεκίνησε μαθήματα εκκλησιαστικού οργάνου με την εποπτεία του οργανίστα της εκκλησίας. Ο οργανίστας εισήγαγε συστηματικά τον Χαίντελ στην ποικιλία των στυλ και των αριστουργημάτων που περιέχονταν στην εκτενή βιβλιοθήκη του. Αυτό το έκανε απαιτώντας από τον Χαίντελ να αντιγράφει επιλεγμένες παρτιτούρες.

**Η εκκλησία
στην οποία
ο Χαίντελ
μάθαινε
να παίζει
εκκλησιαστικό
όργανο**

Το
 Πανεπιστήμιο
 της Χάλε

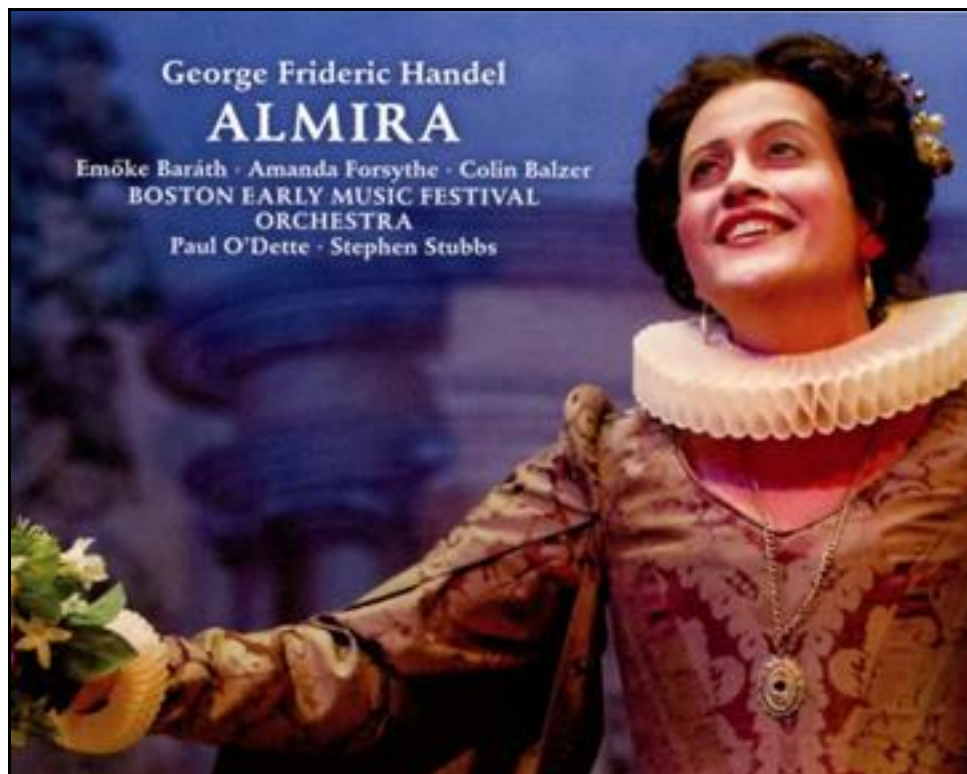
Κρίστιαν
Τομάσιους

Αύγουστος
Φράνκκιους

Το 1703 ο Χαίντελ δέχτηκε μια θέση ως βιολονίστας και τσεμπαλίστας στην ορχήστρα της Όπερας του Αμβούργου.

Το 1705 γράφει την πρώτη του όπερα την «Αλμίρα» ...

**Η πρώτη
όπερα
του Χαίντελ**

... και το 1708 γράφει την όπερα «Απόλλων και Δάφνη».

Το 1710 ο Χαίντελ πήγε στην Αγγλία. Με την όπερά του Ρινάλντο, βασισμένη σε λιμπρέτο του Ιταλού ποιητή Τορκουάτο Τάσο, γνώρισε μεγάλη επιτυχία, αν και συντέθηκε γρήγορα, με πολλά δάνεια από παλαιότερα έργα του. Και το 1712 αποφασίζει να μείνει μόνιμα στην Αγγλία. Προσαρμόζει το όνομά του στην Αγγλική γλώσσα και το προφέρει Τζωρτζ.

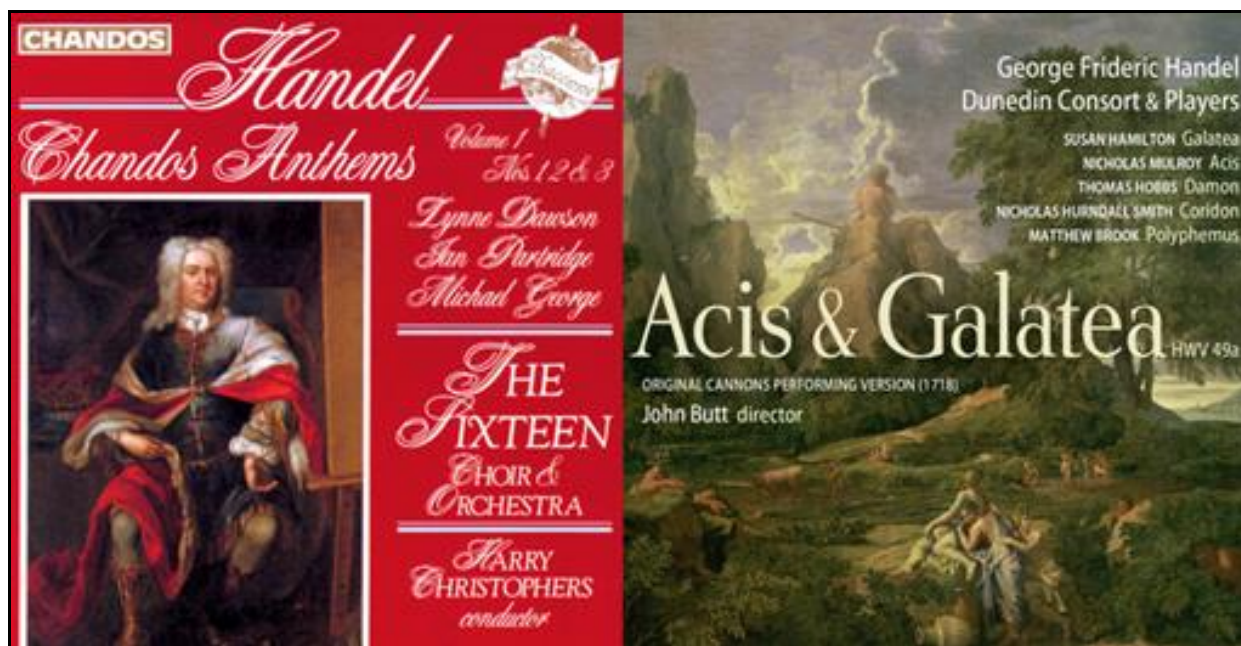
Ρινάλντο

Προσπάθησε να γίνει θεατρικός επιχειρηματίας και για πέντε χρόνια δεν έγραψε άλλη όπερα. Αλλά είχε μεγάλο επιχειρηματικό ανταγωνισμό. Τον Ιούλιο του 1717 το έργο του «Η μουσική των νερών» παίχτηκε περισσότερες από τρεις φορές στον ποταμό Τάμεση για τον βασιλιά Γεώργιο Α΄ και τους καλεσμένους του.

Ο Χαίντελ με τον βασιλιά Γεώργιο Α΄

Το 1717 ο Χαίντελ συνέθεσε τους ύμνους (ή ψαλμούς) στο Κάνονς, στο Middlesex, όπου έβαλε τον ακρογωνιαίο λίθο για τις μελλοντικές του χορωδιακές συνθέσεις στους «Ύμνους του Χάντονς». Ένα άλλο έργο που έγραψε για τον Δούκα του Χάντονς, ήταν το 'Εις και Γαλάτεια, το οποίο κατά τη διάρκεια της ζωής του Χαίντελ ήταν το έργο του με τη μεγαλύτερη απόδοση.

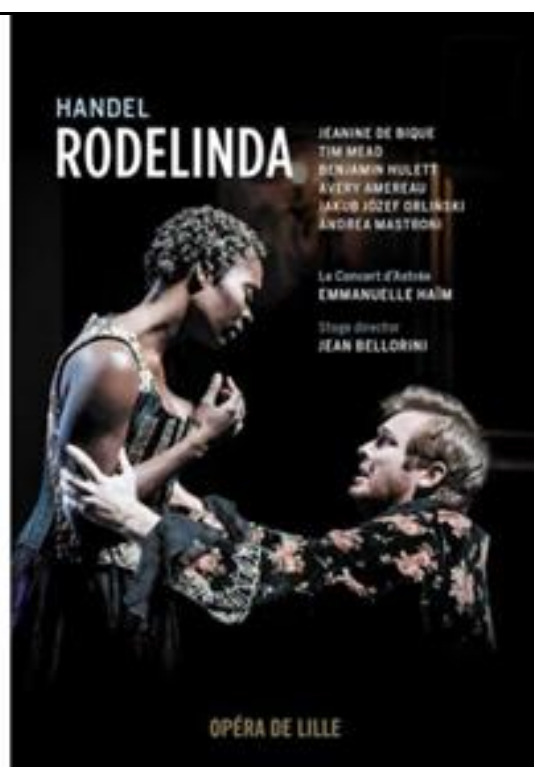

Το 1723 μετακόμισε σε ένα σπίτι, το οποίο νοίκιασε για το υπόλοιπο της ζωής του. Αυτό το σπίτι, όπου έκανε πρόβες, αντέγραφε μουσική και πουλούσε εισιτήρια, είναι τώρα το μουσείο Χαίντελ.

**Το σπίτι του Χαίντελ
σήμερα Μουσείο
στο Λονδίνο**

Εκεί, μέσα σε δώδεκα μήνες, μεταξύ 1724 και 1725, ο Χαίντελ έγραψε τρεις επιτυχημένες όπερες, τον Ιούλιο Καίσαρα, τον Ταμερλάνο και τη Ροντελίντα.

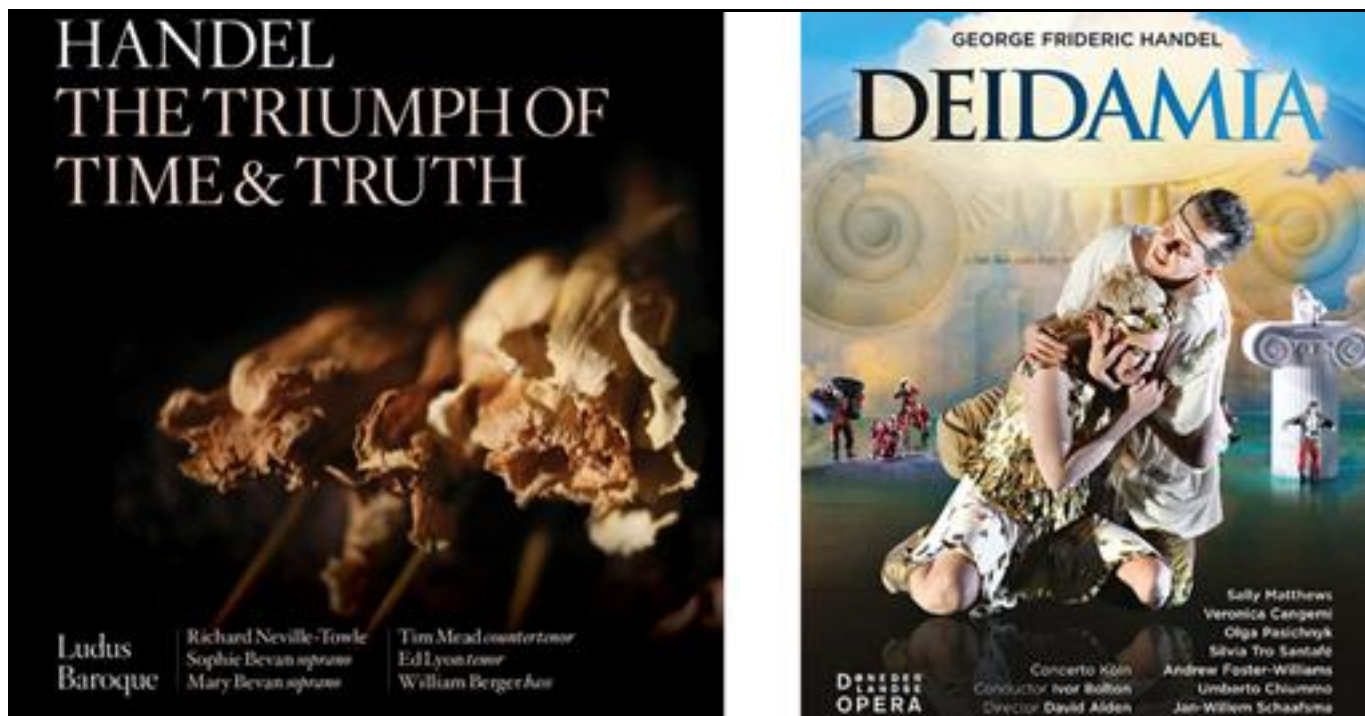
Το 1730 ο Χαίντελ ταξίδεψε στην Ιταλία για να προσελκύσει νέους τραγουδιστές και επίσης συνέθεσε άλλες επτά όπερες, μεταξύ των οποίων το κωμικό αριστούργημα «Παρθενόπη» και τη «μαγική» όπερα «Ορλάντο».

Από το 1734 ως το 1741 ο Χαίντελ συμμετείχε στις παραγωγές του θεάτρου Κόβεντ Γκάρντεν.

Τον Μάρτιο του 1737 έγινε η πρεμιέρα του αναθεωρημένου «Θρίαμβου του χρόνου και της αλήθειας». Αλλά τον Απρίλιο ο Χαίντελ υπέστη ένα ήπιο εγκεφαλικό ή ρευματική παράλυση, με αποτέλεσμα προσωρινή παράλυση στο δεξί χέρι του. Μετά από σύντομες ενδείξεις ανάρρωσης, είχε υποτροπή τον Μάιο, με συνοδευτική επιδείνωση των πνευματικών του ικανοτήτων. Όλα τα συμπτώματα ξεπεράστηκαν τον Νοέμβριο. Η τελευταία του όπερα, «Δειδάμια», παίχτηκε τρεις φορές το 1741.

Το 1742 παρουσιάζεται το περίφημο ορατόριο «Μεσσίας».

Το 1749, ο Χαίντελ συνέθεσε τη «Μουσική για τα Βασιλικά Πυροτεχνήματα». Την πρώτη παράσταση παρακολούθησαν 12.000 άτομα. Το 1750 οργάνωσε μια παράσταση του «Μεσσία» για να προσφέρει τα έσοδα στο Νοσοκομείο Φάουντλινγκ για τη ίδρυση ενός ορφανοτροφείου στο Λονδίνο. Η παράσταση θεωρήθηκε μεγάλη επιτυχία και ακολούθησαν ετήσιες συναυλίες που συνεχίστηκαν σε όλη του τη ζωή. Ο Χαίντελ κληροδότησε ένα αντίγραφο του «Μεσσία» στο ίδρυμα μετά τον θάνατό του.

Το 1751 άρχισε να υποφέρει από καταρράκτη στο ένα του μάτι και τον επόμενο χρόνο έχασε τελείως την όρασή του. Πέθανε το 1759 σε ηλικία 74 χρόνων.

ΦΡΑΝΤΣ ΓΙΟΖΕΦ ΧΑΥΔΝ

Ο Φραντς Γιόζεφ Χάυδν (1732 - 1809) ήταν Αυστριακός συνθέτης, ένας από τους σημαντικότερους της κλασικής εποχής της μουσικής. Θεωρείται ο «πατέρας» της συμφωνίας και του κουαρτέτου εγχόρδων. Ήταν φίλος και μέντορας του Μότσαρτ και δάσκαλος του Μπετόβεν.

Ο Γιόζεφ Χάυδν γεννήθηκε στις 31 Μαρτίου 1732 στο Ροχράου της Αυστρίας, ένα χωριό που εκείνη την εποχή βρισκόταν στα σύνορα με την Ουγγαρία. Ο πατέρας του ήταν ο Μαθίας Χάυδν, ένας κατασκευαστής τροχών. Η μητέρα του Μαρία είχε εργαστεί στο παρελθόν ως μαγείρισσα στο παλάτι ενός Κόμη του Ροχράου. Κανένας από τους γονείς του δεν μπορούσε να διαβάσει μουσική. Ωστόσο, ο Μαθίας ήταν ένας ενθουσιώδης λαϊκός μουσικός, ο οποίος είχε μάθει μόνος του να παίζει άρπα. Σύμφωνα με τις αναμνήσεις του Χάυδν τραγουδούσε συχνά μαζί και με τους γείτονές τους.

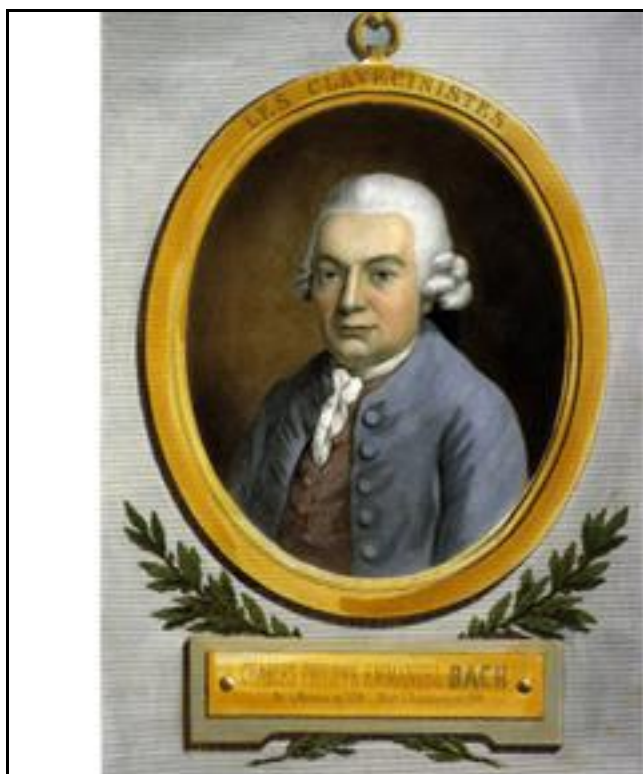

Μαθίας Χάυδν

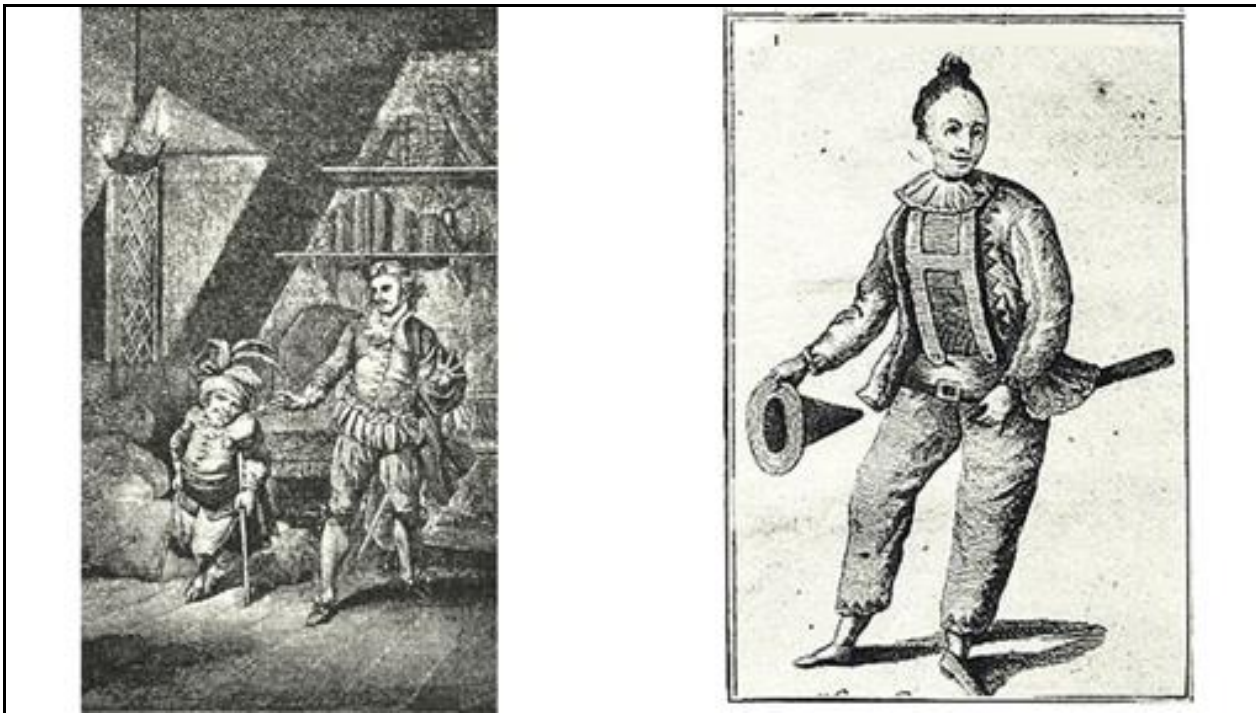
Ο Χάυδν παίρνει τα πρώτα μαθήματα μουσικής κοντά στον συγγενή της οικογένειας Γιόχαν Ματίας Φρανκ και ειδικότερα στο πιάνο και στο βιολί. Σε ηλικία επτά ετών γίνεται μέλος της παιδικής χορωδίας στον Καθεδρικό Ναό του Αγίου Στεφάνου στη Βιέννη, ωστόσο γενικά δεν παίρνει μια συστηματική μουσική εκπαίδευση και περνάει πολύ δύσκολα. Εγκαταλείποντας την παιδική χορωδία, ο Χάυδν αναγκάζεται να εργαστεί ως ελεύθερος επαγγελματίας μουσικός, παίζοντας βιολί και πληκτροφόρα όργανα ή διδάσκοντας μουσική.

Το 1752 (σε ηλικία 20 χρόνων) ήταν υπηρέτης-συνοδός του Ιταλού συνθέτη Νικόλα Πορπόρα, από τον οποίο αργότερα είπε ότι έμαθε «τις αληθινές βασικές αρχές της σύνθεσης». Μελέτησε προσεκτικά το έργο του Καρλ Φίλιπ Εμμάνουελ Μπαχ (γιου του Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ), τον οποίο αναγνώρισε ως σημαντική επιρροή. Είπε για τις πρώτες έξι σονάτες για πλήκτρα του Μπαχ: «Δεν άφησα το πληκτρολόγιό μου μέχρι να τις παίξω και όποιος με ξέρει καλά πρέπει να έχει ανακαλύψει ότι οφείλω πολλά στον Μπαχ, ότι τον κατάλαβα και τον έχω μελετήσει με επιμέλεια.

**Καρλ Φίλιπ
Εμμάνουελ Μπαχ**

Καθώς οι δεξιότητές του αυξάνονταν, ο Χάυδν άρχισε να αποκτά φήμη, πρώτα ως συνθέτης της όπερας «Ο κουτσός διάβολος», που γράφηκε για τον κωμικό Γερμανό ηθοποιό Τζόζεφ Φέλιξ φον Κουρτζ, του οποίου το σκηνικό όνομα ήταν «Μπερναντόν». Το έργο πρωτοπαρουσιάστηκε με επιτυχία το 1753, αλλά σύντομα έκλεισε από τους λογοκριτές λόγω «προσβλητικών παρατηρήσεων».

Με την αύξηση της φήμης του ο Χάυδν απέκτησε τελικά την αριστοκρατική υποστήριξη, καθοριστική για την καριέρα ενός συνθέτη στην εποχή του. Το 1757 ο κόμης Μόρτζιν έγινε ο πρώτος του εργοδότης πλήρους απασχόλησης. Ο Χάυδν διορίζεται ως μουσικός διευθυντής στην αυλή του κόμη Καρλ φον Μόρτζιν, όπου διευθύνει μια μικρή ορχήστρα, για την οποία συνθέτει και την πρώτη του συμφωνία.

Το 1760, με την ασφάλεια της θέσης του, ο Χάυδν παντρεύτηκε. Σύζυγός του ήταν η Μαρία Άννα Θηρεσία Κέλερ. Ο Χάυδν και η σύζυγός του είχαν έναν εντελώς δυστυχισμένο γάμο και δεν έκαναν παιδιά.

Ο κόμης Μόρτζιν υπέστη σύντομα οικονομικές ανατροπές που τον ανάγκασαν να απολύσει όλους τους μουσικούς του. Αλλά γρήγορα, το 1761, προσφέρθηκε στον Χάυδν παρόμοια θέση από τον πρίγκιπα Πάουλ Άντον, επικεφαλής της εξαιρετικά πλούσιας οικογένειας Εστερχάζυ.

**Το παλάτι
του
πρίγκιπα
Εστερχάζυ**

Ως «υπάλληλος του σπιτιού» στις εγκαταστάσεις Εστερχάζυ, ο Χάυδν φορούσε λιβρέα και ακολουθούσε την οικογένεια καθώς μετακινούνταν ανάμεσα στα διάφορα ανάκτορά τους, με σημαντικότερο την προγονική έδρα της οικογένειας και αργότερα στην Εστερχάζα, ένα μεγάλο νέο παλάτι που χτίστηκε στην ύπαιθρο της Ουγγαρίας τη δεκαετία του 1760. Ο Χάυδν είχε ένα τεράστιο φάσμα ευθυνών, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης, της διεύθυνσης της ορχήστρας, της αναπαραγωγής μουσικής δωματίου και τελικά τη δημιουργία όπερας.

Εστερχάζα

Παρά τον βαρύ φόρτο εργασίας, η δουλειά ήταν από καλλιτεχνική άποψη μια εξαιρετική ευκαιρία για τον Χάυδν. Οι πρίγκιπες Εστερχάζυ (αρχικά ο Πάουλ Άντον και από το 1762 ως το 1790 ο Νικόλαος ο πρώτος) ήταν γνώστες της μουσικής και εκτιμούσαν τη δουλειά του και του έδιναν καθημερινή πρόσβαση στη δική του μικρή ορχήστρα. Κατά τη διάρκεια των σχεδόν τριάντα ετών που ο Χάυδν εργάστηκε στην αυλή του Εστερχάζυ, παρήγαγε μια πλημμύρα συνθέσεων και το μουσικό του στυλ συνέχισε να αναπτύσσεται. Στα σημαντικότερα έργα αυτής της περιόδου συγκαταλέγονται οι συμφωνίες του Παρισιού, η συμφωνία του Αποχαιρετισμού, καθώς και αρκετές σονάτες για πιάνο και κουαρτέτα εγχόρδων.

Σε αυτό το διάστημα καταγράφεται και η ανάπτυξη της φιλίας του Χάυδν με τον Μότσαρτ, με τον οποίο γνωρίστηκε το 1784. Οι δύο συνθέτες έπαιζαν περιστασιακά σε κουαρτέτα εγχόρδων μαζί. Ο Χάυδν εντυπωσιάστηκε πάρα πολύ με το έργο του Μότσαρτ και το επαίνεσε σε άλλους. Ο Μότσαρτ ανταπέδωσε την εκτίμηση, όπως φαίνεται στην αφιέρωσή του ενός σετ έξι κουαρτέτων, που το ονόμασε «Χάυδν» για τον φίλο του.

Μετά τον θάνατο του πρίγκιπα Νικολάου το 1790, ο διάδοχός του Αντώνιος αποφασίζει να απολύσει όλους τους μουσικούς της αυλής. Το γεγονός αυτό επιτρέπει στον Χάυδν να αποδεχτεί μια τιμητική πρόσκληση για μία περιοδεία στο Λονδίνο με την υποστήριξη μιας μεγάλης ορχήστρας. Η επιλογή ήταν λογική γιατί ο Χάυδν ήταν ήδη πολύ δημοφιλής συνθέτης εκεί. Μετά τον θάνατο, το 1782, του Γιόχαν Κρίστιαν Μπαχ (που ήταν το δέκατο όγδοο παιδί του Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ), η μουσική του Χάυδν είχε κυριαρχήσει στη σκηνή συναυλιών στο Λονδίνο.

**Η αίθουσα
συναυλιών
στο
Λονδίνο**

Στα πλαίσια αυτής της περιοδείας, ο Χάυδν συνθέτει συνολικά δώδεκα συμφωνίες, μεταξύ των οποίων η Συμφωνία της Έκπληξης και η Στρατιωτική. Οι αποκαλούμενες και συμφωνίες του Λονδίνου, είχαν μεγάλη απήχηση και περιλαμβάνονται στα πιο σημαντικά έργα του Χάυδν.

Surprise Symphony
Theme from Andante

Franz Joseph Haydn
Arr: Raif Husicic

$\text{♩} = 106$

Καθώς ταξίδευε για το Λονδίνο ο Χάυδν είχε γνωρίσει τον νεαρό Λούντβιχ βαν Μπετόβεν στη γενέτειρά του, τη Βόννη. Κατά την επιστροφή του Χάυδν, ο Μπετόβεν ήρθε στη Βιέννη και ήταν μαθητής του Χάυδν μέχρι το δεύτερο ταξίδι του στο Λονδίνο. Ο Χάυδν πήρε τον Μπετόβεν μαζί του στο Άιζενσταντ για το καλοκαίρι, όπου ο Χάυδν δεν είχε πολλά να κάνει, και δίδαξε στον Μπετόβεν τις αντιστίξεις.

Μετά από μια δεύτερη επίσκεψή του στο Λονδίνο (το 1794) ο Χάυδν επέστρεψε στη Βιέννη όπου είχε ήδη γίνει δημόσιο πρόσωπο. Πέρανε τον περισσότερο χρόνο του στο σπίτι του και έγραφε έργα για δημόσια παράσταση. Συνέθεσε τα δύο μεγάλα ορατόριά του, «Η δημιουργία» (το 1798) και «Οι εποχές» (το 1801). Και τα δύο έγιναν δεκτά με ενθουσιασμό.

Εμπνευσμένος από το άκουσμα του κοινού να τραγουδάει το God Save the King στο Λονδίνο, το 1797 ο Χάυδν έγραψε έναν πατριωτικό «Ύμνο του Αυτοκράτορα». Αυτό είχε μεγάλη επιτυχία και έγινε «το διαρκές έμβλημα της αυστριακής ταυτότητας μέχρι τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο». Η τρίτη στροφή είναι σήμερα ο εθνικός ύμνος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Η σύγχρονη Αυστρία χρησιμοποιεί διαφορετικό ύμνο.

Στο τέλος του 1803 η κατάσταση του Χάυδν είχε γίνει άσχημη και ήταν σωματικά ανίκανος να συνθέσει. Υπέφερε από αδυναμία, ζαλάδες, αδυναμία συγκέντρωσης και οδυνηρά πρησμένα πόδια. Δεν είναι γνωστή η ασθένειά του, ήταν όμως ιδιαίτερα δύσκολη για τον Χάυδν επειδή η ροή των φρέσκων μουσικών ιδεών του συνεχίστηκε αμείωτη, αλλά δεν μπορούσε πλέον να τις επεξεργαστεί ως συνθέσεις.

Οι τελευταίες μέρες του δεν ήταν καθόλου ήσυχες, καθώς τον Μάιο του 1809 ο γαλλικός στρατός υπό τον Ναπολέοντα εξαπέλυσε επίθεση στη Βιέννη και στις 10 Μαΐου βομβάρδισε τη γειτονιά του. Τέσσερις βόμβες έπεσαν, χτυπώντας τα παράθυρα και τις πόρτες του σπιτιού του. Φώναξε με δυνατή φωνή στους ανήσυχους και φοβισμένους ανθρώπους του: «Μην φοβάστε παιδιά, όπου είναι ο Χάυδν, δεν μπορεί να φτάσει κανένα κακό!». Ακολούθησαν περισσότεροι βομβαρδισμοί ως ότου η πόλη έπεσε στα χέρια των Γάλλων στις 13 Μαΐου. Ο Χάυδν, ωστόσο, συγκινήθηκε βαθιά όταν στις 17 Μαΐου ένας Γάλλος αξιωματικός του ιππικού ήρθε να αποτίσει τα σέβη του και τραγούδησε, επιδέξια, μια άρια από τη «Δημιουργία». Στις 26 Μαΐου, ο Χάυδν έπαιξε τον «Ύμνο του Αυτοκράτορα» με ασυνήθιστο κέφι τρεις φορές. Αλλά το ίδιο βράδυ κατέρρευσε και μεταφέρθηκε στο κρεβάτι του θανάτου του. Πέθανε ειρηνικά στο σπίτι του στις 31 Μαΐου 1809, σε ηλικία 77 ετών.

**Το σπίτι
του Χάυδν
στη Βιέννη**

**Σήμερα
είναι
μουσείο**

ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΑΜΑΝΤΕΟΥΣ ΜΟΤΣΑΡΤ

Ο Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ (1756 - 1791) ήταν ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες κλασικής μουσικής. Είναι ένας από τους σημαντικότερους εκπρόσωπους του κλασικισμού. Συνέθεσε πάνω από 600 έργα: μουσική δωματίου, συμφωνική και εκκλησιαστική μουσική, καθώς και μικρότερες συνθέσεις: παραλλαγές, φαντασίες, σονάτες, άριες κ.ά.

Ο Μότσαρτ γεννήθηκε στις 27 Ιανουαρίου 1756 στο Σάλσμπουργκ στη σημερινή Αυστρία, τότε Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Ήταν γιος του Λέοπολντ Μότσαρτ και της Άννας Μαρίας. Ήταν ο μικρότερος από επτά αδέρφια, πέντε από τα οποία πέθαναν μικρά. Το μόνο από τα αδέρφια του που επέζησε της παιδικής του ηλικίας ήταν η μεγαλύτερη αδελφή του, Μαρία Άννα, η οποία είχε το ψευδώνυμο «Ναννέρλ». Υπήρξε και εκείνη μουσικός, ενώ βέβαιη θεωρείται η συμβολή της στο να εμπνεύσει στον αδελφό της το ενδιαφέρον για τη μουσική.

**Η κατοικία
και η κουζίνα του σπιτιού
της οικογένειας Μότσαρτ**

Ο πατέρας του, Λέοπολντ Μότσαρτ, ήταν αναπληρωτής διευθυντής της ορχήστρας στην αυλή του Αρχιεπισκόπου του Σάλτσμπουργκ, μέτριος συνθέτης και έμπειρος δάσκαλος. Τη χρονιά που γεννήθηκε ο Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ, ο πατέρας του εξέδωσε ένα εγχειρίδιο για βιολί, το οποίο γνώρισε ιδιαίτερη επιτυχία. Σε αντίθεση με τις συνθέσεις του, το εγχειρίδιο είχε διεθνή απήχηση και μεταφράστηκε στη Γαλλική και στην Ολλανδική γλώσσα.

**Λέοπολντ
Μότσαρτ**

Όταν η Ναννέρλ ήταν επτά ετών ξεκίνησε μαθήματα αρμονίου με τον πατέρα της, ενώ ο τρίχρονος αδελφός της τους παρακολουθούσε.

Μετά τον θάνατο του αδελφού της, η Ναννέρλ είχε πει: Περνούσε συχνά πολύ χρόνο στο πιάνο χτυπώντας πλήκτρα και η ευχαρίστησή του έδειχνε τότε κάτι του ακουγόταν καλό. Όταν ήταν τεσσάρων χρόνων ο πατέρας άρχισε να του διδάσκει κάποια μινουέτα και κομμάτια στο πιάνο, σαν παιχνίδι. Μπορούσε να τα παίζει άψογα και με τη μεγαλύτερη λεπτότητα, κρατώντας πάντα τέλεια το μέτρο.

Στα πρώτα του χρόνια, ο πατέρας του ήταν ο μόνος δάσκαλός του. Μαζί με τη μουσική, δίδαξε στα παιδιά του γλώσσες και ακαδημαϊκά θέματα. Ενώ ο Λέοπολντ ήταν αφοσιωμένος δάσκαλος στα παιδιά του, υπάρχουν ενδείξεις ότι ο Βόλφγκανγκ ανυπομονούσε να προχωρήσει πέρα από αυτά που διδασκόταν. Η πρώτη του σύνθεση με μελάνι και οι πρόωρες προσπάθειές του με το βιολί ήταν με δικές του πρωτοβουλίες και προκάλεσαν έκπληξη στον Λέοπολντ, ο οποίος τελικά σταμάτησε να συνθέτει όταν τα μουσικά ταλέντα του γιου του έγιναν φανερά.

Το 1762 η οικογένεια άρχισε να πηγαίνει σε διάφορα μέρη της Ευρώπης και να παρουσιάζει τα παιδιά-θαύματα σε μουσικές εκδηλώσεις. Πρώτα πήγαν στις αυλές του Μονάχου, της Βιέννης και της Πράγας. Ακολούθησε μια μακρά περιοδεία τεσσάρων χρόνων στις αυλές του Παρισιού, του Λονδίνου, του Ντόβερ, της Χάγης, του Άμστερνταμ, της Ουτρέχτης και ξανά του Παρισιού. Κατά τη διάρκεια αυτών των ταξιδιών, ο Βόλφγκανγκ γνώρισε πολλούς μουσικούς και εξοικειώθηκε με τα έργα άλλων συνθετών. Ο σπουδαιότερος από αυτούς ήταν ο γιος του Γιώχαν Σεμπάστιαν Μπαχ, ο Γιώχαν Κρίστιαν

Μπαχ, ο οποίος συνάντησε τον Μότσαρτ στο Λονδίνο και τον επηρέασε σημαντικά στη σταδιοδρομία του.

Μετά από έναν χρόνο στο Σάλτζμπουργκ, ο Λέοπολντ πήρε τον Βόλφγκανγκ και πήγαν στην Ιταλία όπου έμειναν μέχρι τον Μάρτιο του 1773. Στη Μπολόνια δέχτηκαν τον Βόλφγκανγκ σαν μέλος της περίφημης Accademia Filarmonica. Στο Μιλάνο έγραψε το 1770 την όπερα «Μιθριδάτης» που παίχτηκε με επιτυχία.

**Ο Μότσαρτ
το 1770
σε ηλικία
14 χρόνων**

Επιστρέφοντας στο Σάλττσμπουργκ, ο Βόλφγκανγκ προσελήφθη ως μουσικός της Αυλής. Η παραμονή του Μότσαρτ στο Σάλτσμπουργκ διακόπηκε μόνο από ταξίδια στη Βιέννη και στο Μόναχο. Αυτή την εποχή ανέπτυξε ο συνθέτης ακόμα περισσότερο τη συνθετική τεχνική του, πράγμα που ενισχύθηκε από τη συνάντηση και γνωριμία του με τον Φραντς Γιόζεφ Χάιντν στη Βιέννη. Αυτή η γνωριμία έμελλε να μετουσιωθεί μουσικά σε έργα που αποτέλεσαν την πρώιμη περίοδο του βιεννέζικου κλασικισμού.

**Το σπίτι
της οικογένειας
Μότσαρτ
στο Σάλττσμπουργκ
(1773)**

Ένα νέο ταξίδι του Μότσαρτ στο Παρίσι (από το 1777 ως τις αρχές του 1779), το τελευταίο μεγάλο ταξίδι συναυλιών του συνθέτη, σκιάστηκε από τον θάνατο της μητέρας του, η οποία τον συνόδευε, στις 3 Ιουλίου 1778. Επιπλέον έχασε και τη θέση του στο Σάλτσμπουργκ, μετά από αντιδικία με τον αρχιεπίσκοπο. Τον Μάρτιο του 1781 πήγε στη Βιέννη, στην οποία το ξεκίνημα ήταν ελπιδοφόρο.

**Η
οικογένεια
Μότσαρτ
(1780)**

Στη Βιέννη ο Μότσαρτ άρχισε να συνθέτει μανιωδώς και περίπου τα μισά από τα έργα του γράφηκαν στα 10 χρόνια της παραμονής του εκεί. Σύντομα παρουσιάστηκε ως διοργανωτής συναυλιών, ως βιρτουόζος πιανίστας αλλά και ως μέλος ορχήστρας σε ιδιωτικές συναυλίες, είτε ως μαέστρος είτε ως σημαντικός συνθέτης. Ένα σοβαρό βήμα του Μότσαρτ για την αποδοχή του από την αυτοκρατορική Αυλή αποτέλεσε η επιτυχία του με την όπερα «Η απαγωγή από το Σεράι» τον Ιούλιο του 1782.

Τον ίδιο χρόνο παντρεύτηκε την Κωσταντζα. Το ζευγάρι έκανε έξι παιδιά, από τα οποία μόνο δύο επιβίωσαν μετά τη νηπιακή ηλικία.

Το 1782 και το 1783, ο Μότσαρτ ήρθε σε στενή επαφή με τα έργα του Μπαχ και του Χαίντελ με τη βοήθεια του Γκότφριντ Βαν Σβίτεν, ο οποίος είχε πολλά χειρόγραφα αυτών των συνθετών του μπαρόκ. Αυτή η μελέτη του Μότσαρτ του ενέπνευσε συνθέσεις σε στυλ μπαρόκ και αργότερα επηρέασε τη μουσική του γλώσσα, για παράδειγμα σε τμήματα του «Μαγικού Αυλού» και στο φινάλε της 41ης Συμφωνίας.

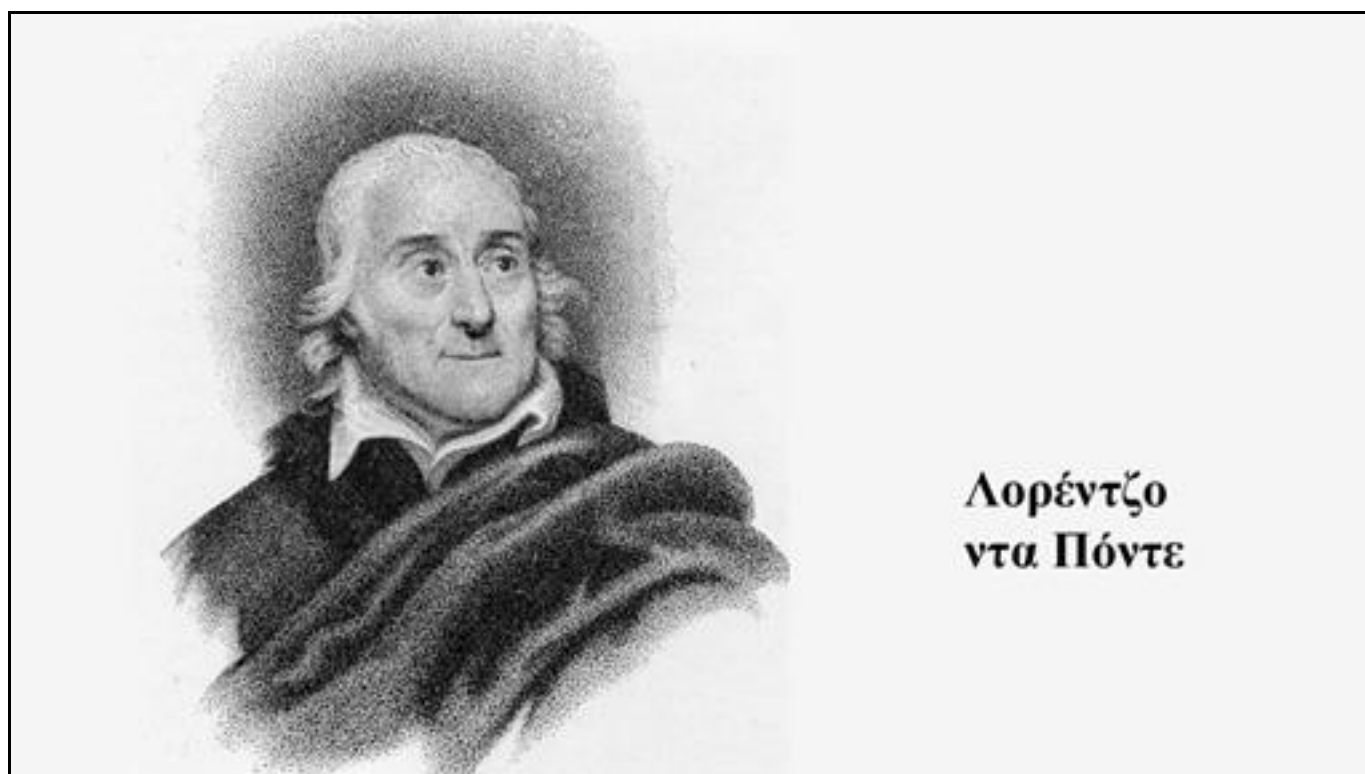
Το 1784 ο Μότσαρτ γνώρισε τον Τζόζεφ Χάυδν στη Βιέννη και οι δύο συνθέτες έγιναν φίλοι. Όταν ο Χάυδν επισκεπτόταν τη Βιέννη, αρκετές φορές έπαιζαν μαζί σε ένα αυτοσχέδιο κουαρτέτο εγχόρδων. Ο Χάυδν το 1785 είπε στον πατέρα του Μότσαρτ: «Σου λέω ενώπιον του Θεού και ως ειλικρινής άντρας, ο γιος σου είναι ο μεγαλύτερος συνθέτης που έχω γνωρίσει».

Το 1784 ο Μότσαρτ έγινε Ελευθεροτέκτονας. Η ιδιότητα αυτή έπαιξε ουσιαστικό ρόλο στο υπόλοιπο της ζωής του Μότσαρτ: παρακολούθησε συναντήσεις, ορισμένοι από τους φίλους του ήταν Μασόνοι και σε διάφορες περιπτώσεις συνέθεσε μουσική για τους Μασόνους.

Στα τέλη του 1785 ο Μότσαρτ ξεκίνησε τη διάσημη συνεργασία του με τον Λορέντζο ντα Πόντε, συγγραφέα των λιμπρέτων που έγραψε για τρεις όπερες του Μότσαρτ. Ο Λορέντζο ντα Πόντε ήταν Ιταλός ποιητής, λιμπρετίστας και ιερέας, που έγραψε συνολικά 28 όπερες σε συνεργασία με 11 συνθέτες.

**Λορέντζο
ντα Πόντε**

Μαζί του ο Μότσαρτ έγραψε τρεις διάσημες όπερες: Τους «Γάμους του Φίγκαρο», τον «Ντον Τζοβάννι» και το «Έτσι κάνουν όλες». Το 1786 έγινε η επιτυχημένη πρεμιέρα των «Γάμων του Φίγκαρο» στη Βιέννη. Η υποδοχή της στην Πράγα αργότερα ήταν ακόμα πιο ζεστή, και αυτό οδήγησε στη δημιουργία της όπερας «Ντον Τζοβάννι», η οποία έκανε πρεμιέρα τον Οκτώβριο του 1787 στην Πράγα.

Τον Δεκέμβριο του 1787, ο Μότσαρτ πήρε τελικά μια σταθερή θέση υπό αριστοκρατική προστασία. Ο αυτοκράτορας Τζόζεφ Β΄ τον διόρισε ως «συνθέτη δωματίου». Ήταν μια θέση μερικής απασχόλησης, που απαιτούσε από τον Μότσαρτ να συνθέτει χορούς για τις ετήσιες επίσημες χοροεσπερίδες. Αυτό το μικρό εισόδημα έγινε σημαντικό για τον Μότσαρτ όταν έφτασαν οι δύσκολες στιγμές.

Προς το τέλος της δεκαετίας του 1780 η κατάσταση άρχισε να χειροτερεύει. Ήταν μια δύσκολη στιγμή για τους μουσικούς στη Βιέννη λόγω του Αυστρο-τουρκικού Πολέμου: είχε μειωθεί τόσο το γενικό επίπεδο ευημερίας όσο και η ικανότητα της αριστοκρατίας να υποστηρίξει τη μουσική. Ο Μότσαρτ έκανε μερικά μεγάλα ταξίδια ελπίζοντας να βελτιώσει τα έσοδά του, πηγαίνοντας στη Λειψία, στη Δρέσδη και στο Βερολίνο την άνοιξη του 1789, και στη Φρανκφούρτη, στο Μάνχαϊμ και σε άλλες γερμανικές πόλεις το 1790.

Το 1791, το τελευταίο έτος της ζωής του Μότσαρτ ήταν, ως ότου τον χτυπήσει η τελευταία του ασθένεια, μια εποχή υψηλής παραγωγικότητας. Συνέθεσε πολλά έργα, συμπεριλαμβανομένων μερικών από τα πιο θαυμάσια, όπως την όπερα «Μαγικό φλάουτο» και το ημιτελές Requiem. Είχε μεγάλη ικανοποίηση από τη δημόσια επιτυχία ορισμένων από τα έργα του.

Η υγεία του επιδεινώθηκε στις 20 Νοεμβρίου, οπότε έμεινε ξαπλωμένος, υποφέροντας από οίδημα, πόνους και εμετούς. Στις τελευταίες μέρες τον φρόντιζαν η γυναίκα του με τη μικρότερη αδερφή της και τον παρακολουθούσε ο οικογενειακός τους γιατρός. Προσπαθούσε να τελειώσει το έργο του Requiem.

Ο Μότσαρτ κηδεύτηκε φτωχικά (με έξοδα του δήμου) και τάφηκε σε μαζικό τάφο στο νεκροταφείο του Αγίου Μάρκου. Ο τάφος του δεν εντοπίστηκε ποτέ με ακρίβεια, γι' αυτό ο επίσημος τάφος του στην πτέρυγα τιμωμένων του κεντρικού νεκροταφείου της Βιέννης είναι κενοτάφιο.

ΛΟΥΝΤΒΙΧ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

Ο Λούντβιχ βαν Μπετόβεν (1770 - 1827) ήταν Γερμανός συνθέτης και πιανίστας της κλασικής μουσικής. Θεωρείται ως ένας από τους σπουδαιότερους συνθέτες όλων των εποχών. Μερικές από τις γνωστότερες συνθέσεις του περιέχουν 9 συμφωνίες, 5 κονσέρτα για πιάνο, 1 κονσέρτο για βιολί, 32 σονάτες για πιάνο, 16 κουαρτέτα εγχόρδων, μία Λειτουργία, καθώς και μία όπερα, τη Φιντέλιο.

Ο Λούντβιχ βαν Μπετόβεν γεννήθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 1770 στη Βόννη. Ήταν παιδί του Γιόχαν Μπετόβεν και της συζύγου του Μαρίας. Ο Γιόχαν Μπετόβεν εργαζόταν ως τενόρος, ενώ έδινε και μαθήματα βιολιού ώστε να ενισχύσει το εισόδημά του. Από τα συνολικά επτά παιδιά της οικογένειας Μπετόβεν μόνο ο Λούντβιχ, που ήταν ο δευτερότοκος και άλλα δύο νεαρότερα αδέρφια επέζησαν.

Ο πρώτος δάσκαλος μουσικής του Λούντβιχ ήταν ο πατέρας του. Αργότερα είχε και άλλους τοπικούς δασκάλους, όπως τον Φρίντριχ Πφάιφερ που ήταν οικογενειακός φίλος. Η μουσική του εκπαίδευση ξεκίνησε όταν ήταν σε ηλικία 5 ετών και ήταν σκληρή και βάναυση, πολλές φορές κάνοντάς τον μικρό Λούντβιχ να ξεσπά σε δάκρυα, ειδικότερα από τη συμμετοχή του Πφάιφερ, ο οποίος είχε πρόβλημα αϋπνίας και πολλές φορές τον ανάγκαζε βράδυ να σηκωθεί από το κρεβάτι του και να μελετήσει στο πληκτρολόγιο.

Το μουσικό του ταλέντο ήταν φανερό ήδη από πολύ νεαρή ηλικία. Ο Γιόχαν, που γνώριζε την επιτυχία που είχε κάνει ο Λέοπολντ Μότσαρτ με τον γιο του, Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ, προσπάθησε να προωθήσει και τον δικό του γιο ως ένα παιδί θαύμα, λέγοντας κιόλας ότι ήταν έξι ετών (ενώ στην πραγματικότητα ήταν εφτά προς οχτώ) στις αφίσες της πρώτης δημόσιας εμφάνισής του, η οποία έγινε τον Μάρτιο του 1778.

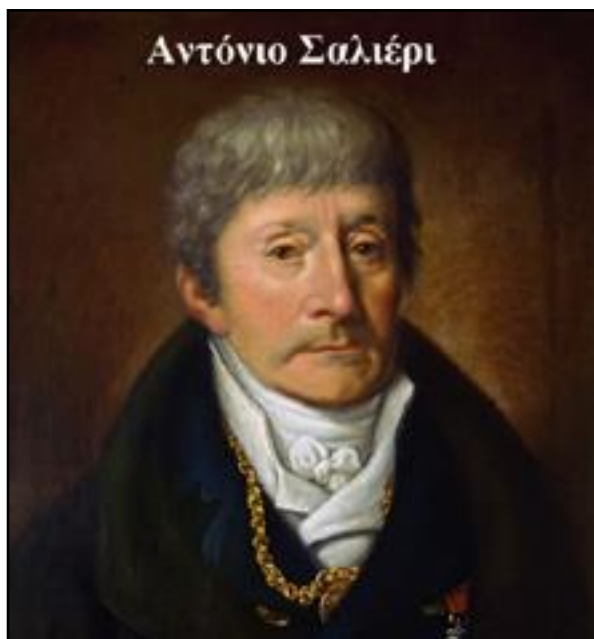

Το 1779 ο Μπετόβεν ξεκίνησε τις σπουδές του με τους σημαντικότερους καθηγητές μουσικής της Βόννης, όπως τον Νέεφε, ο οποίος ήταν οργανίστας σε πριγκηπική αυλή εκείνη τη χρονιά. Ο Νέεφε του δίδαξε σύνθεση και τον Μάρτιο του 1783 τον βοήθησε να γράψει την πρώτη του σύνθεση. Ο Μπετόβεν ξεκίνησε σιγά-σιγά να εργάζεται ως βοηθός οργανίστα με τον Νέεφε, αρχικά χωρίς να πληρώνεται (το 1781) και κατόπιν επί πληρωμή (το 1784).

Η μητέρα του πέθανε το 1787, λίγο μετά την πρώτη επίσκεψη του Μπετόβεν στη Βιέννη, όπου έμεινε για περίπου δύο εβδομάδες και μάλλον εκεί γνώρισε τον Μότσαρτ. Το 1789 ο πατέρας του Μπετόβεν αποσύρθηκε αναγκαστικά από την υπηρεσία της Αυλής (ως συνέπεια του αλκοολισμού του) και διατάχθηκε η μισή σύνταξη του πατέρα του να καταβάλλεται απευθείας στον Λούντβιχ για υποστήριξη της οικογένειας. Ο Μπετόβεν συνέβαλε περισσότερο στο εισόδημα της οικογένειας διδάσκοντας και παίζοντας βιόλα στην ορχήστρα της Αυλής. Εκείνη την περίοδο ήρθε και σε επαφή με τον κόμη Φερδινάνδο φον Βάλντσταϊν, ο οποίος έγινε φίλος του και οικονομικός υποστηρικτής του σχεδόν σε όλη του τη ζωή.

**Φερδινάνδος
φον Βάλντσταϊν**

Ο Μπετόβεν πήγε στη Βιέννη τον Νοέμβριο του 1792 σε ηλικία 22 χρόνων και λίγο αργότερα έμαθε ότι ο πατέρας του πέθανε. Τα επόμενα χρόνια ο Μπετόβεν ανταποκρίθηκε στην πλατιά διαδεδομένη αίσθηση ότι ήταν ο διάδοχος του Μότσαρτ που πέθανε, και μελέτησε το έργο του. Δεν ξεκίνησε αμέσως να καθιερωθεί ως συνθέτης, αλλά αφοσιώθηκε στη μελέτη και στην εκτέλεση έργων. Δουλεύοντας υπό τις οδηγίες του Χάυδν, προσπάθησε να κυριαρχήσει στην αντίστιξη. Σπούδασε επίσης βιολί. Στις αρχές αυτής της περιόδου άρχισε να παίρνει οδηγίες από τον Αντόνιο Σαλιέρι κυρίως στο ιταλικό στυλ φωνητικής σύνθεσης.

Ο Μπετόβεν μέχρι το 1795 είχε εδραιώσει τη φήμη του ως βιρτουόζος του πιάνου αλλά δεν είχε δημοσιεύσει κανένα έργο του. Τότε ο Μπετόβεν έκανε το δημόσιο ντεμπούτο του στη Βιέννη για τρεις ημέρες, ξεκινώντας με την παρουσίαση ενός από τα δικά του κοντσέρτα για πιάνο στις 29 Μαρτίου 1795 στο Μπούργκτεάτερ και τελειώνοντας με ένα κοντσέρτο του Μότσαρτ στις 31 Μαρτίου. Λίγο μετά το δημόσιο ντεμπούτο του προχώρησε στη δημοσίευση των πρώτων συνθέσεών του. Αυτά τα έργα είχαν οικονομική επιτυχία. Τα κέρδη του Μπετόβεν ήταν σχεδόν επαρκή για να καλύψουν τα έξοδα διαβίωσής του για έναν χρόνο.

Τον Μάιο του 1799, δίδαξε πιάνο στις κόρες της Ουγγαρέζας κόμισσας Άννας Μπρούνσβικ. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ερωτεύτηκε τη μικρότερη κόρη Τζοζεφίν. Αλλά η ταξική κοινωνική τους διαφορά εμπόδισε κάθε σκέψη να επιδιώξουν τον γάμο. Ο Μπετόβεν το 1802 αφιέρωσε σε αυτήν μια σονάτα, γνωστή σήμερα ως Σονάτα του Σεληνόφωτος.

Ο Μπετόβεν συνέθεσε τα πρώτα έξι κουαρτέτα εγχόρδων μεταξύ 1798 και 1800, τα οποία του ανατέθηκαν –αλλά και αφιερώθηκαν– στον πρίγκηπα φον Λόπκοβιτς και δημοσιεύθηκαν το 1801. Το 1800 και το 1803 πραγματοποιήθηκαν και οι πρεμιέρες της Πρώτης και της Δεύτερης Συμφωνίας του, οι οποίες τον έκαναν έναν από τους σπουδαιότερους νέους συνθέτες της εποχής, μαζί με τους Μότσαρτ και Χάυνν.

**Πορτρέτο
του Μπετόβεν
το 1803**

Παράλληλα συνέχισε να συνθέτει και άλλες φόρμες, ειδικότερα στις σονάτες για πιάνο, με μία από τις σημαντικότερες εκείνης της εποχής να είναι η «Παθητική», η οποία περιγράφεται ως «ένα πέρασμα από όλες τις προηγούμενες συνθέσεις του σε δύναμη, ύφος, βάθος συναισθημάτων, επίπεδο αυθεντικότητας και εφευρετικότητας μοτίβου και τονικού χειρισμού».

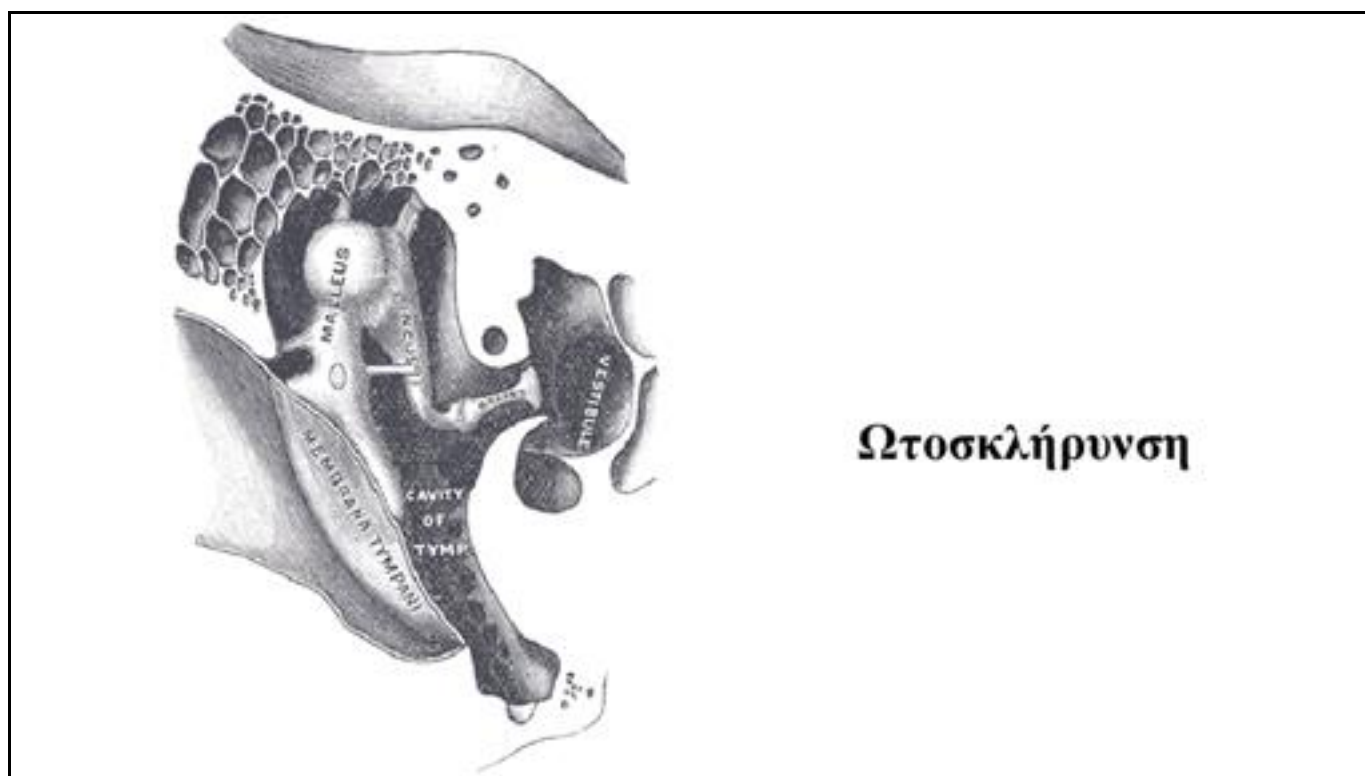

Το 1803 αρχίζει η λεγόμενη «ηρωική περίοδος» του Μπετόβεν. Ξεκινά με την Τρίτη του συμφωνία, την Ηρωική. Άλλα έργα αυτής της περιόδου περιλαμβάνουν τις συμφωνίες από την Τέταρτη ως την Όγδοη, το ορατόριο «Ο Χριστός στο Όρος των Ελαιών», τη μοναδική του όπερα «Φιντέλιο» και το Κοντσέρτο για βιολί.

Μνημείο αφιερωμένο στη μοναδική όπερα του Μπετόβεν

Το 1816 το προχωρημένο στάδιο απώλειας ακοής του Μπετόβεν αναγκάζει τον συνθέτη να αποσυρθεί από πολλές κοινωνικές εκδηλώσεις. Ο Μπετόβεν είχε πει το 1815 σε έναν Άγγλο πιανίστα ότι χρονολογούσε την απώλεια ακοής του από μια κρίση που είχε το 1798 σε έναν καυγά με έναν τραγουδιστή. Κατά τη σταδιακή πτώση της η ακοή του παρεμποδίστηκε περαιτέρω από μια σοβαρή μορφή εμβοών. Ήδη από το 1801 είχε γράψει σε δύο φίλους του, περιγράφοντας τα συμπτώματά του και τις δυσκολίες που του προκάλεσαν τόσο στο επαγγελματικό όσο και στο κοινωνικό περιβάλλον (αν και είναι πιθανό μερικοί από τους στενούς του φίλους να γνώριζαν ήδη τα προβλήματά του). Η αιτία ήταν πιθανώς η ωτοσκλήρυνση, που ίσως συνοδεύτηκε από εκφύλιση του ακουστικού νεύρου.

Με τη συμβουλή του γιατρού του, ο Μπετόβεν μετακόμισε στη μικρή αυστριακή πόλη Χάιλιγκενστατ, λίγο έξω από τη Βιέννη, από τον Απρίλιο ως τον Οκτώβριο του 1802 σε μια προσπάθεια να συμβιβαστεί με την κατάστασή του. Εκεί έγραψε το έγγραφο που τώρα είναι γνωστό ως Διαθήκη του Χάιλιγκενστατ, μια επιστολή προς τα αδέλφια του που καταγράφει τις σκέψεις του για αυτοκτονία λόγω της αυξανόμενης κώφωσής του και καταγράφει την απόφασή του να συνεχίσει να ζει για την τέχνη του και μέσα από την τέχνη του. Η επιστολή δεν στάλθηκε ποτέ και ανακαλύφθηκε στα χαρτιά του μετά τον θάνατό του. Το 1806 ο Μπετόβεν σημείωσε σε ένα από τα μουσικά του σκίτσα: «Αφήστε την κώφωσή σας να μην είναι πλέον μυστικό – ακόμα και στην τέχνη».

Η τελευταία δημιουργική περίοδος χαρακτηρίζεται από την ολοκλήρωση της Ένατης Συμφωνίας, η οποία παρουσιάστηκε δημόσια τον Μάιο του 1824. Αναφέρεται πως ο Μπετόβεν, που φαινομενικά διηύθυνε το έργο, δεν ήταν σε θέση να ακούσει τα χειροκροτήματα του πλήθους και χρειάστηκε να τον στρέψει προς το κοινό για υπόκλιση μία από τις σολίστ. Στην Ένατη Συμφωνία υπάρχει ένα στοιχείο καινοτομίας, που είναι η χρήση χορωδίας και τεσσάρων μονωδών στη μελοποίηση του ποιήματος «Ωδή στη Χαρά» του Σίλερ. Θεωρείται ως σήμερα ένα από τα αριστουργήματα στην ιστορία της μουσικής.

Ο Μπετόβεν πέθανε στις 26 Μαρτίου 1827 σε ηλικία 56 ετών. Πιθανή αιτία θανάτου ήταν η βλάβη του συκωτιού εξαιτίας του αλκοόλ. Την κηδεία του στη Βιέννη παρακολούθησαν τουλάχιστον 10.000 άνθρωποι.

ΤΖΟΑΚΙΝΟ ΡΟΨΣΙΝΙ

Ο Τζοακίνο Ροσσίνι (1792 - 1868) ήταν Ιταλός συνθέτης, παγκόσμια φημισμένος για τις όπερές του, με πιο γνωστές τον Κουρέα της Σεβίλλης, τη Σταχτοπούτα και τον Γουλλιέλμο Τέλλο. Έγραψε ακόμη έργα θρησκευτικής μουσικής, τραγούδια, μουσική δωματίου και άλλα κομμάτια για πιάνο και μικρά σύνολα.

Ο Ροσσίνι γεννήθηκε στις 29 Φεβρουαρίου 1792 στο Πέζαρο, μια πόλη της Ιταλίας στις ακτές της Αδριατικής, που τότε ήταν μέρος των Παπικών Κρατών. Ήταν το μοναχοπαίδι του Τζουζέπε Ροσσίνι, τρομπετίστα, και της συζύγου του Άννας, μοδίστρας στο επάγγελμα, κόρης αρτοποιού. Ο Τζουζέπε Ροσσίνι ήταν γοητευτικός αλλά ορμητικός και άτσαλος. Το βάρος της στήριξης της οικογένειας και της ανατροφής του παιδιού έπεσε κυρίως στην Άννα, με κάποια βοήθεια από τη μητέρα της.

Ο Τζουζέπε φυλακίστηκε τουλάχιστον τρεις φορές: Την πρώτη φορά το 1790 για ανυπακοή στις τοπικές αρχές σε μια διαμάχη σχετικά με την απασχόλησή του ως τρομπετίστας της πόλης. Το 1799 και το 1800 για ρεπουμπλικανικό ακτιβισμό και υποστήριξη των στρατευμάτων του Ναπολέοντα ενάντια στους Αυστριακούς υποστηρικτές του Πάπα. Το 1798, όταν ο Ροσίνι ήταν έξι ετών, η μητέρα του ξεκίνησε μια καριέρα ως επαγγελματίας τραγουδίστρια στην κωμική όπερα και για μια δεκαετία γνώρισε σημαντική επιτυχία σε πόλεις όπως η Τεργέστη και η Μπολόνια.

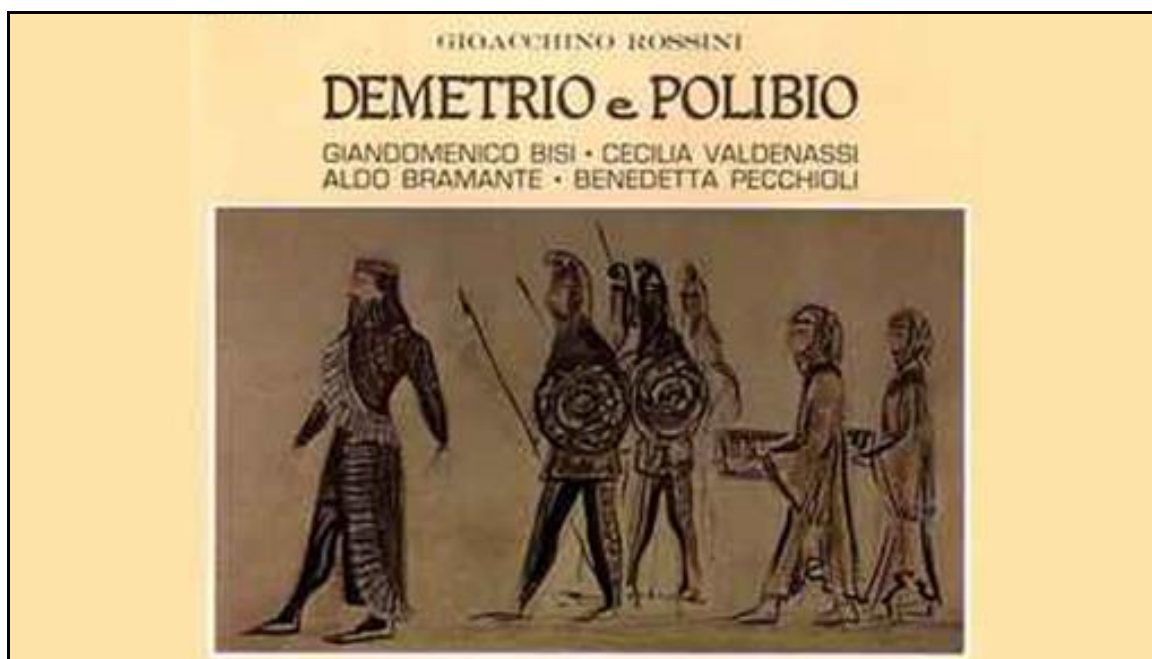

**Το σπίτι
των Ροσίνι
στο Πέζαρο**

Το 1802 η οικογένεια μετακόμισε στο Λούγκο, κοντά στη Ραβέννα, όπου ο Ροσίνι πήρε μια καλή βασική εκπαίδευση στα ιταλικά, τα λατινικά και την αριθμητική καθώς και τη μουσική. Σπούδασε το κόρνο με τον πατέρα του και άλλη μουσική με έναν ιερέα, του οποίου η εκτεταμένη βιβλιοθήκη περιείχε έργα των Χάυντν και Μότσαρτ, που ήταν ελάχιστα γνωστοί στην Ιταλία εκείνη την εποχή. Ήταν γρήγορος μαθητής και μέχρι την ηλικία των δώδεκα χρόνων είχε συνθέσει ένα σύνολο από έξι σονάτες για τέσσερα έγχορδα όργανα.

Δύο χρόνια αργότερα έγινε δεκτός στο Μουσικό Λύκειο που είχε ανοίξει πρόσφατα στη Μπολόνια. Σπούδασε αρχικά τραγούδι, βιολοντσέλο και πιάνο και αμέσως μετά μπήκε στο μάθημα σύνθεσης. Έγραψε μερικά σημαντικά έργα όταν ήταν μαθητής, μεταξύ των οποίων ένα θρησκευτικό κομμάτι και μια καντάτα. Έγραψε το πρώτο του μουσικό θέμα για μια δίπρακτη δραματική όπερα, τον «Δημήτριο και τον Πολύβιο». Ο Ροσίνι και οι γονείς του κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το μέλλον του βρισκόταν στη σύνθεση όπερας.

Το κύριο κέντρο όπερας στη βορειοανατολική Ιταλία ήταν η Βενετία. Ο Ροσίνι μετακόμισε εκεί στα τέλη του 1810, όταν ήταν δεκαοκτώ ετών.

Η πρώτη όπερα του Ροσίνι που ανέβηκε ήταν η «Υπόσχεση γάμου», μια μονόπρακτη κωμωδία, που δόθηκε σε ένα μικρό θέατρο τον Νοέμβριο του 1810. Το έργο είχε μεγάλη επιτυχία και ο Ροσίνι πήρε αυτό που τότε του φαινόταν ένα σημαντικό ποσό – ένα ποσό που δεν είχε δει ποτέ συγκεντρωμένο, όπως είπε. Αργότερα περιέγραψε αυτό το μικρό θέατρο ως ένα ιδανικό θέατρο για έναν νεαρό συνθέτη που μαθαίνει την τέχνη του. Το κύριο ρεπερτόριο του θεάτρου αποτελείτο από μονόπρακτες κωμικές όπερες (φάρσες), σκηνοθετημένες με λιτά σκηνικά και ελάχιστη πρόβα.

Ο Ροσίνι συνέχισε την επιτυχία του με τρεις ακόμα φάρσες: την «Ευτυχή απάτη» και τη «Μεταξένια σκάλα» (το 1812) και τον «κύριο Μπρουσκίνο» (το 1813).

Στα μέσα του 1812 έλαβε μια παραγγελία από τη Σκάλα του Μιλάνου, όπου η δίπρακτη κωμωδία του «Η λυδία λίθος» έπαιξε σε πενήντα τρεις παραστάσεις, μια σημαντική πορεία για την εποχή, που του απέφερε όχι μόνο οικονομικά οφέλη, αλλά και απαλλαγή από τη στρατιωτική υπηρεσία και τον τίτλο του μαέστρου της περιοχής – ενός συνθέτη του οποίου το όνομα στις διαφημιστικές αφίσες εξασφάλιζε ένα πλήρες σπίτι.

Ακολούθησαν οι όπερες «Τανκρέδος» και «Μια Ιταλίδα στο Αλγέρι» που σημείωσαν ακόμα μεγαλύτερη επιτυχία και εκτόξευσαν τη φήμη του 20χρονου συνθέτη σε παγκόσμιο επίπεδο.

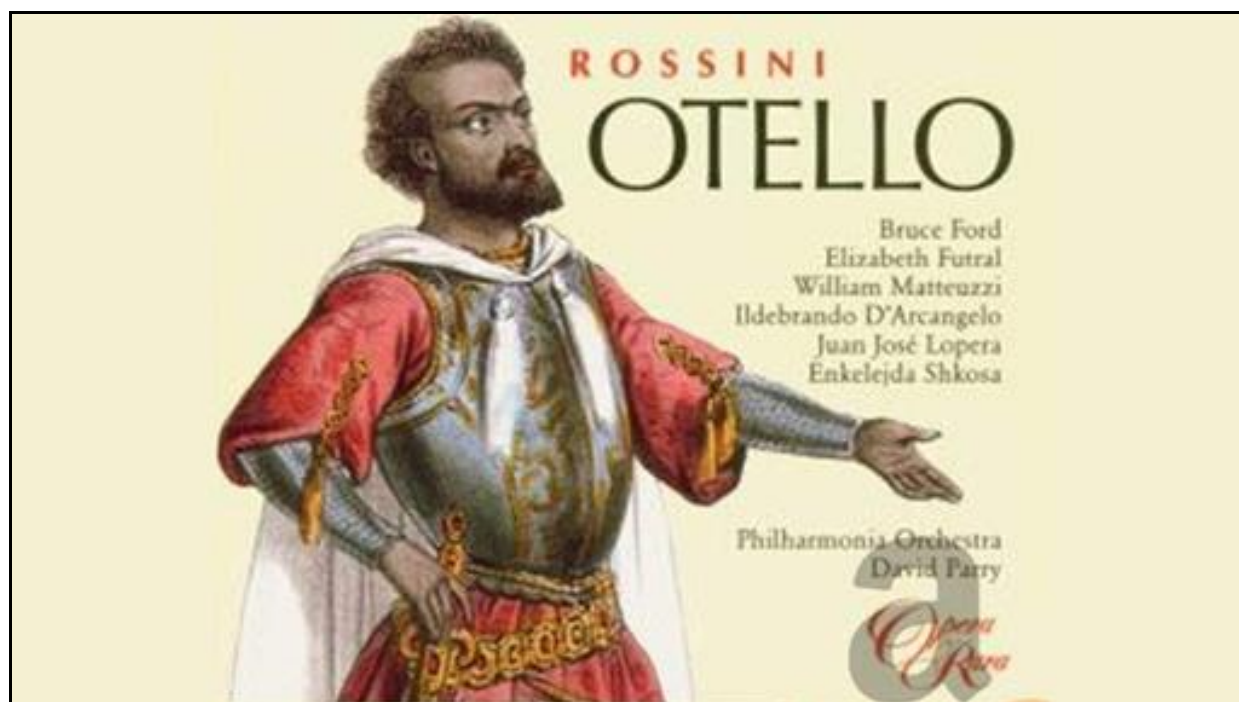
Το 1815 σηματοδότησε ένα σημαντικό στάδιο στην καριέρα του Ροσίνι. Τον Μάιο μετακόμισε στη Νάπολη για να αναλάβει τη θέση του διευθυντή μουσικής για τα βασιλικά θέατρα. Αυτά περιλάμβαναν και το Θέατρο του Σαν Κάρλο, την κορυφαία όπερα της πόλης. Για πρώτη φορά, ο Ροσίνι μπόρεσε να γράφει τακτικά για μια ντόπια ομάδα κορυφαίων τραγουδιστών και μια καλή ορχήστρα, με επαρκείς πρόβες και χρονοδιαγράμματα που δεν χρειαζόταν να γίνει η σύνθεση βιαστικά για να τηρηθούν οι προθεσμίες.

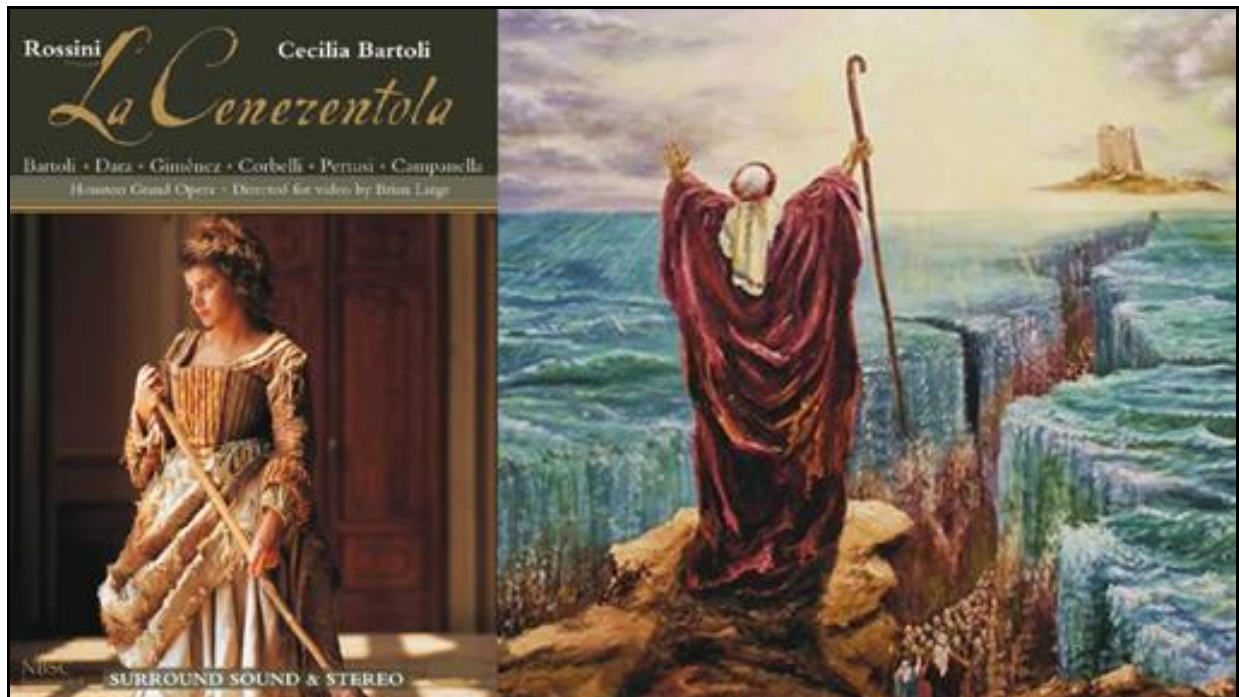
Το 1816, για ένα θέατρο της Ρώμης, συνέθεσε την όπερα που έμελλε να γίνει η πιο γνωστή του: «Ο Κουρέας της Σεβίλλης».

Οι όπερες του Ροσίνι για το Θέατρο του Σαν Κάρλο ήταν κυρίως σοβαρά κομμάτια. Ο Οθέλλος (το 1816) προκάλεσε τον Λόρδο Μπάιρον να γράψει: «Σταύρωναν τον Οθέλλο σε όπερα: μουσική καλή, αλλά ζοφερή». Ωστόσο, το κομμάτι αποδείχθηκε γενικά δημοφιλές και κράτησε στη σκηνή σε συχνές αναβιώσεις μέχρι που επισκιάστηκε από την αντίστοιχη του Βέρντι, εβδομήντα χρόνια αργότερα.

Μεταξύ των άλλων έργων του ήταν η εκδοχή του για την ιστορία της Σταχτοπούτας (το 1817) και ο Μωσής στην Αίγυπτο, βασισμένο στη βιβλική ιστορία του Μωσή και την Έξοδο από την Αίγυπτο (το 1818).

Μετά από περιοδεία στη Βιέννη και στο Λονδίνο, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία, ο Ροσίνι πήγε στο Παρίσι. Και το πρώτο του νέο έργο για το Παρίσι ήταν το «Ταξίδι στη Ρεμς», που παρουσιάστηκε τον Ιούνιο του 1825 για να γιορταστεί η στέψη του Καρόλου. Ήταν η τελευταία όπερα του Ροσίνι με ιταλικό λιμπρέτο. Και το 1828 παρουσίασε τον «Κόμη Ορύ».

Η πρώτη από τις τέσσερις όπερες που έγραψε ο Ροσίνι σε γαλλικά λιμπρέτα ήταν η Πολιορκία της Κορίνθου (το 1826) Ο Ροσίνι φρόντισε, πολύ πριν αρχίσει να δουλεύει γι' αυτή, να μάθει να μιλάει Γαλλικά και να εξοικειωθεί με τους παραδοσιακούς γαλλικούς τρόπους όπερας.

Και τον επόμενο χρόνο έγραψε την πολυαναμενόμενη γαλλική όπερά του, Γουλιέλμος Τέλλος, βασισμένη στο θεατρικό έργο του Φρίντριχ Σίλερ του 1804, το οποίο στηριζόταν στον θρύλο του Γουλιέλμου Τέλλου.

Το 1830 ο Ροσίνι σταμάτησε, για άγνωστους λόγους, να συνθέτει. Μετά από μια αρρώστια μικρής διάρκειας και μιας αποτυχημένης εγχείρησης για καρκίνο του εντέρου, ο Ροσίνι πέθανε στις 13 Νοεμβρίου 1868, σε ηλικία 76 χρόνων.

ΦΡΑΝΤΣ ΣΟΥΜΠΕΡΤ

Ο Φραντς Σούμπερτ (1797 - 1828) ήταν Αυστριακός συνθέτης. Ήταν εξαιρετικά παραγωγικός σε όλη τη διάρκεια της σύντομης ζωής του. Συνέθεσε περισσότερα από 600 Λίντερ (δηλαδή μελοποιημένα ποιήματα για φωνή και πιάνο), καθώς και πολλές συμφωνίες, σονάτες, έργα μουσικής δωματίου, θρησκευτικά έργα, μερικές όπερες και πολλά άλλα έργα.

Ο Φραντς Σούμπερτ γεννήθηκε σε ένα προάστιο της Βιέννης στις 31 Ιανουαρίου 1797. Ήταν το δωδέκατο παιδί του Θεόδωρου Σούμπερτ και της Μαρίας. Από τα 14 παιδιά της οικογένειας τα εννιά πέθαναν σε νηπιακή ηλικία. Ο πατέρας του Φραντς Σούμπερτ, που ήταν γιος ενός χωρικού από τη Μοραβία, ήταν γνωστός σχολάρχης της ενορίας και το σχολείο του είχε πολλούς μαθητές.

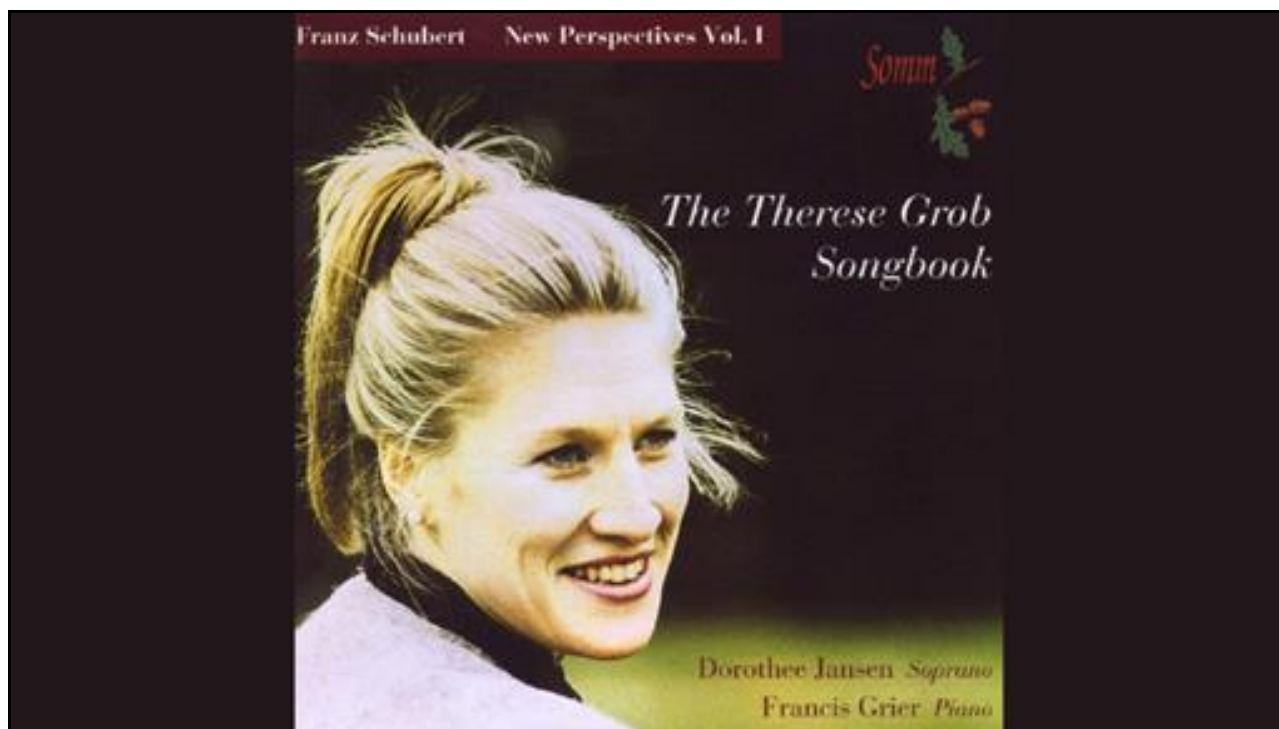

**Το σπίτι
που γεννήθηκε
ο Φραντς
Σούμπερτ**

Ο πατέρας του πρόσφερε στον Φραντς τις πρώτες γνώσεις μουσικής. Στα 11 χρόνια του, επειδή ήταν καλλίφωνος, εντάχθηκε στην Παιδική Χορωδία του Βασιλικού Παρεκκλησίου μετά από διαγωνισμό. Εκεί παρέμεινε μέχρι τα 13, και έμαθε επίσης βιολί και πιάνο. Κατόπιν άρχισε να μελετά σύνθεση με δάσκαλο τον Αντόνιο Σαλιέρι και παράλληλα σπούδασε παιδαγωγός.

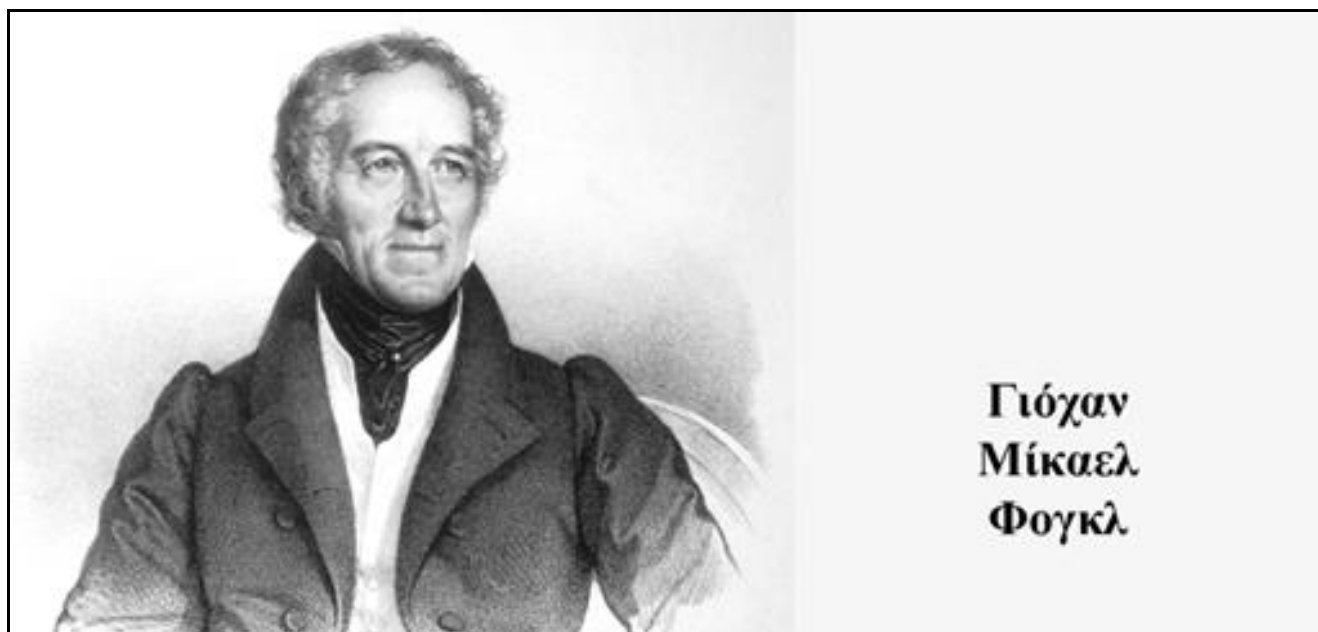
Από το 1814 έως το 1818 εργαζόταν ως δάσκαλος στο ίδιο σχολείο όπου δούλευε και ο πατέρας του. Το επάγγελμα αυτό βέβαια δεν τον ενδιέφερε καθόλου, ενώ αντίθετα είχε πάρει την απόφαση να ασχοληθεί με τη σύνθεση. Τα χρόνια αυτά ήταν τα πιο παραγωγικά του: συνέθεσε τότε πέντε συμφωνίες, τέσσερις λειτουργίες και όπερες και πολλά Λίντερ. Ο Σούμπερτ συνάντησε μια νεαρή σοπράνο που ονομαζόταν Τερέζ Γκρομπ, κόρη ενός τοπικού κατασκευαστή μεταξιού και έγραψε πολλά από τα λειτουργικά του έργα γι' αυτήν.

Από το 1818, όταν εγκατέλειψε το διδασκαλικό επάγγελμα, αφοσιώθηκε στη μουσική και ζούσε κυρίως με τη βοήθεια φίλων, που ζούσαν και αυτοί με μποέμ τρόπο, χωρίς ουσιαστικά άλλη πηγή εσόδων, εκτός από κάποια ιδιωτικά μαθήματα. Ο κόμης Εστερχάζι τον προσέλαβε εκείνη τη χρονιά για να διδάξει μουσική στις κόρες του.

Από τότε ζούσε μόνιμα στη Βιέννη και από το 1820, όταν τα έργα του εκτελέστηκαν για πρώτη φορά δημόσια, είχε τις πρώτες επιτυχίες. Ιδιαίτερα δημοφιλείς ήταν οι μουσικές βραδιές, γνωστές ως «σουμπερτιάδες», στις οποίες συνόδευε στο πιάνο τον βαρύτονο Γιόχαν Μίκαελ Φογκλ, κύριο ερμηνευτή των λίντερ του.

Ανάμεσα στα 600 λίντερ που συνέθεσε ο Σούμπερτ οι σημαντικότεροι κύκλοι τους ήταν «Η Ωραία Μυλωνού» και «Χειμωνιάτικο ταξίδι».

Οι σοβαρές οικονομικές δυσκολίες των προηγούμενων ετών ξεπεράστηκαν το 1825. Η δημοσίευση προχωρούσε πιο γρήγορα και το άγχος της φτώχειας για λίγο μειώθηκε. Αυτή τη χρονιά έγραψε τον κύκλο επτά τραγουδιών βασισμένων στο έργο του Γουόλτερ Σκοτ «Η κυρία της λίμνης», καθώς και στον «Ύμνο στην Παναγία». Σε αυτόν τον κύκλο έγραψε το περίφημο λίντερ «Άβε Μαρία».

Το 1828 η υγεία του ήταν ήδη κλονισμένη, πάσχοντας από σύφιλη, ανίατη και θανατηφόρα ασθένεια εκείνη την εποχή. Η υγεία του επιδεινώθηκε από τυφοειδή πυρετό, που τον οδήγησε τελικά στον θάνατο, στις 19 Νοεμβρίου 1828, σε ηλικία 31 ετών. Τα τελευταία του λόγια ήταν: «Ιδού, ιδού το τέλος μου».

ΕΚΤΟΡ ΜΠΕΡΛΙΟΖ

Ο Εκτόρ Μπερλιόζ (1803 - 1869) ήταν Γάλλος ρομαντικός συνθέτης και μαέστρος. Η παραγωγή του περιλαμβάνει ορχηστρικά έργα όπως η «Φανταστική συμφωνία», χορωδιακά κομμάτια όπως το «Ρέκβιεμ», τρεις όπερες και έργα υβριδικών ειδών όπως η συμφωνία «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» και ο δραματικός θρύλος «Η καταδίκη του Φάουστ».

Ο Εκτόρ Μπερλιόζ γεννήθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 1803 και ήταν το μεγαλύτερο παιδί του Λουί Μπερλιόζ, ενός γιατρού, και της συζύγου του, Μαρί Ζοζεφίν. Γεννήθηκε στο σπίτι της οικογένειας που ήταν σε μια κοινότητα της νοτιοανατολικής Γαλλίας. Οι γονείς του είχαν άλλα πέντε παιδιά, τρία από τα οποία πέθαναν σε νηπιακή ηλικία. Ο πατέρας του, μια σεβαστή τοπικά προσωπικότητα, ήταν ένας προοδευτικός γιατρός, ο πρώτος Ευρωπαίος που εξασκήθηκε και έγραψε για τον βελονισμό. Εκείνος ήταν αγνωστικιστής με φιλελεύθερη σκέψη, ενώ η γυναίκα του ήταν αυστηρή Ρωμαιοκαθολική.

**Το σπίτι που
γεννήθηκε
σήμερα
Μουσείο**

Ο Εκτόρ Μπερλιόζ εκπαιδεύτηκε βασικά στο σπίτι από τον πατέρα του. Μελέτησε και φιλοσοφία και ανατομία, αφού ο πατέρας του τον προόριζε για την ιατρική. Του έμαθε να παίζει αρχικά φλογέρα και μετά φλάουτο. Έκανε, επίσης, μερικά μαθήματα κιθάρας με τοπικούς μουσικούς.

Σε ηλικία δώδεκα ετών ο Μπερλιόζ ερωτεύτηκε για πρώτη φορά. Το αντικείμενο του έρωτά του ήταν μια δεκαοχτάχρονη γειτόνισσα, η Εστέλ Ντυμπέφ. Τον κορόιδευαν γι' αυτό, αλλά κάτι από το πρώιμο πάθος του για την Εστέλ άντεξε σε όλη του τη ζωή. Έβαλε μερικά από τα ανεκπλήρωτα συναισθήματά του στις πρώτες του προσπάθειες σύνθεσης.

**Η Εστέλ Ντυμπέφ
στα γεράματά της**

Το 1821, σε ηλικία δεκαεπτά ετών, πήγε στο Παρίσι. Με την επιμονή του πατέρα του γράφηκε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του Παρισιού. Έπρεπε να παλέψει σκληρά για να ξεπεράσει την αποστροφή του για την ανατομή σωμάτων, αλλά σεβόμενος τις επιθυμίες του πατέρα του, ανάγκασε τον εαυτό του να συνεχίσει τις ιατρικές του σπουδές. Η φρίκη της Ιατρικής σχολής μετριάστηκε χάρη σε ένα σοβαρό οικονομικό βοήθημα από τον πατέρα του, το οποίο του επέτρεψε να εκμεταλλευτεί πλήρως την πολιτιστική, και ιδιαίτερα τη μουσική, ζωή του Παρισιού. Το Παρίσι διέθετε δύο μεγάλες όπερες και τη σημαντικότερη μουσική βιβλιοθήκη της χώρας. Ο Μπερλιόζ εκμεταλλεύτηκε όλες τις δυνατότητες.

Το 1824 ο Μπερλιόζ αποφοίτησε από την Ιατρική Σχολή, αλλά μετά εγκατέλειψε την Ιατρική ερχόμενος σε σύγκρουση με τον πατέρα του. Και άρχισε να γράφει μουσική, μελετώντας ταυτόχρονα σύνθεση. Για να έχει κάποιο εισόδημα μπήκε στη χορωδία του Θεάτρου των Καινοτομιών. Το 1828 έκανε μια (οικονομικά αποτυχημένη) προσπάθεια να παρουσιάσει ορισμένα από τα πρώτα του έργα.

Το 1830 με την καντάτα «Ο θάνατος του Σαρδανάπαλου» κέρδισε το «Βραβείο της Ρώμης», το οποίο ήταν γαλλική υποτροφία που επέτρεπε στους νικητές να μείνουν στη Ρώμη για δύο ως πέντε χρόνια με έξοδα του κράτους.

Την ίδια χρονιά έγραψε την ορχηστρική «Φανταστική συμφωνία» που παρουσιάστηκε τον Δεκέμβριο. Θεωρείται πως αυτή η συναυλία ήταν ορόσημο όχι μόνο στην καριέρα του συνθέτη αλλά και στην εξέλιξη της σύγχρονης ορχήστρας.

Ο Μπερλιόζ μένοντας στη Ρώμη για δύο χρόνια επηρεάστηκε από την Ιταλική μουσική, όπως φάνηκε και στα έργα του «Ο Χάρολντ στην Ιταλία», «Μπενβενούτο Τσελίνι» και «Ρωμαίος και Ιουλιέτα».

Στα τέλη του 1832 ο Μπερλιόζ γύρισε στο Παρίσι. Στις 9 Δεκεμβρίου παρουσίασε μια συναυλία με τα έργα του στο Ωδείο. Μεταξύ των μουσικών που την παρακολούθησαν ήταν οι Λιστ, Σοπέν και Παγγανίνι. Μεταξύ των συγγραφέων περιλαμβάνονταν ο Δουμάς, ο Γκοτιέ, ο Χάινε και ο Ουγκώ. Η συναυλία είχε τέτοια επιτυχία που το πρόγραμμα επαναλήφθηκε μέσα στον μήνα.

Το 1833 ο Μπερλιόζ παντρεύτηκε τη Σαιξπηρική Αγγλο-Ιρλανδή ηθοποιό Χάριετ Σμίθσον και μαζί της έκανε ένα αγόρι.

**Η Χάριετ Σμίθσον
στον ρόλο
της Οφηλίας**

Κατά τη δεκαετία του 1840 ο Μπερλιόζ περνούσε μεγάλο μέρος του χρόνου του εκτός Γαλλίας. Ξεκίνησε από τις Βρυξέλλες, δίνοντας δύο συναυλίες τον Σεπτέμβριο του 1842. Ακολούθησε εκτεταμένη γερμανική περιοδεία: το 1842 και το 1843 έδωσε συναυλίες σε δώδεκα γερμανικές πόλεις. Η υποδοχή του ήταν ενθουσιώδης. Το γερμανικό κοινό είχε καλύτερη διάθεση από τους Γάλλους στις καινοτόμες συνθέσεις του και η διεύθυνση της ορχήστρας του θεωρήθηκε πολύ εντυπωσιακή.

**Ο Μπερλιόζ
το 1845**

1Εκείνη την περίοδο ο γάμος του Μπερλιόζ είχε αποτύχει. Η Χάριετ δυσανασχετούσε με τη διασημότητά του και τη δική της καλλιτεχνική εξαφάνιση. Η υγεία της Χάριετ επιδεινώθηκε και άρχισε να πίνει πολύ. Κατά τη διάρκεια του 1840 ο Μπερλιόζ έγραψε δύο από τα πιο δημοφιλή μικρού μήκους έργα του, τις οβερτούρες «Το Ρωμαϊκό Καρναβάλι» και «Ο κουρσάρος». Προς το τέλος του 1843 εκείνος και η Χάριετ χώρισαν.

Το σημαντικότερο έργο του Μπερλιόζ αυτή τη δεκαετία ήταν η «Η καταδίκη του Φάουστ». Το παρουσίασε στο Παρίσι τον Δεκέμβριο του 1846, αλλά έπαιζε σε μισοάδεια αίθουσα, παρά τις εξαιρετικές κριτικές από ορισμένους κριτικούς που συνήθως δεν είχαν καλή διάθεση για τη μουσική του. Το άκρως ρομαντικό θέμα δεν συμβάδιζε με την εποχή, και ένας συμπαθής κριτικός παρατήρησε ότι υπήρχε ένα αγεφύρωτο χάσμα μεταξύ της αντίληψης του συνθέτη για την τέχνη και του κοινού του Παρισιού.

Για να καλύψει τα χρέη του έκανε περιοδείες πρώτα στη Ρωσία και στη συνέχεια Αυστρία, Ουγγαρία και Γερμανία. Λίγο μετά την επιστροφή του Μπερλιόζ στο Παρίσι, τον Σεπτέμβριο του 1848, η Χάριετ υπέστη μια σειρά από εγκεφαλικά επεισόδια, τα οποία την άφησαν σχεδόν παράλυτη. Χρειάζόταν συνεχή νοσηλεία, την οποία πλήρωνε ο Μπερλιόζ, ο οποίος όταν ήταν στο Παρίσι την επισκεπτόταν συνεχώς, συχνά δύο φορές την ημέρα. Το 1854 η Χάριετ πέθανε.

Τη δεκαετία του 1850 ο Μπερλιόζ δεν έγραψε πολλά έργα. Το 1854 ολοκλήρωσε την «Ιερή τριλογία: τα παιδικά χρόνια του Χριστού» και μετά παντρεύτηκε τη Μαρί Ρετσιό, τραγουδίστρια της όπερας.

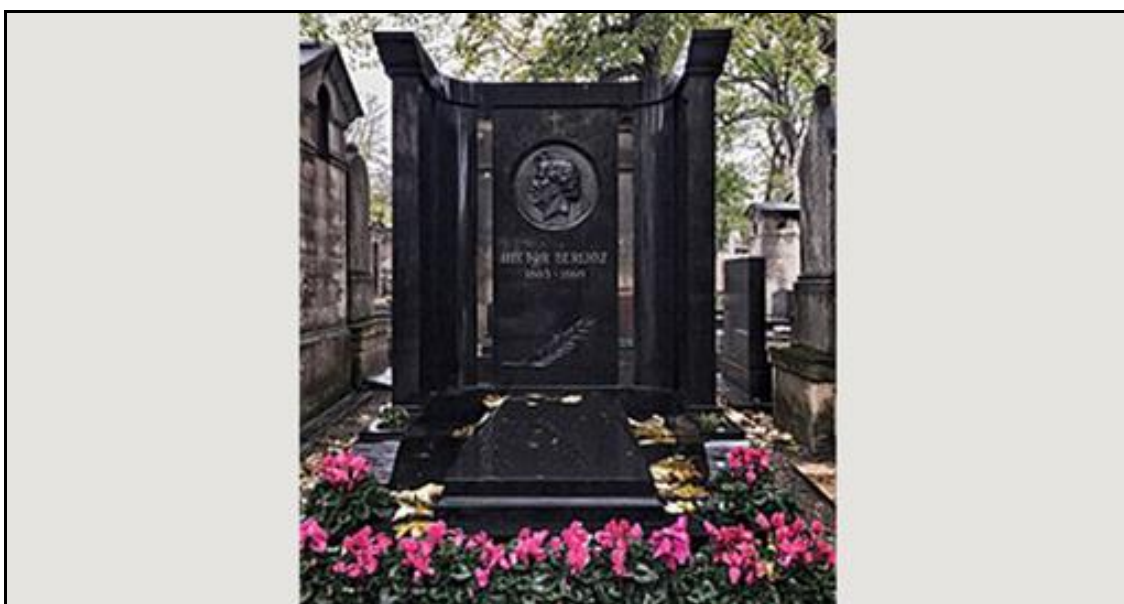

Ο Μπερλιόζ άρχισε να εργάζεται στο έργο «Οι Τρώες», γράφοντας το δικό του λιμπρέτο βασισμένο στο έπος του Βιργίλιου. Δούλεψε πάνω σε αυτό, μεταξύ άλλων δεσμεύσεών του, για δύο χρόνια. Το 1858 εξελέγη στο Ινστιτούτο της Γαλλίας, μια τιμή που αναζητούσε από καιρό, αν και υποβάθμιζε τη σημασία που του έδινε. Την ίδια χρονιά

ολοκλήρωσε τους «Τρώες». Στη συνέχεια πέρασε πέντε χρόνια προσπαθώντας να το ανεβάσει.

Το 1862 η νέα σύζυγος του Μπερλιόζ πέθανε ξαφνικά, σε ηλικία 48 ετών. Η μητέρα της, στην οποία ήταν αφοσιωμένος ο Μπερλιόζ, τον φρόντιζε στο υπόλοιπο της ζωής του. Πούλησε τα δικαιώματα έκδοσης των «Τρώων» για ένα μεγάλο ποσό και τα τελευταία του χρόνια ήταν οικονομικά άνετα, αλλά έπεσε σε κατάθλιψη. Και το 1867 έμαθε πως ο γιος του είχε πεθάνει στην Αβάνα από κίτρινο πυρετό. Στις 8 Μαρτίου 1869, ο Μπερλιόζ πέθανε σε ηλικία 65 χρόνων.

ΡΟΜΠΕΡΤ ΣΟΥΜΑΝ

Ο Ρόμπερτ Σούμαν (1810 - 1856) ήταν Γερμανός συνθέτης, πιανίστας και κριτικός μουσικής με επιρροή. Θεωρείται ως ένας από τους μεγαλύτερους συνθέτες της ρομαντικής εποχής.

Ο Ρόμπερτ Σούμαν γεννήθηκε σε μια πόλη του Βασιλείου της Σαξονίας (σήμερα Κεντρική Γερμανία). Ήταν το πέμπτο και τελευταίο παιδί του Ώγκουστ Σούμαν και της Κριστιάνε. Ο πατέρας του ήταν βιβλιοπώλης, εκδότης και συγγραφέας. Η παιδική του ηλικία πέρασε με καλλιέργεια τόσο της λογοτεχνίας όσο και της μουσικής, επηρεασμένος από τον πατέρα του.

Ο Ρόμπερτ Σούμαν άρχισε να συνθέτει πριν από την ηλικία των επτά ετών και σε ηλικία επτά ετών άρχισε να σπουδάζει γενική μουσική και πιάνο με έναν δάσκαλο του γυμνάσιου της πόλης. Το αγόρι ανέπτυξε αμέσως αγάπη για τη μουσική και δούλεψε και δικές του συνθέσεις. Ο πατέρας του, ο οποίος είχε ενθαρρύνει τις μουσικές του φιλοδοξίες, πέθανε το 1826 όταν ο Σούμαν ήταν 16 ετών.

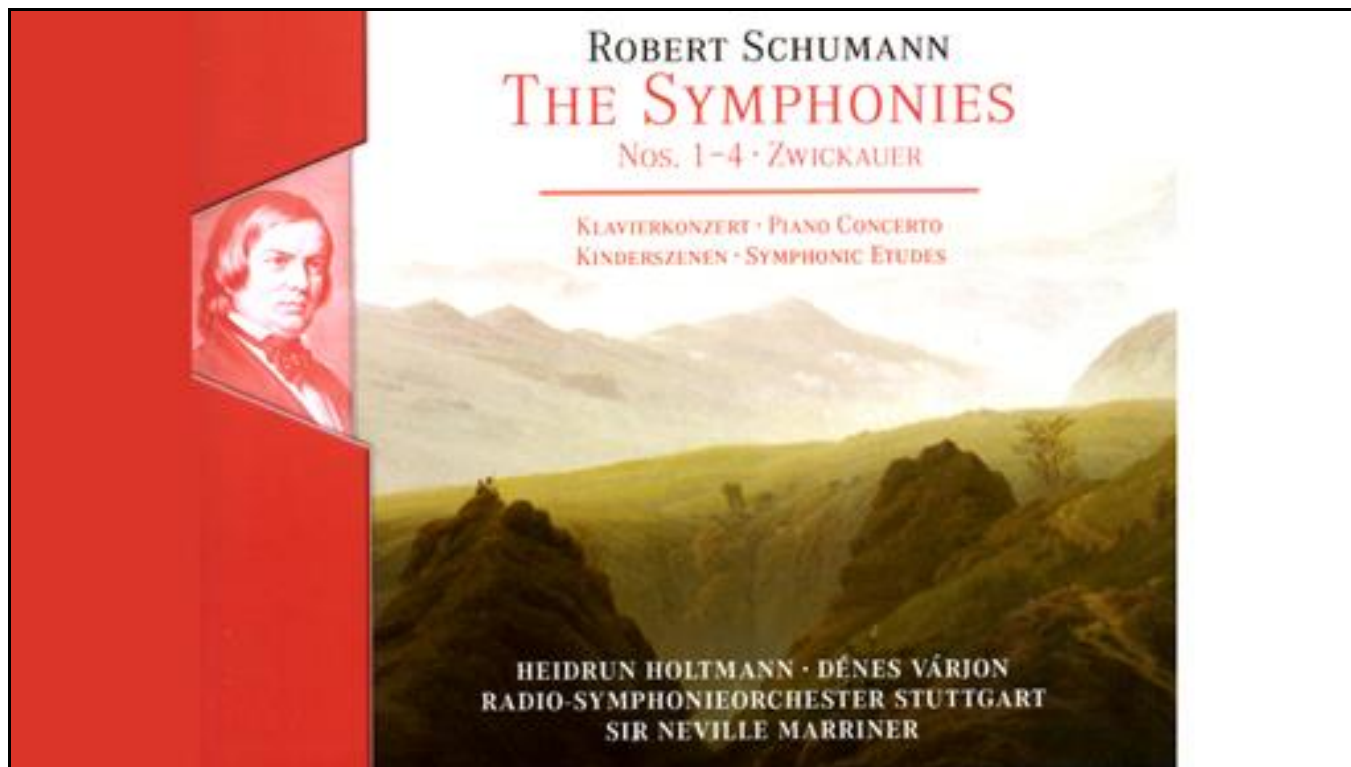
**Το σπίτι
που
μεγάλωσε**

Δύο χρόνια μετά ο Σούμαν εγκαταστάθηκε στη Λειψία για να σπουδάσει Νομικά, που ήταν επιθυμία της μητέρας του. Στην πόλη αυτή, όπου είχε μετακομίσει και εργαζόταν ο Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ, υπήρχε αξιόλογη μουσική παράδοση και πλούσια δραστηριότητα. Άρχισε να παίρνει μαθήματα πιάνου από έναν πολύ καλό δάσκαλο και να συνθέτει και τα πρώτα του έργα για πιάνο. Θα μπορούσε μάλιστα να κάνει αξιόλογη καριέρα ως πιανίστας, αν δεν είχε πρόβλημα στα δάχτυλα του δεξιού του χεριού.

**Πανεπιστήμιο
της
Λειψίας**

Τον χειμώνα του 1832, σε ηλικία 22 ετών, ο Σούμαν επισκέφτηκε συγγενείς και το σπίτι του δασκάλου του όπου ερμήνευσε το πρώτο μέρος της Συμφωνίας του σε σολ ελάσσονα. Συμμετείχε και η Κλάρα Βικ που ήταν τότε 13 χρονών και έπαιξε πολύ ωραία ένα μουσικό κομμάτι ενός συνθέτη, τον οποίο ο Σούμαν συνήθως χλεύαζε. Η μητέρα του Σούμαν είπε στην Κλάρα: «Πρέπει να παντρευτείς τον Ρόμπερτ μου μια μέρα».

Οι θάνατοι του αδελφού τού Σούμαν, Ιούλιου, και της κουνιάδας του, Ροζαλί, το 1833 στην παγκόσμια πανδημία χολέρας, του προκάλεσαν ένα σοβαρό καταθλιπτικό επεισόδιο.

Μέχρι την άνοιξη του 1834, ο Σούμαν είχε αναρρώσει αρκετά για να εγκαινιάσει τη «Νέα Εφημερίδα για τη Μουσική» που άρχισε να κυκλοφορεί. Στα γραπτά του ο Σούμαν δημιούργησε μια φανταστική μουσική κοινωνία βασισμένη σε ανθρώπους στη ζωή του, παίρνοντας το όνομά της από τον βιβλικό βασιλιά Δαβίδ που πολέμησε κατά των Φιλισταίων. Ο Σούμαν δημοσίευσε τα περισσότερα από τα κριτικά του γραπτά στο περιοδικό και συχνά καταδίκασε το δημοφιλές γούστο για φανταχτερές τεχνικές εμφανίσεις από πρόσωπα που ο Σούμαν αντιλαμβανόταν ως κατώτερους συνθέτες ή «Φιλισταίους». Ο Σούμαν έκανε εκστρατεία για να αναζωογονήσει το ενδιαφέρον για σημαντικούς συνθέτες του παρελθόντος, όπως οι Μότσαρτ, Μπετόβεν και Βέμπερ. Προώθησε επίσης το έργο ορισμένων συγχρόνων του συνθετών, όπως ο Σοπέν και ο Μπερλιόζ.

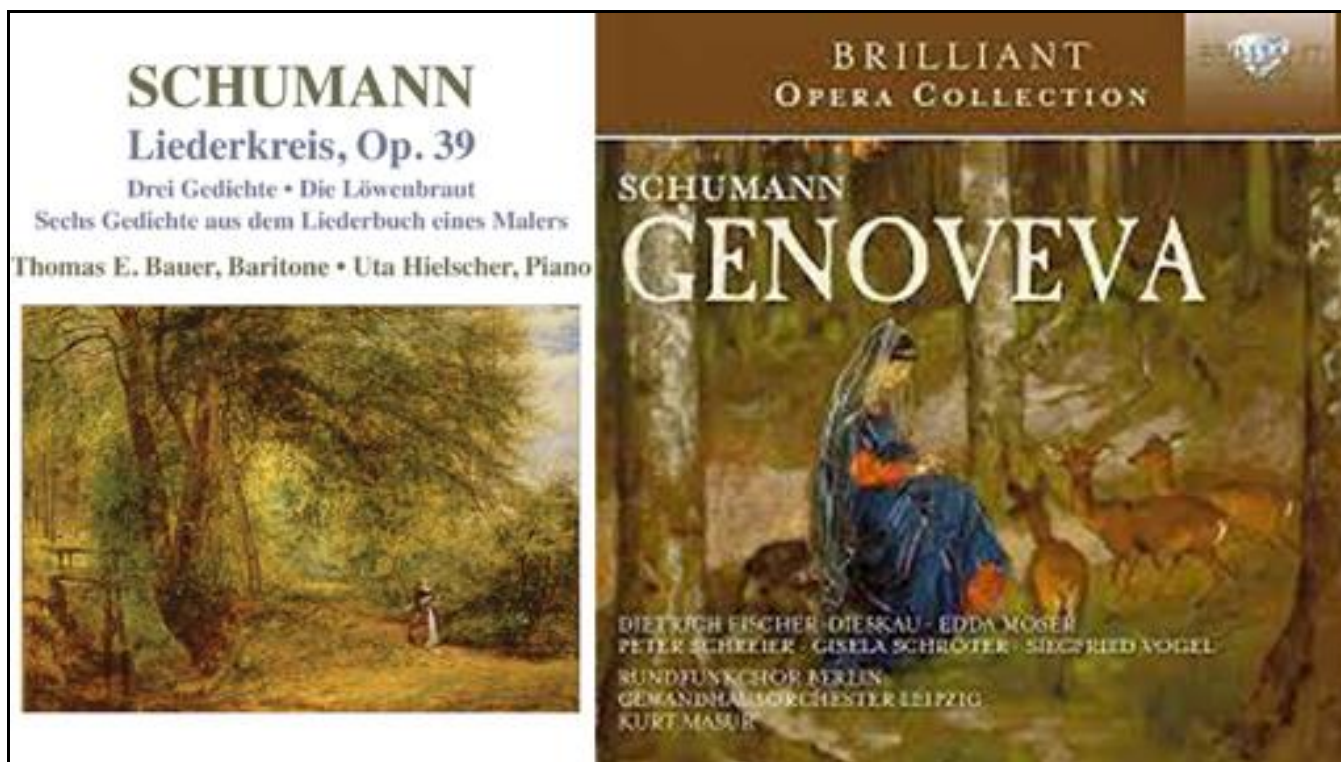
Το 1834 ο Σούμαν έγραψε το «Καρναβάλι», ένα από τα πιο χαρακτηριστικά έργα του για πιάνο. Ακολούθησαν οι «Συμφωνικές μελέτες», οι «Χοροί του Νταβίντ», οι «Σκηνές των παιδιών» και άλλα έργα για πιάνο.

Στο σπίτι του δασκάλου του είχε γνωρίσει την κόρη του Κλάρα, εξαιρετικά ταλαντούχα πιανίστρια και συνθέτρια. Οι δύο νέοι ερωτεύτηκαν, ο πατέρας της όμως ήταν κατά της σχέσης τους γιατί πίστευε ότι θα ήταν εμπόδιο στη μουσική καριέρα της. Το ζευγάρι παντρεύτηκε τελικά, χωρίς την άδειά του, το 1840. Η Κλάρα λειτούργησε ως έμπνευση, ως κριτικός και ως έμπιστη του συζύγου της. Παρά τη λεπτεπίλεπτη εμφάνισή της, ήταν μια εξαιρετικά ισχυρή και ενεργητική γυναίκα, που συνέχιζε να έχει ένα πρόγραμμα

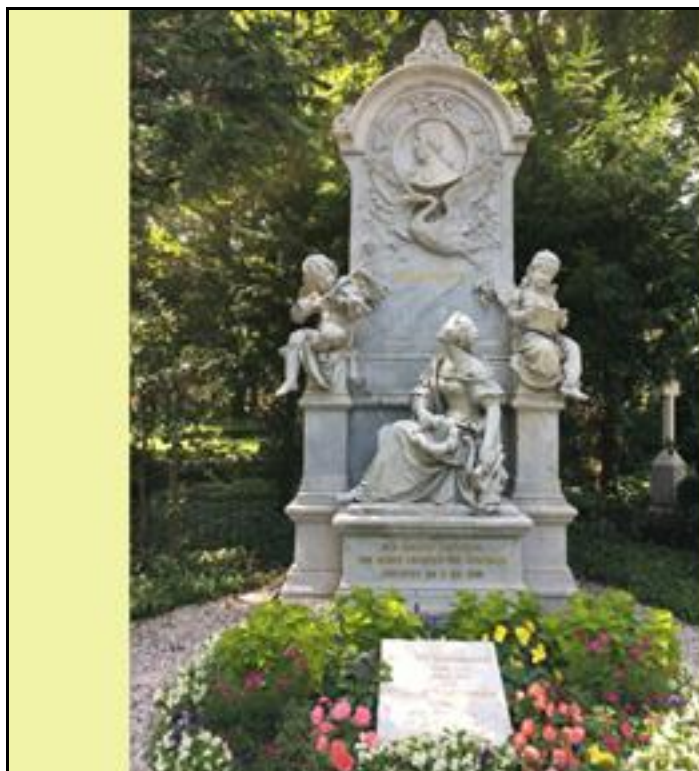
περιοδίων και συναυλιών, ενώ ταυτόχρονα έκανε οχτώ παιδιά. Δύο χρόνια μετά τον γάμο τους, ο πατέρας της συμφιλιώθηκε με το ζευγάρι, ανυπομονώντας να δει τα εγγόνια του.

Τα χρόνια μετά το 1840 ήταν τα πιο παραγωγικά του Σούμαν: συνέθεσε πολλά έργα, έκανε πολλές περιοδείες μαζί με τη σύζυγό του, βασική ερμηνεύτρια των έργων του, κερδίζοντας συνεχώς φήμη. Τότε έγραψε και τη μοναδική του όπερα, τη Γενοβέφα.

Στις αρχές του 1854 ο Σούμαν άρχισε να επιμελείται ολόκληρα τα έργα του και να φτιάχνει μια ανθολογία με θέμα τη μουσική. Εμφανίστηκαν, όμως, συμπτώματα ψυχασθένειας που προκαλούνταν πιθανώς από εμβοές στα αυτιά του. Η ασθένειά του τον οδήγησε σε μια απόπειρα αυτοκτονίας στα τέλη του 1854. Από τότε νοσηλευόταν σε νευρολογική κλινική και τελικά πέθανε στις 29 Ιουλίου 1856, σε ηλικία 46 χρόνων. Μετά τον θάνατό του η Κλάρα συνέχισε την καριέρα της ως πιανίστα συναυλιών, στηρίζοντας την οικογένεια. Η Κλάρα πέθανε στις 20 Μαΐου 1896, σε ηλικία 76 χρόνων.

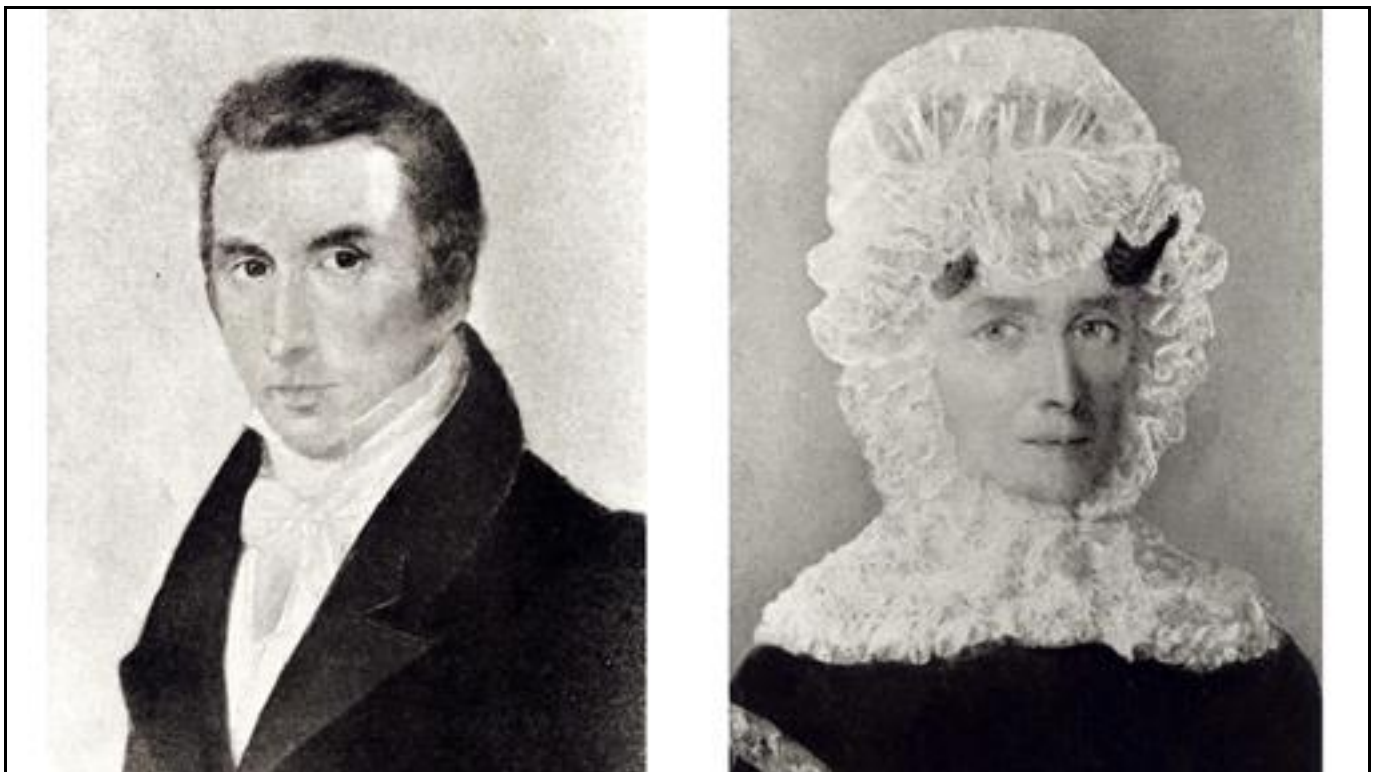
**Ο τάφος
του Ρόμπερτ
και
της Κλάρα
Σούμαν**

ΦΡΕΝΤΕΡΙΚ ΣΟΠΕΝ

Ο Φρεντερίκ Σοπέν (1810 - 1849) ήταν Πολωνός συνθέτης, ένας από τους μεγαλύτερους εκπροσώπους του ρομαντισμού στη μουσική και από τους μεγαλύτερους πιανίστες της εποχής του. Αρκετές συνθέσεις του συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα έργα του πιανιστικού ρεπερτόριου.

Ο Φρεντερίκ Σοπέν γεννήθηκε την 1η Μαρτίου 1810 σε ένα χωριό κοντά στη Βαρσοβία. Ο πατέρας του, Νικολά Σοπέν, ήταν Γάλλος από τη Λωρραίνη που είχε μεταναστεύσει στην Πολωνία σε ηλικία δεκαέξι ετών. Παντρεύτηκε τη Τζουστίνα Κρυζανόβσκα που ήταν Πολωνέζα και πιανίστρια.

Ο Φρεντερίκ Σοπέν ήταν το δεύτερο παιδί (και το μοναδικό αγόρι) του Νικολά και της Τζουστίνα. Είχε τρεις αδελφές, μία μεγαλύτερη και δύο μικρότερες, από τις οποίες η μία πέθανε 14 χρόνων από φυματίωση.

**Το σπίτι που
γεννήθηκε
ο Σοπέν**

Τον Οκτώβριο του 1810, έξι μήνες μετά τη γέννηση του Φρεντερίκ Σοπέν, η οικογένεια μετακόμισε στη Βαρσοβία, όπου ο πατέρας του απέκτησε μια θέση διδασκαλίας Γαλλικών στο Λύκειο της Βαρσοβίας, που στεγαζόταν τότε στο Σαξονικό Παλάτι. Ο Σοπέν ζούσε με την οικογένειά του στους χώρους του Παλατιού. Ο πατέρας έπαιζε φλάουτο και βιολί, η μητέρα έπαιζε πιάνο και έκανε μαθήματα σε αγόρια στην πανσιόν που διατηρούσαν οι Σοπέν. Ο Φρεντερίκ Σοπέν ήταν αδύνατης σωματικής διάπλασης και ακόμη και στην πρώιμη παιδική ηλικία του ήταν επιρρεπής σε ασθένειες.

Το Σαξονικό παλάτι

Ο Σοπέν μπορεί να είχε κάποια βοήθεια στο πιάνο από τη μητέρα του, αλλά ο πρώτος του επαγγελματίας δάσκαλος μουσικής, από τα έξι μέχρι τα έντεκα χρόνια του, ήταν ο Τσέχος πιανίστας Βόιτσεχ Ζίβνι. Η μεγαλύτερη αδελφή του Λουντβίκα πήρε επίσης μαθήματα από τον Ζίβνι και περιστασιακά έπαιζε ντουέτο με τον αδερφό της. Γρήγορα έγινε φανερό ότι ήταν παιδί θαύμα. Σε ηλικία επτά ετών είχε αρχίσει να δίνει δημόσιες συναυλίες και τότε συνέθεσε δύο πολωνέζες – πολωνικούς χορούς.

Βόιτσεχ Ζίβνι

Λουντβίκα Σοπέν

Από 13 ως 16 ετών πήγε στο Λύκειο της Βαρσοβίας και στη συνέχεια, για τρία χρόνια, πήγε στο Ωδείο της Βαρσοβίας. Ο δάσκαλός του της σύνθεσης στο Ωδείο, Γιόζεφ Έλσνερ, μιλούσε για τις εξαιρετικές ικανότητές του και τη μουσική ιδιοφυΐα του. Η φήμη του γρήγορα έγινε μεγάλη και στη Βαρσοβία τον θεωρούσαν δεύτερο Μότσαρτ.

Σε ένα ταξίδι του στο Βερολίνο το 1829 πριν να τελειώσει τις σπουδές του, πήγε καλεσμένος του πρίγκιπα Ρατζιβίλ, κυβερνήτη του Μεγάλου Δουκάτου του Πόζεν – ο οποίος ήταν ένας καταξιωμένος συνθέτης και επίδοξος τσελίστας. Για τον πρίγκιπα και την πιανίστα κόρη του συνέθεσε την Εισαγωγή και την Πολονέζ Μπριγιάντ. Στη συνέχεια, αφού ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο Ωδείο της Βαρσοβίας, έκανε το ντεμπούτο του στη Βιέννη. Έδωσε δύο συναυλίες για πιάνο και έλαβε πολλές ευνοϊκές κριτικές.

Τον Νοέμβριο του 1830 κατευθύνθηκε ξανά προς την Αυστρία, σκοπεύοντας να πάει στην Ιταλία. Αργότερα, τον ίδιο μήνα, στη Βαρσοβία ξέσπασε η Εξέγερση κατά της τσαρικής (ρωσικής) εξουσίας και ο Σοπέν, τώρα μόνος στη Βιέννη, νοσταλγούσε την πατρίδα του και έγραψε σε έναν φίλο του: «Καταριέμαι τη στιγμή της αναχώρησής μου». Η εξέγερση συνετρίβη και ο συνθέτης δεν μπόρεσε ποτέ να επιστρέψει στην πατρίδα του.

Η Μεγάλη Μετανάστευση ήταν η μετανάστευση χιλιάδων Πολωνών, ιδιαίτερα της πολιτικής και πολιτιστικής ελίτ, μετά την αποτυχία της Νοεμβριανής Εξέγερσης του 1830. Το 1831 ο Σοπέν κατάφερε να πάει στο Παρίσι, που τότε ήταν επίκεντρο της πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής. Εκεί ζούσαν πολλοί σπουδαίοι συνθέτες, όπως ο Ροσσίνι, ο Λιστ και ο Μπερλιόζ. Λίγους μήνες μετά την άφιξή του έδωσε το πρώτο του ρεσιτάλ και σταδιακά η φήμη του εξαπλωνόταν. Σύντομα απέκτησε πολλούς μαθητές και τα μαθήματα του πρόσφεραν οικονομική άνεση και ασφάλεια.

Παρά τη μεγάλη φήμη του, όμως, απέφευγε τις εμφανίσεις σε μεγάλα ακροατήρια. (Ισχυριζόταν ότι φοβόταν πολύ το κοινό.) Έτσι, στα 18 χρόνια παραμονής στο Παρίσι, έδωσε μόνο 19 ρεσιτάλ. Είχε ερωτευτεί μία μαθήτριά του, τη Μάρια Βοντζίνσκα, και είχαν αρραβωνιαστεί. Αλλά ο πατέρας της κοπέλας διέλυσε τον αρραβώνα το 1837, πιθανότατα εξ αιτίας των προβλημάτων υγείας του συνθέτη.

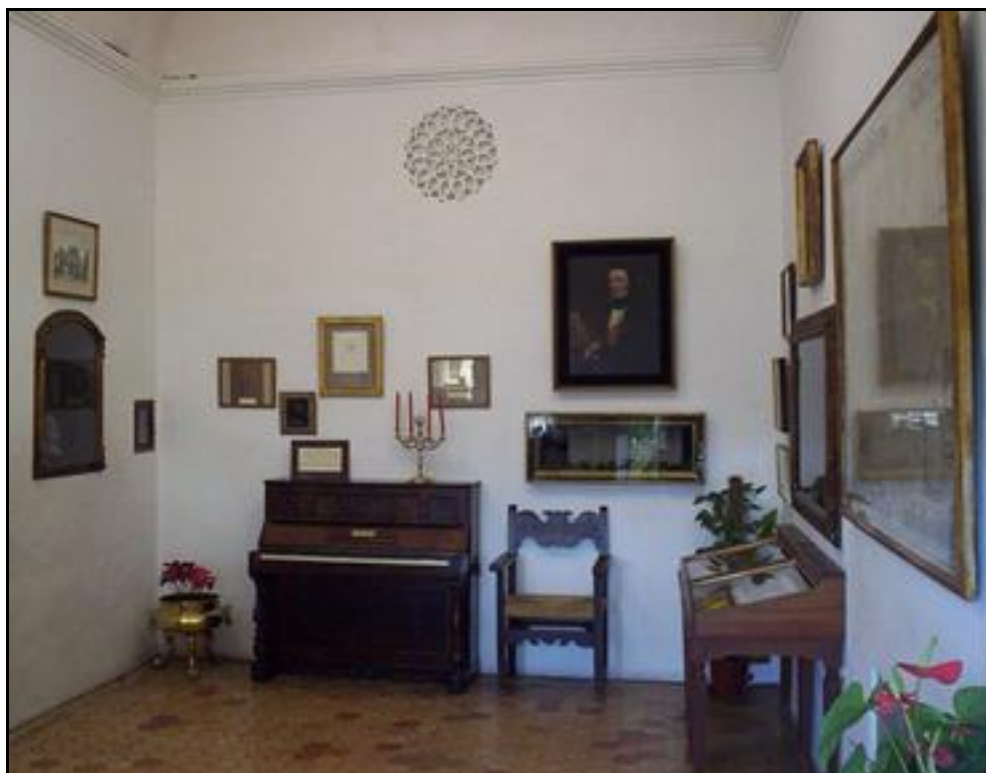

Μάρια Βοντζίνσκα

Ο Σοπέν γνώρισε τον Φραντς Λιστ και οι δυο τους έγιναν φίλοι και για πολλά χρόνια έζησαν κοντά ο ένας στον άλλο στο Παρίσι. Έπαιξαν μαζί επτά φορές μεταξύ 1833 και 1841. Η πρώτη, το 1833, ήταν σε μια φιλανθρωπική συναυλία που διοργάνωσε ο Έκτορ Μπερλιόζ για τη χρεοκοπημένη σαιξπηρική ηθοποιό σύζυγό του Χάριετ Σμίθσον, κατά την οποία έπαιξαν μια Σονάτα για πιάνο ντουέτο του Τζορτζ Όνσλοου. Η τελευταία τους εμφάνιση μαζί δημόσια ήταν για μια φιλανθρωπική συναυλία που διεξήχθη για το Μνημείο του Μπετόβεν στη Βόννη, που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 1841.

Στο σπίτι του Φραντς Λιστ ο Σοπέν γνώρισε το 1837 (σε ηλικία 27 χρόνων) τη συγγραφέα Γεωργία Σάνδη, 6 χρόνια μεγαλύτερή του. Η πρώτη γνωριμία με την τολμηρή και μάλλον εκκεντρική συγγραφέα (που κάπνιζε και φορούσε αντρικά ρούχα) του είχε προκαλέσει αρχικά αρνητική εντύπωση και είχε σχολιάσει επικριτικά τη συμπεριφορά και την εμφάνισή της. Από την επόμενη χρονιά όμως ξεκίνησε η σχέση τους που κράτησε 9 χρόνια. Τον χειμώνα 1838-39 το ζευγάρι έζησε για λίγους μήνες στη Μαγιόρκα, στο ερημωμένο Μοναστήρι Βαλντεμόσα. Η Γεωργία Σάνδη πήγε εκεί, με τα δύο παιδιά της, γιατί το κλίμα θα βοηθούσε τον δεκαπεντάχρονο γιο της Μωρίς να ξεπεράσει κάποια προβλήματα υγείας και ο συνθέτης την ακολούθησε πιστεύοντας ότι εκεί θα βελτιωνόταν και η δική του υγεία (αφού έπασχε από φυματίωση).

**Το πιάνο
του Σοπέν
στο
Μοναστήρι**

Το κλίμα της περιοχής όμως δεν βοήθησε τον Σοπέν, και επιπλέον έπρεπε να αντιμετωπίσουν και την αρνητική στάση των ντόπιων απέναντι στο ανύπαντρο ζευγάρι. Έτσι σύντομα εγκατέλειψαν την Ισπανία και επέστρεψαν στη Γαλλία, όπου ζούσαν κατά διαστήματα στο Παρίσι και στη Νοάν, στην κατοικία της Γεωργίας Σάνδη. Οι σχέσεις τους όμως σταδιακά άρχισαν να ψυχραίνονται και το ζευγάρι χώρισε το 1847.

**Γεωργία
Σάνδη
και
ο Σοπέν**

Από εκείνη τη χρονιά η υγεία του επιδεινώθηκε. Το 1848 έζησε για μεγάλο διάστημα στην Αγγλία και στη Σκωτία για ρεσιτάλ, μετά από προσκλήσεις της Σκωτσέζας μαθήτριάς του Τζέιν Στέρλινγκ. Όταν επέστρεψε στο Παρίσι η υγεία του ήταν σε πολύ χειρότερη κατάσταση και τα οικονομικά του μέσα περιορισμένα.

Ο Σοπέν πέθανε στο Παρίσι το 1849, σε ηλικία 39 ετών, μετά από χρόνια φυματίωση. Ενδέχεται όμως ο θάνατός του να οφείλεται και σε καρδιακό νόσημα. Κηδεύτηκε στο Παρίσι, αλλά μετά από δική του επιθυμία η καρδιά του μεταφέρθηκε στην Πολωνία, όπου φυλάσσεται μέχρι και σήμερα.

**Ο Σοπέν
στο
κρεβάτι
του
θανάτου**

Μερικές ώρες μετά τον θάνατό του ο σύζυγος της κόρης της Γεωργίας Σάνδη έφτιαξε τη μάσκα θανάτου του Σοπέν.

Το έργο του Σοπέν προορίζεται αποκλειστικά για πιάνο, με εξαίρεση μερικά έργα μουσικής κοντσερτάντε για πιάνο και ορχήστρα, ένα τρίο για πιάνο, βιολί και βιολοντσέλο, μερικά έργα για πιάνο και βιολοντσέλο και ορισμένα τραγούδια για φωνή και πιάνο. Ο Σοπέν αξιοποίησε τους παραδοσιακούς χορούς της πατρίδας του, τις Πολωνέζες και τις Μαζούρκες, αλλά τα δικά του έργα δεν προορίζονται για χορό, αφού είναι πολύ γρήγορα και δεξιοτεχνικά. Το ίδιο ισχύει και για τα Βαλς του: είναι ευχάριστα κομμάτια σαλονιού, που προορίζονται για διασκέδαση.

**Ο τάφος του Σοπέν
στο κοιμητήριο
Περ Λασέζ**

ΦΡΑΝΤΣ ΛΙΣΤ

Ο Φραντς Λιστ (1811 - 1886) ήταν Ούγγρος ρομαντικός συνθέτης και πιανίστας. Μαζί με τον Φρεντερίκ Σοπέν θεωρούνται οι σημαντικότεροι ρομαντικοί συνθέτες για πιάνο και δύο από τους σπουδαιότερους πιανίστες της εποχής.

Ο Φραντς Λιστ γεννήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 1811 στο Ράιντινγκ του Βασιλείου της Ουγγαρίας, που ήταν τότε μέρος της Αυστριακής αυτοκρατορίας. Ο πατέρας του Λιστ, Άνταμ Λιστ, έπαιζε πιάνο, βιολί, τσέλο και κιθάρα. Ήταν στην υπηρεσία του πρίγκιπα Νικολάου Β' Εστερχάζι και γνώριζε προσωπικά τον Χάινδν και τον Μπετόβεν.

Οι γονείς του Φραντς Λιστ

Σε ηλικία έξι ετών ο Φραντς άρχισε να ακούει με προσοχή τον πατέρα του να παίζει πιάνο. Ο Άνταμ άρχισε να του διδάσκει πιάνο σε ηλικία επτά ετών και ο Φραντς άρχισε να συνθέτει με στοιχειώδη τρόπο όταν ήταν οκτώ. Εμφανίστηκε σε συναυλίες τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο του 1820 σε ηλικία εννέα ετών.

Η οικογένεια Λιστ μετακόμισε στη Βιέννη για να έχει ο Φραντς συστηματική διδασκαλία. Εκεί πήρε μαθήματα πιάνου από τον συνθέτη Καρλ Τσέρνι και σύνθεσης από τον συνθέτη Αντόνιο Σαλιέρι. Το 1822 έδωσε την πρώτη του συναυλία και εντυπωσίασε το κοινό. Στη δεύτερη συναυλία του, το 1823, 12 χρόνων, ανάμεσα στους ενθουσιασμένους ακροατές ήταν και ο Μπετόβεν.

Μετά τον θάνατο του πατέρα του το 1827, ο Λιστ, 16 χρόνων, μετακόμισε στο Παρίσι για τα επόμενα πέντε χρόνια και έζησε με τη μητέρα του σε ένα μικρό διαμέρισμα. Σταμάτησε τις περιοδείες και για να κερδίσει χρήματα έκανε μαθήματα πιάνου και σύνθεσης, συχνά από νωρίς το πρωί μέχρι αργά το βράδυ. Οι μαθητές του ήταν διασκορπισμένοι σε όλη την πόλη και έπρεπε να διανύει μεγάλες αποστάσεις. Εκεί άρχισε να καπνίζει και να πίνει – συνήθειες που θα συνέχιζε σε όλη του τη ζωή.

**Ο Φραντς Λιστ
16 χρόνων**

Ο Λιστ αρρώστησε βαριά, σε βαθμό που τυπώθηκε μια ανακοίνωση νεκρολογίας σε μια εφημερίδα του Παρισιού, και πέρασε μια μακρά περίοδο θρησκευτικών αμφιβολιών και απαισιοδοξίας. Δήλωσε ξανά την επιθυμία του να ενταχθεί στην Εκκλησία, αλλά αυτή τη φορά αποθαρρύνθηκε από τη μητέρα του. Είχε εκδηλώσει και παλιότερα αυτή την επιθυμία, αλλά τον απέτρεψε ο πατέρας του. Για αρκετό καιρό διέκοψε τις δημόσιες εμφανίσεις και τα ίχνη του χάθηκαν. Λέγεται ότι ο ιερέας Λαμεναί, στενός φίλος της οικογένειας, τον βοήθησε να ξεπεράσει την κρίση.

**Μετάλλιο
του
Λαμεναί**

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο Λιστ διάβαζε πολύ για να ξεπεράσει την έλλειψη γενικής μόρφωσης και σύντομα ήρθε σε επαφή με πολλούς από τους κορυφαίους συγγραφείς και καλλιτέχνες της εποχής του, όπως τον Βίκτωρα Ουγκώ, τον Λαμαρτίνο και τον Χάινε. Δεν συνέθεσε σχεδόν τίποτα αυτά τα χρόνια. Ωστόσο η επανάσταση του Ιουλίου του 1830 τον ενέπνευσε να σχεδιάσει μια Επαναστατική Συμφωνία βασισμένη στα γεγονότα των «τριών ένδοξων ημερών» και έδειξε μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τα γεγονότα που τον περιβάλλουν. Συνάντησε τον Εκτώρ Μπερλιόζ τον Δεκέμβριο του 1830. Η μουσική του Μπερλιόζ έκανε έντονη εντύπωση στον Λιστ, ειδικά αργότερα όταν έγραφε για ορχήστρα.

Αφού παρακολούθησε μια φιλανθρωπική συναυλία στις 20 Απριλίου 1832, για τα θύματα της Παρισινής επιδημίας χολέρας, που διοργάνωσε ο συνθέτης Νικολό Παγκανίνι, ο Λιστ αποφάσισε να γίνει τόσο σπουδαίος βιρτουόζος στο πιάνο όσο ο Παγκανίνι στο βιολί. Επίσης, έγινε φίλος με έναν τρίτο συνθέτη που τον επηρέασε, τον Φρεντερίκ Σοπέν, με την επιρροή του οποίου άρχισε να αναπτύσσεται η ποιητική και ρομαντική πλευρά του Λιστ.

Το 1833 ο Λιστ ξεκίνησε τη σχέση του με την κόμισσα Μαρί ντ' Αγκού. Η δημιουργική παραγωγή του Λιστ ξέσπασε. Το 1835 η κόμισσα άφησε τον σύζυγό της και την οικογένειά της για να μείνει μαζί με τον Λιστ στη Γενεύη. Η πρώτη κόρη του Λιστ με την κόμισσα γεννήθηκε εκεί τον Δεκέμβριο. Τα επόμενα τέσσερα χρόνια ο Λιστ και η κόμισσα έζησαν μαζί, κυρίως στην Ελβετία και την Ιταλία, όπου η δεύτερη κόρη τους γεννήθηκε στο Κόμο, με περιστασιακές επισκέψεις στο Παρίσι. Τον Μάιο του 1839 γεννήθηκε ο μοναχογιός του Λιστ και της κόμισσας, αλλά εκείνο το φθινόπωρο οι σχέσεις μεταξύ τους έγιναν τεταμένες. Ο Λιστ άκουσε ότι τα σχέδια για ένα Μνημείο Μπετόβεν στη Βόννη κινδύνευαν να καταρρεύσουν λόγω έλλειψης κεφαλαίων και υποσχέθηκε την υποστήριξή του. Κάνοντας αυτό σήμαινε επιστροφή στη ζωή ενός βιρτουόζου που περιοδεύει. Η κόμισσα επέστρεψε στο Παρίσι με τα παιδιά, ενώ ο Λιστ έδωσε έξι συναυλίες στη Βιέννη και στη συνέχεια περιόδευσε στην Ουγγαρία.

Μαρί ντ' Αγκού

Τα επόμενα οκτώ χρόνια ο Λιστ συνέχισε να περιοδεύει στην Ευρώπη, περνώντας κάποιες διακοπές του με την κόμισσα και τα παιδιά τους σε ένα νησάκι στον ποταμό Ρήνο τα καλοκαίρια του 1841 και του 1843. Την άνοιξη του 1844 το ζευγάρι χώρισε οριστικά. Ήταν η πιο λαμπρή περίοδος του Λιστ ως πιανίστας συναυλιών. Τον γέμισαν με τιμές και όπου κι αν πήγαινε τον αντιμετώπιζαν με λατρεία. Ο Λιστ έγραψε τις τρεις μελέτες για κονσέρτα μεταξύ 1845 και 1849. Δεδομένου ότι εμφανιζόταν συχνά τρεις ή τέσσερις φορές την εβδομάδα σε συναυλίες, θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι εμφανίστηκε δημόσια περισσότερες από χίλιες φορές κατά τη διάρκεια αυτής της οκταετίας.

Η μεγάλη του φήμη ως πιανίστας, την οποία θα συνέχιζε να απολαμβάνει πολύ καιρό μετά την επίσημη απόσυρσή του από τη σκηνή των συναυλιών, βασίστηκε κυρίως στα επιτεύγματά του κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Αυτός ήταν μάλιστα που καθιέρωσε τον όρο «ρεσιτάλ» και σε αυτόν οφείλεται η συνήθεια να ερμηνεύονται τα σολιστικά έργα χωρίς παρτιτούρα στις συναυλίες.

Από το 1848 ως το 1861 έζησε μόνιμα στη Βαϊμάρη (όπου είχε διοριστεί αρχιμουσικός το 1844) μαζί με τη νέα σύντροφό του Καρολίνα Ιβάνοφσκα, εν διαστάσει σύζυγο του Ρώσου πρίγκηπα Ζάιν-Βιτγκενστάιν. Καθώς από το 1847 είχε εγκαταλείψει την καριέρα του πιανίστα για να αφοσιωθεί στη σύνθεση, δραστηριοποιήθηκε πλέον ως αρχιμουσικός δίνοντας πολλές συναυλίες και παράλληλα οργάνωσε την καλλιτεχνική ζωή της πόλης και προσέφερε υποστήριξη σε πολλούς νέους συνθέτες.

Ένας από τους νέους συνθέτες ήταν ο Ρίχαρντ Βάγκνερ, ο οποίος παντρεύτηκε αργότερα (το 1870) την Κοζίμα, κόρη του Λιστ από την κόμισσα ντ' Αγκούλ. Ο Λιστ διηύθυνε τις πρώτες εκτελέσεις έργων του Βάγκνερ, όπως τα έργα Τανχόιζερ και Ιπτάμενος Ολλανδός. Εκείνη την περίοδο ολοκλήρωσε και κάποια από τα σπουδαιότερα έργα του, όπως τα δύο κοντσέρτα για πιάνο και ορχήστρα και τη σονάτα για πιάνο.

Η δεκαετία του 1860 ήταν μια περίοδος μεγάλης θλίψης στην ιδιωτική ζωή του Λιστ. Τον Δεκέμβριο του 1859 έχασε τον 20χρονο γιο του Ντάνιελ και τον Σεπτέμβριο του 1862 πέθανε και η 26χρονη κόρη του Μπλαντίν. Σε επιστολές προς φίλους ο Λιστ ανήγγειλε ότι θα αποσυρόταν σε μια μοναχική ζωή. Τη βρήκε στο μοναστήρι Μαντόνα ντελ Ροζάριο, λίγο έξω από τη Ρώμη, όπου στις 20 Ιουνίου 1863 έμεινε σε ένα πολύ μικρό διαμέρισμα. Το 1857 είχε ήδη ενταχθεί στο Τρίτο Τάγμα του Αγίου Φραγκίσκου. Μετά τη χειροτονία του, το 1865, ονομαζόταν συχνά Αββάς Λιστ.

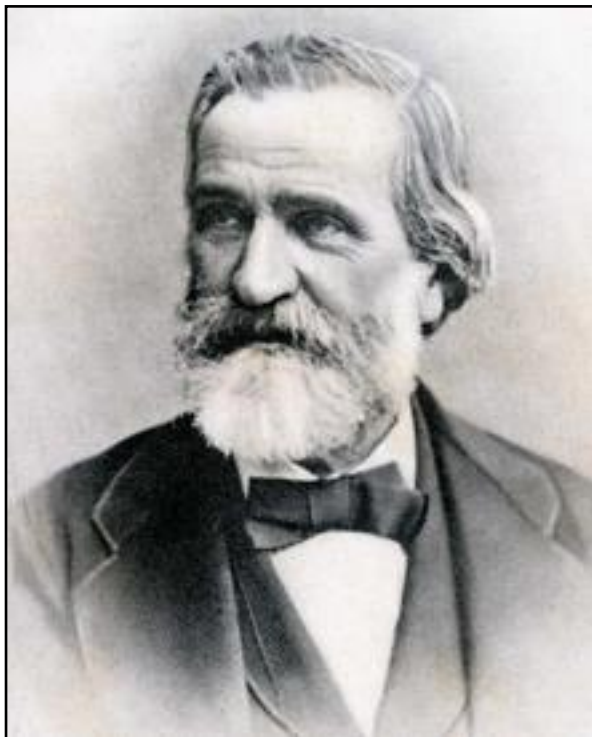

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο Λιστ συμμετείχε στη μουσική ζωή της Ρώμης. Ο Λιστ προσκλήθηκε πίσω στη Βαϊμάρη το 1869 για να δώσει μαθήματα στο παίξιμο πιάνου. Δυο χρόνια αργότερα του ζητήθηκε να κάνει το ίδιο στη Βουδαπέστη, στην Ουγγρική Μουσική Ακαδημία. Από τότε μέχρι το τέλος της ζωής του έκανε τακτικά ταξίδια μεταξύ Ρώμης, Βαϊμάρης και Βουδαπέστης, συνεχίζοντας αυτό που ονόμαζε «τριμερή ύπαρξή του». Το 1875 ο Λιστ ορίστηκε πρόεδρος της Ακαδημίας της Μουσικής στη Βουδαπέστη.

Το 1881 άρχισε να έχει προβλήματα υγείας. Πέθανε στις 31 Ιουλίου 1886 στο Μπαϊρόιτ σε ηλικία 75 χρόνων.

ΤΖΟΥΖΕΠΕ ΒΕΡΝΤΙ

Ο Τζουζέπε Βέρντι (1813 - 1901) ήταν Ιταλός μουσικοσυνθέτης από τους διασημότερους στο είδος της όπερας. Ανάμεσα στα δημοφιλέστερα έργα του ανήκουν οι όπερες Ριγκολέττο, Ναμπούκο, Τραβιάτα και Αϊντα.

Ο Τζουζέπε Βέρντι γεννήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 1813 στο χωριό Ρόνκολε της Βόρειας Ιταλίας που τότε ανήκε στη Γαλλική Αυτοκρατορία. Ο πατέρας του, Κάρλο Βέρντι, ήταν ιδιοκτήτης ενός μικρού πανδοχείου. Μητέρα του ήταν η Λουίτζα Ουτίνι.

**Το σπίτι
στο οποίο
πέρασε
τα παιδικά
χρόνια
ο Βέρντι**

Ο Τζουζέπε Βέρντι έδειξε από μικρός το ταλέντο του στη μουσική. 6 χρόνων πήγε στο τοπικό σχολείο και 10 χρόνων τον έστειλε ο πατέρας του στο Γυμνάσιο που ήταν σε μια κοντινή πόλη, το Μπουσέτο. Στο Μπουσέτο ο Βέρντι πήρε τα πρώτα του μαθήματα στη μουσική σύνθεση. Διευκολύνθηκε πολύ από τις επισκέψεις του στη μεγάλη βιβλιοθήκη της τοπικής σχολής των Ιησουιτών. Άρχισε να συνθέτει κομμάτια για την τοπική φιλαρμονική και την εκκλησία.

**Το άγαλμα
του Βέρντι
στο Μπουσέτο**

Στα 18 του χρόνια ο Αντόνιο Μπαρέτσι, ένας πλούσιος έμπορος από το Μπουσέτο και ερασιτέχνης μουσικός, που τον ενθάρρυνε και τον βοήθησε στις σπουδές του τον έστειλε με έξοδά του στο Μιλάνο για σπουδές στο Ωδείο, αλλά δεν έγινε δεκτός. Παρέμεινε στο Μιλάνο για τρία χρόνια και σπούδασε κοντά στον Βιτσέντζο Λαβίνια, έναν μουσικό της Σκάλας της Μιλάνου. Το 1834 επέστρεψε στο Μπουσέτο, όπου δυο χρόνια αργότερα διορίστηκε αρχιμουσικός της εκκλησίας του Μπουσέτο.

Αντόνιο Μπαρέτσι

Το 1836, σε ηλικία 23 χρόνων, παντρεύτηκε την κόρη του Μπαρέτσι, Μαργαρίτα. Τότε έγραψε και την πρώτη του όπερα που ανέβηκε το 1839 στη Σκάλα του Μιλάνου και είχε τόσο μεγάλη επιτυχία, ώστε να του εξασφαλίσει μία παραγγελία για τρία νέα έργα. Στο μεταξύ κάνει με τη γυναίκα του δύο παιδιά: ένα κορίτσι και ένα αγόρι. Το κορίτσι πεθαίνει 17 μηνών και το αγόρι πεθαίνει 15 μηνών. Στη συνέχεια, το 1839, πεθαίνει και η γυναίκα του Μαργαρίτα από εγκεφαλίτιδα. Ο Βέρντι, 27 χρόνων τότε, έπεσε σε μαύρη απελπισία και ορκίστηκε να μην ξαναγράψει όπερα.

Ο διευθυντής της Σκάλας του Μιλάνου τον απάλλαξε από το συμβόλαιό του, αλλά όταν διέκρινε πως έκλεισαν οι πληγές, του έδωσε ένα λιμπρέτο βασισμένο στην ιστορία του Ναβουχοδονόσορα. Ο Βέρντι το διάβασε με κρύα καρδιά, ώσπου έφθασε στα λόγια των Εβραίων σκλάβων και ανακάλυψε ότι είχε απαλλαγεί από τις αναστολές του. Το ανέβασμα του Ναμπούκο το 1842 είχε τεράστια επιτυχία και εδραίωσε τη φήμη του Βέρντι στην Ιταλία. Ο Βέρντι είχε γεννηθεί σε μία διαμελισμένη Ιταλία. Γεννημένος Γάλλος πολίτης, ζούσε τώρα ως αλλοδαπός στο κατεχόμενο από τους Αυστριακούς Μιλάνο. Το κοινό του Ναμπούκο διέκρινε, μέσα από την προσευχή των αιχμαλωτισμένων Εβραίων για απελευθέρωση, τις δικές του ελπίδες να απαλλαγεί από τον ζυγό της αυστριακής αυτοκρατορίας.

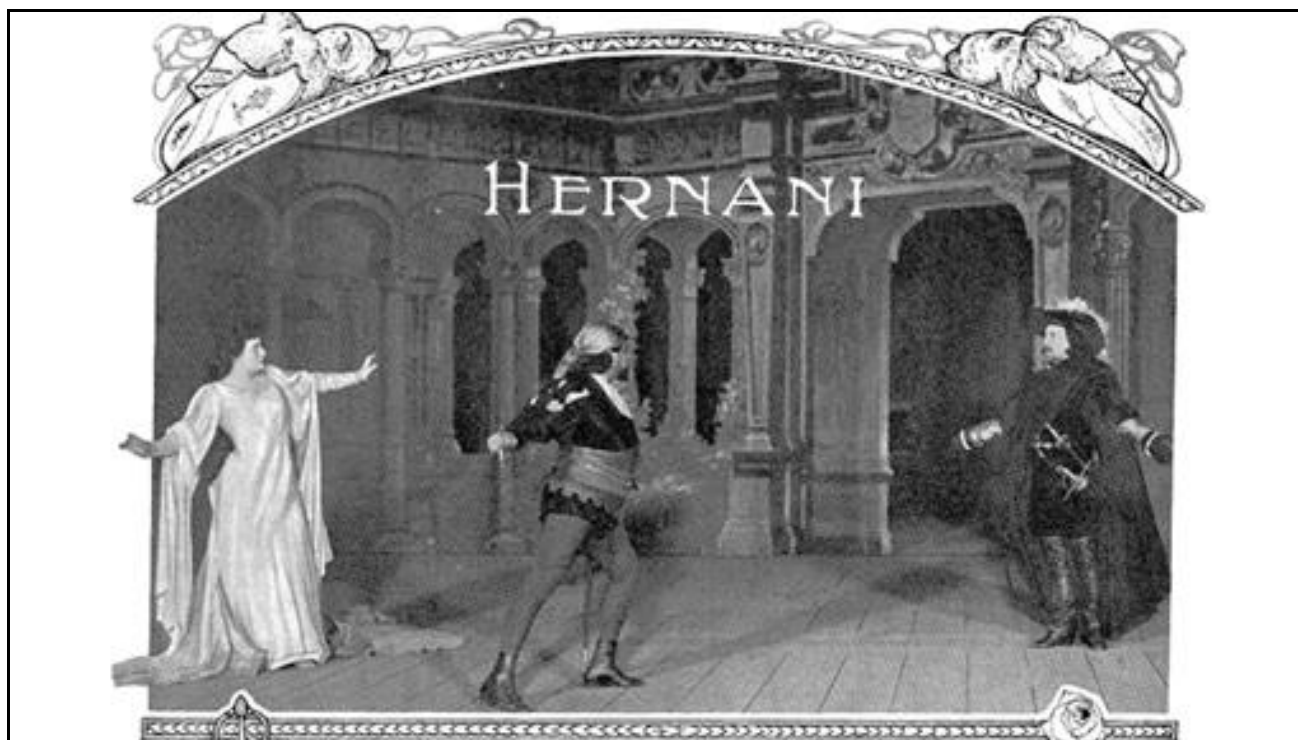

Στην όπερα Ναμπούκο τραγουδούσε και η σοπράνο Γκιουσεπίνα Στρεπόνι, την οποία ερωτεύτηκε ο Βέρντι και από τότε ζούσαν μαζί σε όλη τους τη ζωή. Τυπικά παντρεύτηκαν το 1859 μυστικά σε μια μικρή εκκλησία με μόνους μάρτυρες τον αμαζά που τους πήγε στην εκκλησία και τον καμπανοκρούστη.

Μετά τον Ναμπούκο ο Βέρντι αφοσιώθηκε στη σύνθεση όπερας. Ήταν η αρχή μιας θριαμβευτικής σταδιοδρομίας που συνδέθηκε πολύ στενά με τις προσπάθειες για την πολιτική ένωση της Ιταλίας. Μια τάση που ο ίδιος ο Βέρντι ενθάρρυνε με τη θεματολογία των έργων του, τα οποία, εμπνευσμένα από το ιστορικό παρελθόν και επενδυμένα με εντυπωσιακά χορωδιακά, δημιουργούσαν εύκολα στο κοινό συνειρμούς με την τρέχουσα πολιτική πραγματικότητα. Το 1843 ανέβηκε η δεύτερη όπερα «Οι Λομβαρδοί στην Πρώτη Σταυροφορία».

Το 1844 ανέβηκε η όπερα «Ερνάνη», βασισμένη στο ομώνυμο έργο του Βίκτωρα Ουγκώ. Ο τίτλος προέρχεται από μια ισπανική πόλη στη Νότια Χώρα των Βάσκων, όπου η μητέρα του Ουγκώ και τα τρία παιδιά της υποχρεώθηκαν να σταματήσουν στην προσπάθειά τους να πάνε στον τόπο διαμονής του Ουγκώ.

Το 1846 ανέβηκε η όπερα «Αττίλας», ο βασιλιάς των Ούννων. Η άρια της δεύτερης πράξης λέει πως «Ο κλήρος έχει πέσει σε μένα, είμαι προετοιμασμένος για κάθε πόλεμο». Και ήταν την εποχή που το κοινό ζητούσε την υιοθέτηση ενός φιλελεύθερου συντάγματος από τον Φερδινάνδο Β΄.

Το 1847 ανέβηκε η όπερα «Μάκβεθ» βασισμένη στο ομώνυμο έργο του Σαίξπηρ.

Και το 1849 ανέβηκε η όπερα «Λουίζα Μίλλερ», βασισμένη στο έργο «Ραδιουργία και έρωας» του Φρίντριχ Σίλερ.

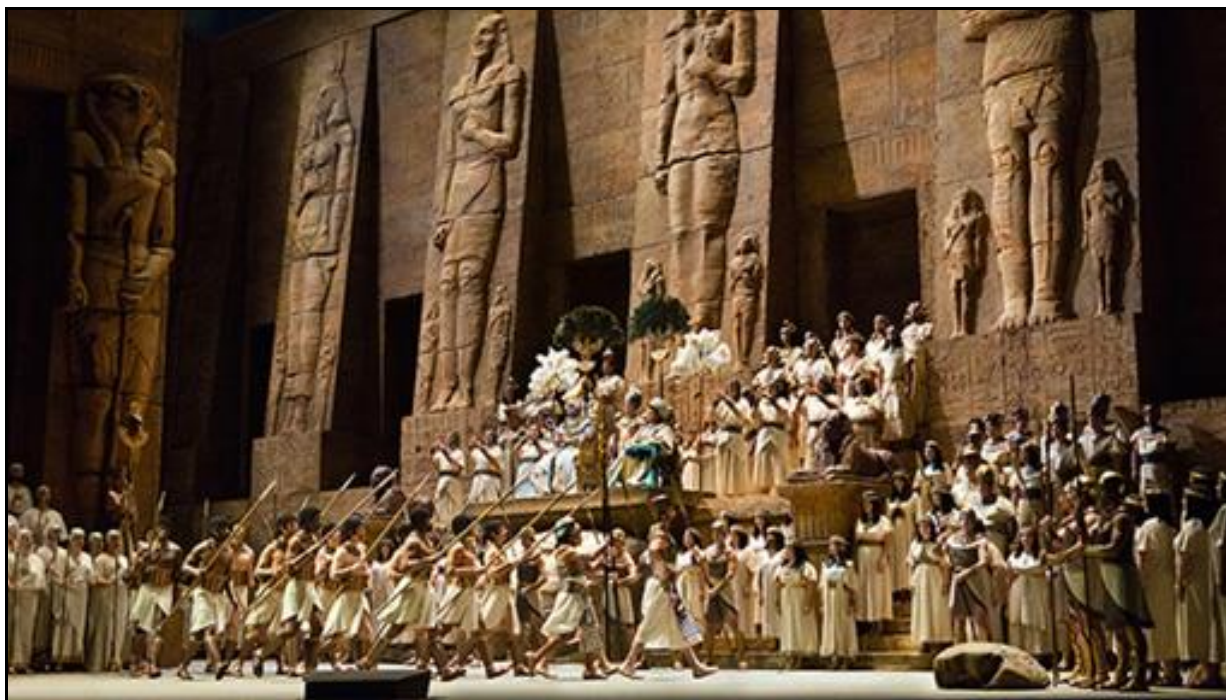
Το 1851 ο Βέρντι έφτιαξε ένα νέο σπίτι σχετικά κοντά στο σπίτι που είχε γεννηθεί. Εκεί έμεινε μέχρι τον θάνατό του.

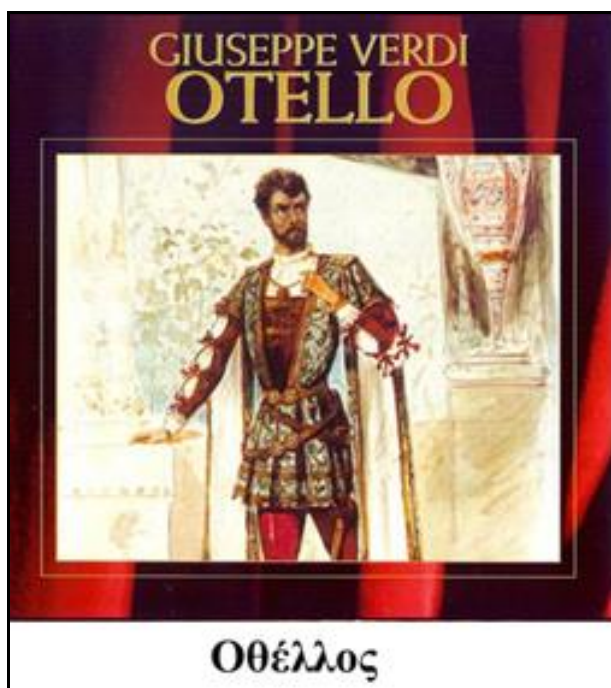
Στις αρχές τις δεκαετίας του 1850 τρεις όπερές του, ο Ριγκολέτο (το 1851), ο Τροβατόρε (το 1853) και η Τραβιάτα (το 1853) είχαν πολύ μεγάλη επιτυχία.

Η διεθνής του καταξίωση φαίνεται και από το γεγονός ότι οι επόμενες όπερές του πρωτοανέβηκαν σε λυρικά θέατρα εκτός Ιταλίας. Το 1862 «Η δύναμη του πεπρωμένου» παρουσιάστηκε στην Αγία Πετρούπολη, ο «Δον Κάρλος» το 1867 στο Παρίσι και η «Αΐντα» το 1871 στο Κάιρο με αφορμή τα εγκαίνια της διώρυγας του Σουέζ.

Μετά από ένα μεγάλο διάστημα σιωπής, η γνωριμία του Βέρντι με τον κατά πολύ νεότερό του ποιητή και λιμπρετίστα Αρίγκο Μπόιτο ανανέωσε το ενδιαφέρον του Βέρντι για την όπερα. Έτσι το 1887 παρουσιάστηκε ο «Οθέλλος», βασισμένος στο ομώνυμο θεατρικό έργο του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, σε λιμπρέτο του Μπόιτο.

Και το 1893 παρουσιάστηκε η τελευταία όπερα του Βέρντι, ο «Φάλσταφ». Και αυτή με λιμπρέτο του Αρίγκο Μπόιτο, βασισμένη στο ομώνυμο θεατρικό έργο του Σαίξπηρ. Η όπερα αυτή είναι η μόνη κωμική όπερα που έγραψε και θεωρείται ως ένα από τα πιο ώριμα έργα του.

Εκτός από τις 26 όπερες, ο Βέρντι είχε γράψει και εκκλησιαστική μουσική. Κορυφαίο έργο του σε αυτόν τον τομέα είναι το Ρέκβιεμ (το 1874).

Ο Βέρντι πέθανε στις 27 Ιανουαρίου του 1901 ύστερα από βαρύ εγκεφαλικό επεισόδιο. Την κηδεία του παρακολούθησαν 200.000 άνθρωποι, τιμή που άρμοζε στον μεγάλο Ιταλό που τόσο αγαπήθηκε.

ΝΙΚΟΛΑΪ ΡΙΜΣΚΙ-ΚΟΡΣΑΚΟΦ

Ο Νικολάι Ρίμσκι-Κόρσακοφ (1844 - 1908) ήταν Ρώσος συνθέτης, δάσκαλος αρμονίας και ενορχήστρωσης και καθηγητής σύνθεσης στο Ωδείο της Πετρούπολης. Ήταν δεξιοτέχνης στην ενορχήστρωση.

Ο Νικολάι Ρίμσκι-Κόρσακοφ γεννήθηκε στις 18 Μαρτίου 1844 στην πόλη Τίχβιν της Ρωσίας, 200 χλμ. ανατολικά της Αγίας Πετρούπολης. Καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια. Η οικογένεια Ρίμσκι-Κόρσακοφ είχε μια μακρά σειρά στρατιωτικής και ναυτικής υπηρεσίας. Ο μεγαλύτερος αδελφός του Νικολάι, ο Βόιν, 22 χρόνια μεγαλύτερός του, έγινε γνωστός πλοηγός και εξερευνητής και είχε ισχυρή επιρροή στη ζωή του Νικολάι. Η μητέρα του έπαιζε λίγο πιάνο και ο πατέρας του μπορούσε να παίζει μερικά τραγούδια στο πιάνο με το αυτί.

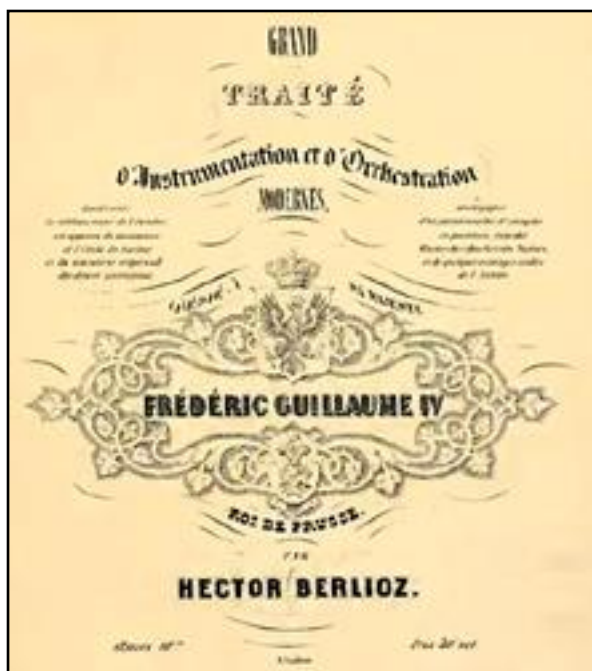

Ξεκινώντας στα έξι, πήρε μαθήματα πιάνου από ντόπιους δασκάλους και έδειξε ταλέντο στις ακουστικές δεξιότητες, αλλά έδειξε έλλειψη ενδιαφέροντος. Αν και άρχισε να συνθέτει στα 10 του, ο Νικολάι προτιμούσε τη λογοτεχνία από τη μουσική. Αργότερα έγραψε ότι από το διάβασμά του και τις ιστορίες για τα κατορθώματα του αδελφού του, ανέπτυξε μια ποιητική αγάπη για τη θάλασσα, χωρίς να την έχει δει ποτέ. Αυτή η αγάπη και η προτροπή του Βόιν, ενθάρρυνε τον 12χρονο να ενταχθεί στο Αυτοκρατορικό Ρωσικό Ναυτικό. Σπούδασε στη Σχολή Μαθηματικών και Ναυτικών Επιστημών στην Αγία Πετρούπολη και στα 18 του χρόνια αποφοίτησε το 1862. Ταυτόχρονα, όμως, παρακολουθούσε μαθήματα μουσικής και πιάνου από έναν δάσκαλο.

Όταν ο Νικολάι απέπλευσε σε ένα ταξίδι διάρκειας δυόμιση ετών με ένα ιστιοφόρο, στα τέλη του 1862, είχε ήδη ολοκληρώσει και ενορχηστρώσει τρεις κινήσεις μιας συμφωνίας. Συνέθεσε την αργή κίνηση κατά τη διάρκεια μιας στάσης στην Αγγλία.

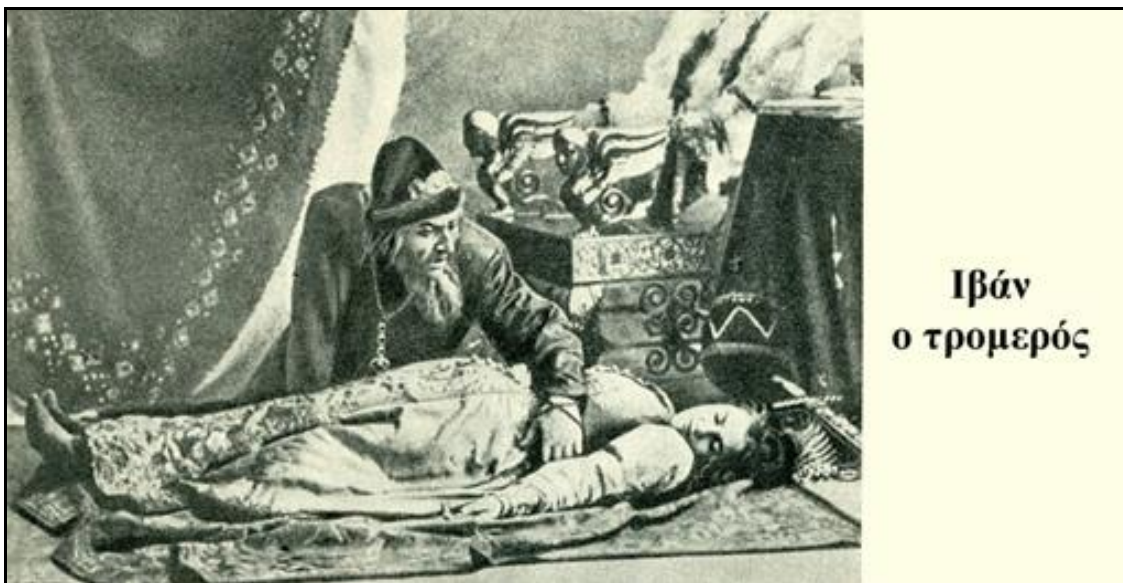
Η δουλειά του στη συμφωνία κράτησε τον Νικολάι απασχολημένο κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του. Πήρε ένα πιάνο και αγόραζε παρτιτούρες σε κάθε λιμάνι και γέμιζε τις ώρες αδράνειας μελετώντας την πραγματεία του Μπερλιόζ για την ενορχήστρωση. Βρήκε χρόνο να διαβάσει έργα του Ομήρου, του Σαίξπηρ, του Σίλερ και του Γκαίτε. Είδε το Λονδίνο, τους καταρράκτες του Νιαγάρα και το Ρίο ντε Τζανέιρο κατά τη διάρκεια των στάσεων στα λιμάνια.

Γυρίζοντας στην Αγία Πετρούπολη το 1865 τα χερσαία καθήκοντά του αποτελούνταν από μερικές ώρες υπηρεσίας γραφείου κάθε μέρα. Και τότε ξαναενδιαφέρθηκε για τη σύνθεση μουσικής. Ολοκλήρωσε μια εισαγωγή σε τρία Ρωσικά θέματα και σύνθεσε μια «Φαντασία σε Σερβικά θέματα». Ο Ρίμσκι-Κόρσακοφ έγινε τότε ένα από τα μέλη της «Ομάδας των Πέντε». Οι πέντε συνθέτες, με βάση τους την Αγία Πετρούπολη, επιδίωκαν την ανεξαρτησία της ρωσικής μουσικής από τα δυτικότροπα πρότυπα, θέλοντας να δημιουργήσουν ένα πραγματικά ρωσικό μουσικό ύφος.

“Οι Πέντε”

Στα τέλη του 1871, ο Ρίμσκι-Κόρσακοφ μετακόμισε στο πρώην διαμέρισμα του Βόιν και κάλεσε τον συνθέτη Μουσόρσκι να γίνει συγκάτοικός του. Η συμφωνία τους ήταν ότι ο Μουσόρσκι θα χρησιμοποιούσε το πιάνο τα πρωινά ενώ ο Ρίμσκι-Κόρσακοφ δούλευε στην αντιγραφή ή στην ενορχήστρωση. Όταν ο Μουσόρσκι έφευγε για τη δημόσια υπηρεσία του το μεσημέρι, ο Ρίμσκι-Κόρσακοφ χρησιμοποιούσε τότε το πιάνο. Ο χρόνος τα βράδια χωριζόταν καθημερινά με κοινή συμφωνία. Ο Ρίμσκι-Κόρσακοφ έγραψε: «Εκείνο το φθινόπωρο και τον χειμώνα, οι δυο μας καταφέραμε πολλά με συνεχή ανταλλαγή ιδεών και σχεδίων. Εγώ ενορχήστρωσα και τελείωσα τον Ιβάν τον Τρομερό».

Το 1871 ο 27χρονος Ρίμσκι-Κόρσακοφ έγινε καθηγητής Πρακτικής Σύνθεσης και Ενορχήστρωσης στο Ωδείο της Αγίας Πετρούπολης, καθώς και επικεφαλής της Ορχήστρας. Διατήρησε, όμως, τη θέση του στην ενεργό ναυτική υπηρεσία και δίδασκε στις τάξεις του. Ο Ρίμσκι-Κόρσακοφ συμβουλευόταν τον Τσαϊκόφσκι, με τον οποίο είχε περιστασιακή επαφή. Ο Τσαϊκόφσκι, σε αντίθεση με τους Πέντε, είχε πάρει ακαδημαϊκή εκπαίδευση στη σύνθεση στο Ωδείο της Αγίας Πετρούπολης και υπηρετούσε ως καθηγητής Θεωρίας της Μουσικής στο Ωδείο της Μόσχας.

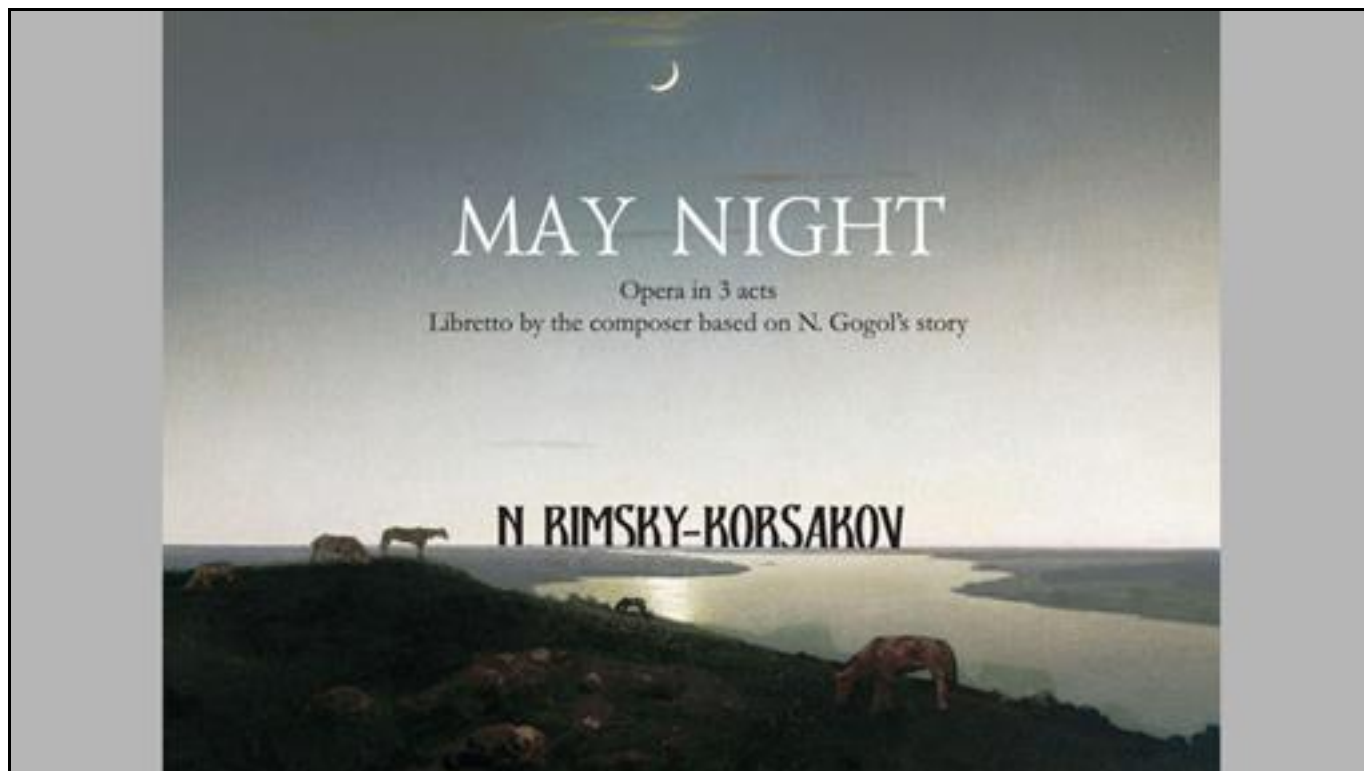

Η δουλειά του ως καθηγητής έδωσε στον Ρίμσκι-Κόρσακοφ οικονομική ασφάλεια, η οποία τον ενθάρρυνε να εγκατασταθεί και να δημιουργήσει οικογένεια. Το 1872 παντρεύτηκε τη Ναντέζντα Πουργκόλντ με κουμπάρο τον Μουσόρσκι. Το ζευγάρι απέκτησε επτά παιδιά. Η Ναντέζντα είχε σπουδάσει στο Ωδείο της Αγίας Πετρούπολης και ήταν πολύ εκπαιδευμένη στη μουσική. Αποδείχθηκε εξαιρετική και απαιτητική κριτικός του έργου του συζύγου της. Η επιρροή της πάνω του στα μουσικά ζητήματα ήταν αρκετά ισχυρή.

Τον Μάρτιο του 1884 ένα Αυτοκρατορικό διάταγμα κατέργησε το ναυτικό γραφείο και ο Ρίμσκι-Κόρσακοφ απαλλάχθηκε από τα εκεί καθήκοντά του. Εργάστηκε στο παρεκκλήσι της Αυλής μέχρι το 1894, γεγονός που του επέτρεψε να μελετήσει τη Ρωσική Ορθόδοξη εκκλησιαστική μουσική. Δίδαξε επίσης μαθήματα στο παρεκκλήσι και έγραψε το βιβλίο του για την αρμονία για χρήση εκεί και στο Ωδείο.

Στα μέσα του 1877, ο Ρίμσκι-Κόρσακοφ σκεφτόταν όλο και περισσότερο το διήγημα «Νύχτα του Μάη» του Νικολάι Γκόγκολ. Η ιστορία ήταν από καιρό η αγαπημένη του, και η σύζυγός του τον είχε ενθαρρύνει να γράψει μια όπερα βασισμένη σε αυτήν από την ημέρα του αρραβώνα τους όταν την είχαν διαβάσει μαζί. Τον Φεβρουάριο άρχισε να γράφει και τελείωσε την όπερα στις αρχές Νοεμβρίου.

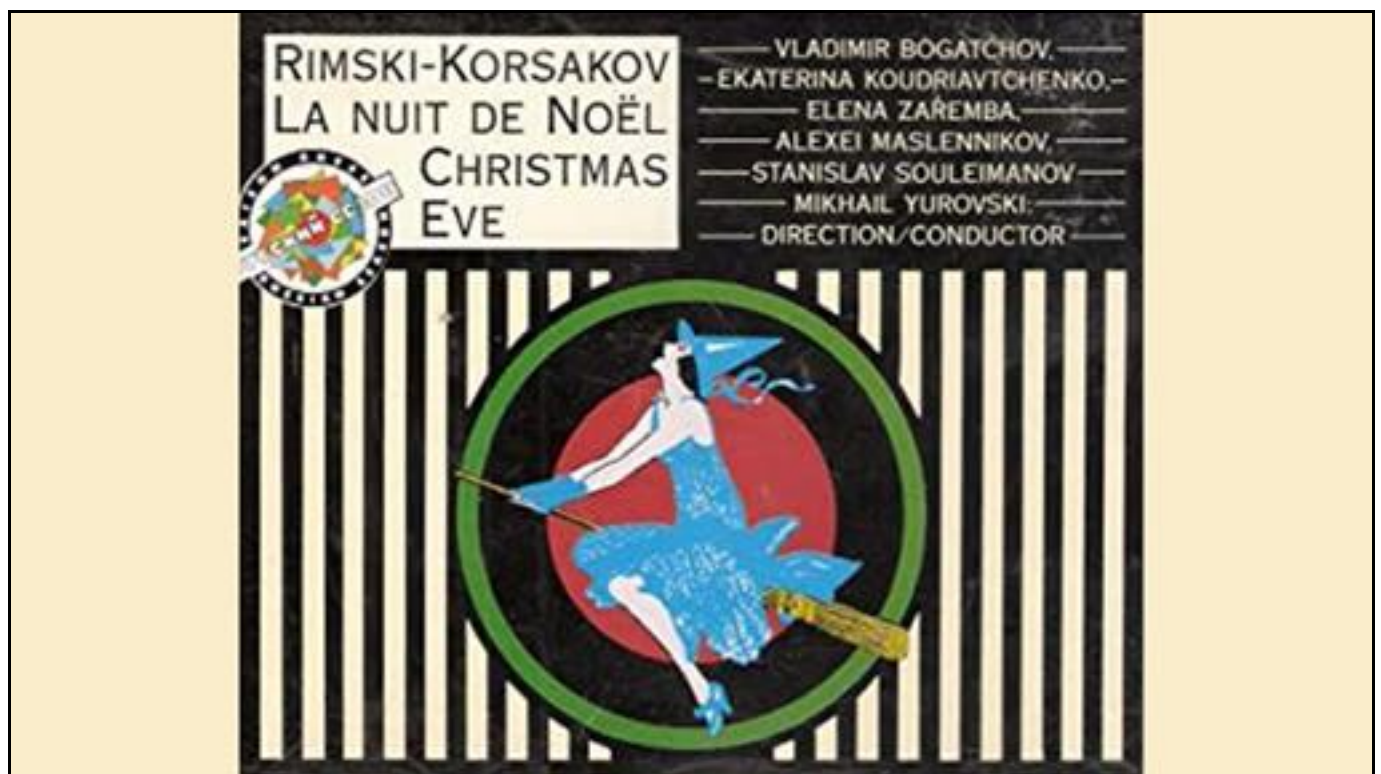

Η επόμενη όπερα του Ρίμσκι-Κόρσακοφ ήταν «Η κόρη του χιονιού», που ήταν ένα κορίτσι το οποίο αποτελεί τον κεντρικό χαρακτήρα ρωσικών λαϊκών παραμυθιών, αλλά και σημαντικός χαρακτήρας της πρωτοχρονιάτικης μυθολογίας.

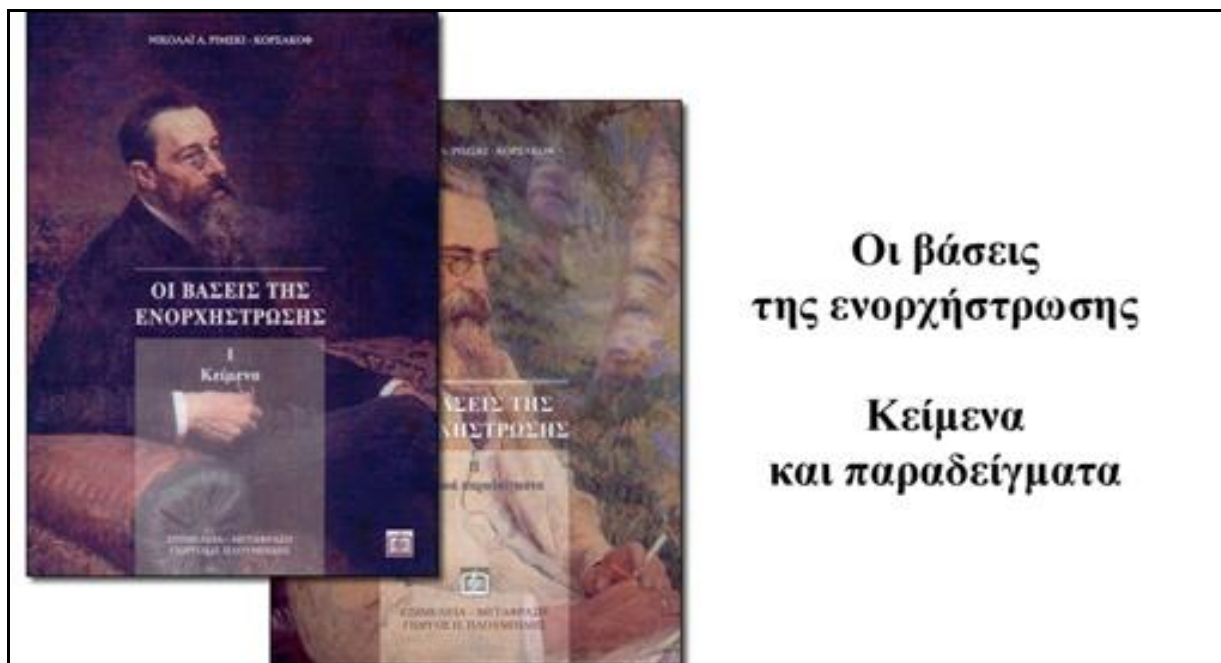
Οι συναυλίες που έδινε τον οδήγησαν να γράψει ειδικά γι' αυτές τα έργα Σεχραζάντ, Ισπανικό καπρίτσιο και τη Ρωσική Πασχαλινή Οβερτούρα. Σημείωσε ότι αυτά τα τρία έργα «δείχνουν μια ισχυρή και βιρτουόζικη ανάπτυξη κάθε είδους μορφοποίησης που διατηρεί το τεχνικό ενδιαφέρον των συνθέσεών μου».

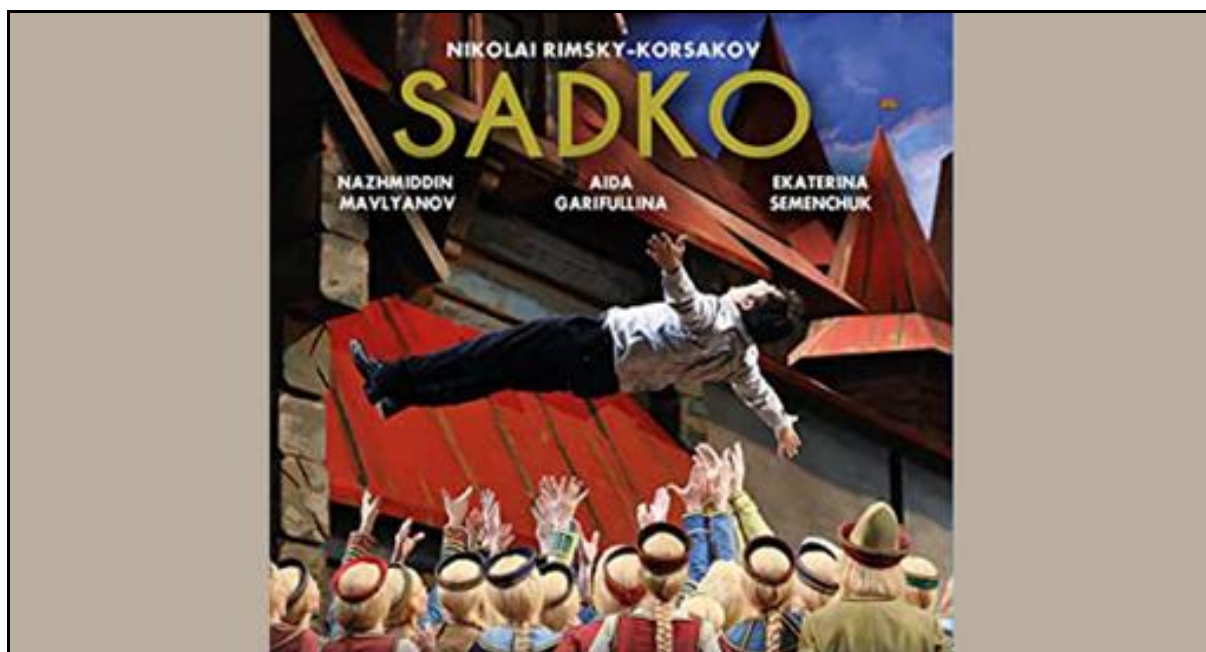
Η επιτυχία της όπερας του Ρίμσκι-Κόρσακοφ με τίτλο «Παραμονή των Χριστουγέννων» τον ενθάρρυνε να ολοκληρώνει μια όπερα περίπου κάθε 18 μήνες μεταξύ 1893 και 1908 – συνολικά 11 κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Ξεκίνησε επίσης και εγκατέλειψε δύο φορές ένα άλλο σχέδιο της πραγματείας του για την ενορχήστρωση, αλλά έκανε μια τρίτη προσπάθεια και σχεδόν την ολοκλήρωσε τα τελευταία τέσσερα χρόνια της ζωής του. Ο γαμπρός του Μαξιμίλιαν Στάινπεργκ ολοκλήρωσε το βιβλίο το 1912.

Τον Απρίλιο του 1907 ο Ρίμσκι-Κόρσακοφ διηύθυνε δύο συναυλίες στο Παρίσι με μουσική της ρωσικής σχολής. Οι συναυλίες είχαν τεράστια επιτυχία στη διάδοση της ρωσικής κλασικής μουσικής αυτού του είδους στην Ευρώπη, ιδίως του Ρίμσκι-Κόρσακοφ. Την επόμενη χρονιά, οι όπερές του «Σάντκο» και η «Κόρη του χιονιού» ανέβηκαν στο Παρίσι.

Στα τέλη του 1907 επιδεινώθηκε το πρόβλημα που είχε στη λειτουργία της καρδιάς του και στις 21 Ιουνίου 1908 πέθανε σε ηλικία 64 χρόνων.

ΤΖΑΚΟΜΟ ΠΟΥΤΣΙΝΙ

Ο Τζάκομο Πουτσίνι (1858 - 1924) ήταν Ιταλός συνθέτης γνωστός κυρίως για τις όπερές του. Θεωρείται ως ο μεγαλύτερος και πιο επιτυχημένος υποστηρικτής της ιταλικής όπερας μετά τον Βέρντι. Καταγόταν από μια μακρά σειρά συνθετών.

Ο Τζάκομο Πουτσίνι γεννήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 1858 στην πόλη Λούκκα της Ιταλίας. Ήταν το έκτο από τα εννιά παιδιά του Μικέλε Πουτσίνι και της Αλμπίνα Μάγκι. Η οικογένεια Πουτσίνι αναπτύχθηκε στη Λούκκα ως τοπική μουσική δυναστεία από τον προπάππο τού Τζάκομο – που λεγόταν επίσης Τζάκομο.

**Το σπίτι που γεννήθηκε
σε ανακαίνιση**

Καθώς η οικογένεια Πουτσίνι κατείχε τη θέση του Διευθυντή της Χορωδίας για 124 χρόνια μέχρι τον θάνατο του Μικέλε, αναμενόταν ότι ο γιος του Μικέλε, ο Τζάκομο, θα καταλάμβανε αυτή τη θέση. Ωστόσο, όταν ο Μικέλε Πουτσίνι πέθανε το 1864, ο γιος του Τζάκομο ήταν μόλις έξι ετών, και επομένως δεν ήταν ικανός να αναλάβει τη δουλειά του πατέρα του. Σαν παιδί, ωστόσο, συμμετείχε στη μουσική ζωή του Καθεδρικού Ναού του Σαν Μαρτίνο, ως μέλος της χορωδίας των αγοριών και αργότερα ως αναπληρωτής οργανίστας.

**Ο
Καθεδρικός
Ναός
του Σαν
Μαρτίνο**

Ο Τζάκομο Πουτσίνι πήρε πρώτα δίπλωμα από τη Μουσική Σχολή Πατσίνι στη Λούκκα. Μια υποτροφία του παρείχε τη δυνατότητα να συνεχίσει τις σπουδές του στο Ωδείο του Μιλάνου. Ο Πουτσίνι σπούδασε στο Ωδείο για τρία χρόνια. Το 1880, σε ηλικία 21 ετών, είχε ήδη συνθέσει μια Λειτουργία, η οποία σηματοδοτεί το αποκορύφωμα της μακροχρόνιας σχέσης της οικογένειάς του με την εκκλησιαστική μουσική στη γενέτειρά του.

**Το
Ωδείο
του
Μιλάνου**

Ο Πουτσίνι γνωρίστηκε με έναν νεαρό άνδρα που ονομαζόταν Φερντινάντο Φοντάνα. Ο Πουτσίνι και ο Φοντάνα συμφώνησαν να συνεργαστούν σε μια όπερα, για την οποία ο Φοντάνα θα δημιουργούσε το λιμπρέτο. Το έργο «Οι Βίλοι» ανέβηκε στο Τεάτρο Νταλ Βέρμε στις 31 Μαΐου 1884. Οι συμφοιτητές από το Ωδείο του Μιλάνου αποτελούσαν ένα μεγάλο μέρος της ορχήστρας. Η παράσταση είχε αρκετή επιτυχία. Αναθεωρημένη σε έκδοση δύο πράξεων, με ιντερμέτζο μεταξύ των πράξεων, παίχτηκε στη Σκάλα του Μιλάνου στις 24 Ιανουαρίου 1885.

Το 1884 ο Πουτσίνι άρχισε μια σχέση με την Ελβίρα Μποντούρι, η οποία προχώρησε και αργότερα απέκτησαν έναν γιο.

Το 1884 ο Φοντάνα άρχισε να επεξεργάζεται το σενάριο για το λιμπρέτο της δεύτερης όπερας του Πουτσίνι, ο οποίος ολοκλήρωσε την κύρια σύνθεση το 1887 και την ενορχήστρωση το 1888 με τίτλο «Έντγκαρ». Έκανε πρεμιέρα στη Σκάλα του Μιλάνου στις 21 Απριλίου 1889 με χαμηλή, όμως, ανταπόκριση.

Η νέα όπερα του Πουτσίνι, με τίτλο «Μανόν Λεσκώ», έκανε πρεμιέρα το 1893 στο Τεάτρο Ρέτζιο του Τορίνου. Η όπερα αυτή γνώρισε μεγάλη επιτυχία και καθιέρωσε τη φήμη του Πουτσίνι ως τον πιο πολλά υποσχόμενο συνθέτη της γενιάς του και τον πιο πιθανό «διάδοχο» του Βέρντι ως κορυφαίο εκφραστή της ιταλικής παράδοσης της όπερας.

Η επόμενη όπερα του Πουτσίνι είχε τίτλο «Λα Μποέμ» και βασίστηκε στο μυθιστόρημα του Ανρί Μυρζέρ «Σκηνές από την Μποέμικη ζωή». Η πρεμιέρα του έργου έγινε στο Βασιλικό Θέατρο του Τορίνο την 1η Φεβρουαρίου του 1896 υπό τη διεύθυνση του Αρτούρο Τοσκανίνι. Θεωρείται μία από τις δημοφιλέστερες όπερες του Πουτσίνι και χαρακτηριστικότερο σημείο της είναι η άρια του τενόρου της πρώτης πράξης.

Το 1900 παρουσιάζεται η δραματική όπερα του Πουτσίνι «Τόσκα». Πολύ αργότερα ως εξαιρετική ερμηνεύτρια του πρωταγωνιστικού ρόλου αναδείχθηκε η Μαρία Κάλλας.

Η αρχική έκδοση της «Μαντάμ Μπάτερφλαϊ» έκανε πρεμιέρα στη Σκάλα του Μιλάνου στις 17 Φεβρουαρίου 1904 αλλά με αποτυχία. Ο Πουτσίνι απέσυρε την όπερα, αναθεωρώντας την για μια ουσιαστικά δεύτερη πρεμιέρα στη Μπρέσια τον Μάιο του 1904 και με παραστάσεις στο Μπουένος Άιρες, στο Λονδίνο, στις Ηνωμένες Πολιτείες και στο Παρίσι.

Στη συνέχεια ο Πουτσίνι δεν έγραφε συχνά όπερες. Επόμενη ήταν «Το κορίτσι της Δύσης» που γράφηκε σε ιταλικό λιμπρέτο βασισμένο στο θεατρικό έργο του Ντέιβιντ Μπελάσκο «Το Κορίτσι της Χρυσής Δύσης». Πρωτοπαρουσιάστηκε στη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης στις 10 Δεκεμβρίου 1910 και γνώρισε μεγάλη επιτυχία.

Μετά από μερικές μικρότερες όπερες ο Πουτσίνι έγραψε την τελευταία του όπερα, την «Τουραντό». Η παγκόσμια πρεμιέρα δόθηκε στη Σκάλα του Μιλάνου στις 25 Απριλίου 1926 με διευθυντή ορχήστρας τον Αρτούρο Τοσκανίνι.

Ο Τζάκομο Πουτσίνι πέθανε από καρκίνο στις 29 Νοεμβρίου 1924, σε ηλικία 65 χρόνων, πριν ανέβη η τελευταία του όπερα.

ΓΚΟΥΣΤΑΒ ΜΑΛΕΡ

Ο Γκούσταβ Μάλερ (1860 - 1911) ήταν Αυστριακός ρομαντικός συνθέτης και ένας από τους κορυφαίους μαέστρους της γενιάς του. Σαν συνθέτης λειτούργησε ως γέφυρα μεταξύ της αυστρο-γερμανικής παράδοσης του 19ου αιώνα και του μοντερνισμού των αρχών του 20ού αιώνα. Συνέθεσε κυρίως συμφωνίες και λίντερ, δηλαδή τραγούδια.

Ο Γκούσταβ Μάλερ γεννήθηκε στις 7 Ιουλίου 1860. Υπήρξε γόνος γερμανόφωνης οικογένειας Εβραίων Εσκενάζι, στην πόλη Καλίστχ της Βοημίας, τότε επαρχίας της Αυστροουγγρικής Αυτοκρατορίας, και τώρα περιοχή της Τσεχίας. Ήταν το δεύτερο από δώδεκα παιδιά, από τα οποία μόνο τα έξι επέζησαν. Τον Δεκέμβριο του 1860 η οικογένεια μετακόμισε στη Γίχλαβα της Μοραβίας, περιοχή η οποία επίσης ανήκει στη σημερινή Δημοκρατία της Τσεχίας.

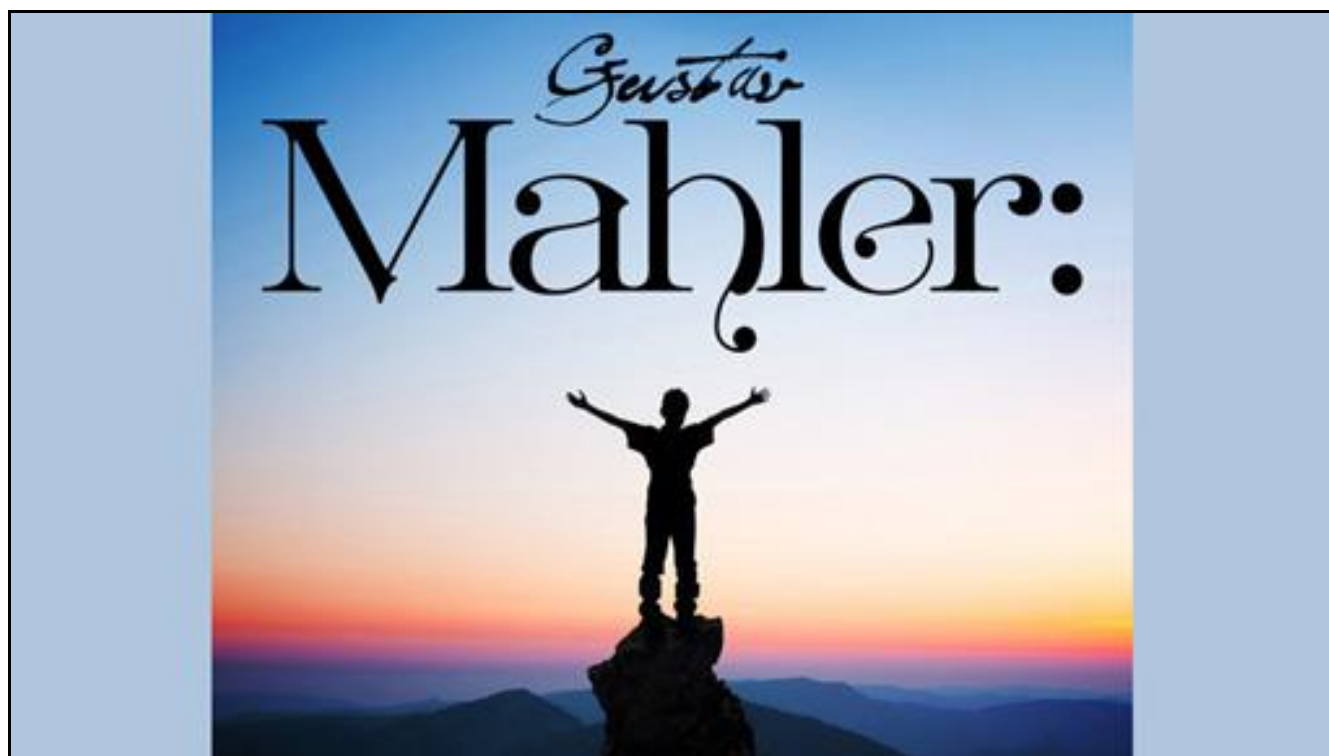
Η Γίχλαβα της Μοραβίας

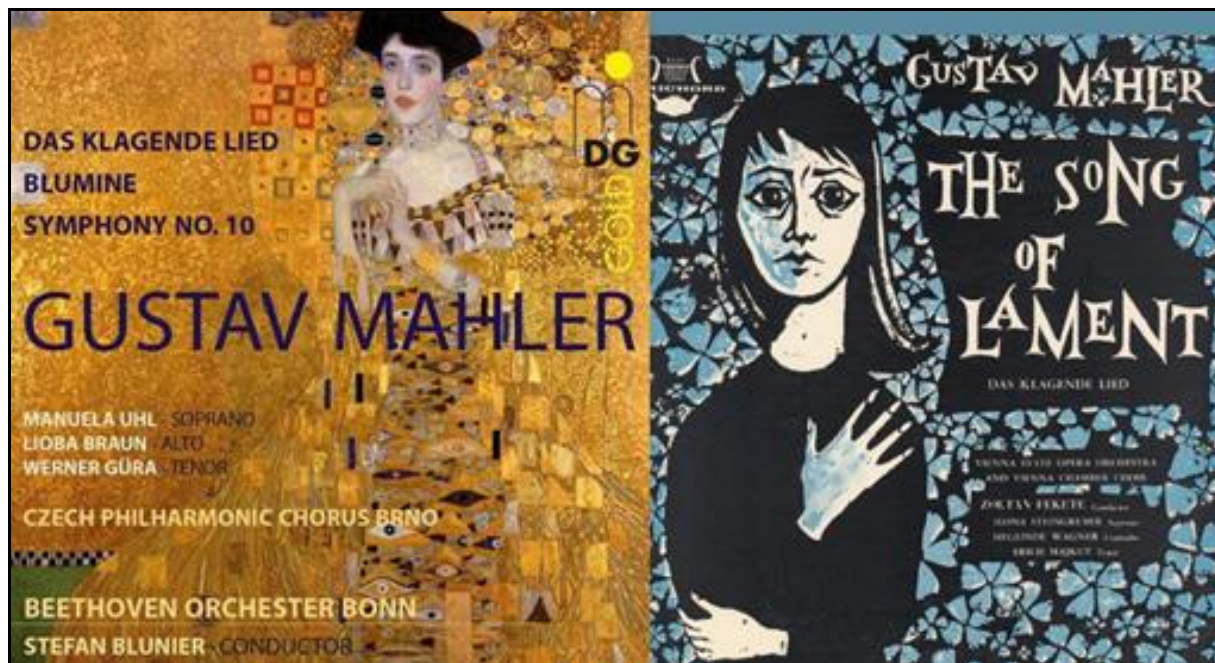
Εκεί ο πατέρας του Γκούσταβ δημιούργησε μια επιτυχημένη επιχείρηση αποστακτήριου και ταβέρνας. Η Γίχλαβα ήταν τότε μια ακμάζουσα εμπορική πόλη 20.000 κατοίκων, στην οποία ο Γκούσταβ μυήθηκε στη μουσική μέσω των τραγουδιών του δρόμου, μέσω των χορευτικών μελωδιών, των λαϊκών μελωδιών και των εμβατηρίων της τοπικής στρατιωτικής μπάντας. Όταν ήταν τεσσάρων ετών, ο Γκούσταβ ανακάλυψε το πιάνο των παππούδων του και το πήρε αμέσως. Ανέπτυξε τις δεξιότητές του αρκετά και έδωσε την πρώτη του δημόσια παράσταση στο θέατρο της πόλης όταν ήταν δέκα ετών. Αν και ο Γκούσταβ αγαπούσε να παίζει μουσική, τα σχολικά του αποτελέσματα

τον απεικόνιζαν ως αφηρημένο και αναξιόπιστο στην ακαδημαϊκή εργασία.

Στις 13 Απριλίου 1875 υπέστη μια πικρή προσωπική απώλεια όταν ο μικρότερος αδελφός του Ερνστ πέθανε μετά από μακρά ασθένεια. Ο Μάλερ προσπάθησε να εκφράσει τα συναισθήματά του με τη μουσική: Με τη βοήθεια ενός φίλου του, του Γιόζεφ Στάινερ, άρχισε να δημιουργεί μια όπερα, τον «Δούκα Ερνέστο της Σουηβίας» ως μνημείο στον χαμένο αδερφό του. Δεν έχει διασωθεί ούτε η μουσική ούτε το λιμπρέτο αυτού του έργου.

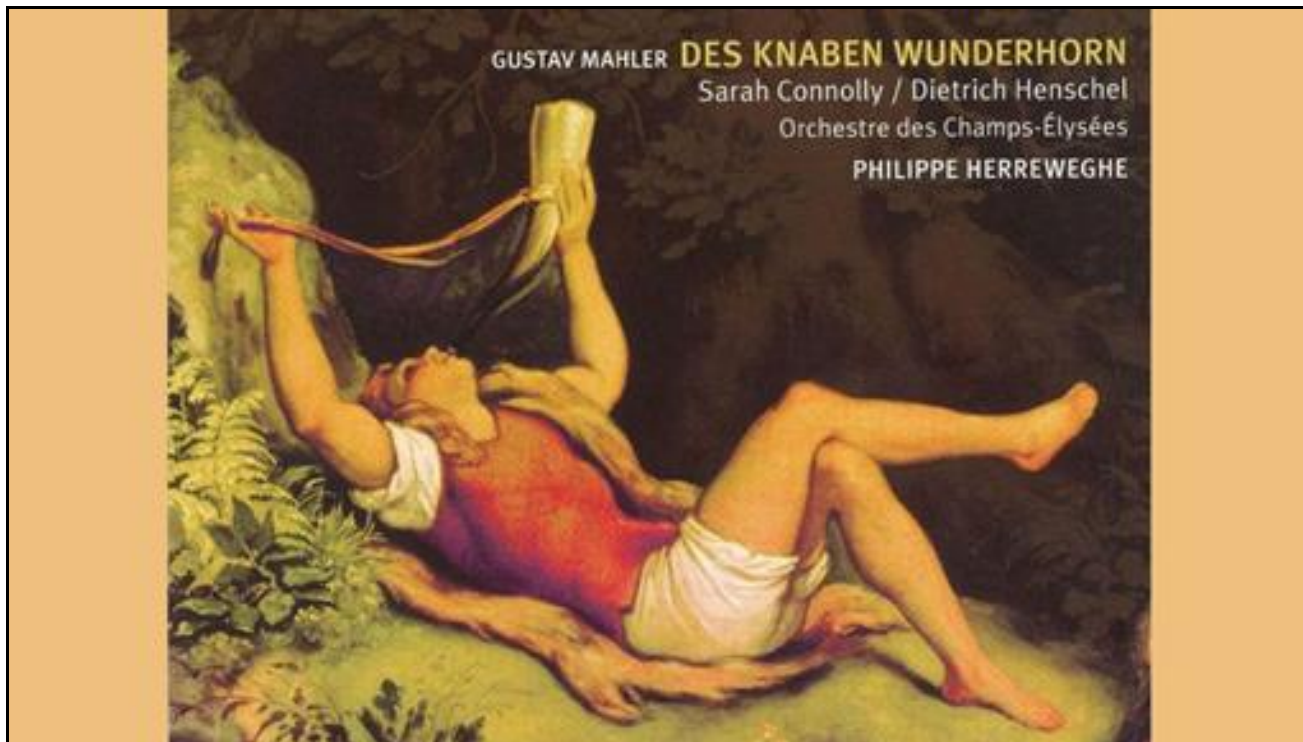
Το 1875 ο Μάλερ, σε ηλικία δεκαπέντε ετών, έγινε δεκτός στο Ωδείο της Βιέννης, όπου σπούδασε Πιάνο, Αρμονία και Σύνθεση. Τρία χρόνια αργότερα, ο Μάλερ εισήχθη στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης. Εκεί ο Μάλερ σπούδασε Ιστορία, Φιλοσοφία καθώς και Μουσική. Κατά τη διάρκεια της φοίτησής του εργάστηκε ως δάσκαλος, κι έκανε την πρώτη του σημαντική απόπειρα σύνθεσης με την καντάτα «Το τραγούδι του παράπονου».

Το 1880, σε ηλικία 20 χρόνων, ο Μάλερ ξεκίνησε τη σταδιοδρομία του ως διευθυντής ορχήστρας, εργαζόμενος σε ένα θερινό Θέατρο. Στα επόμενα χρόνια εργάστηκε σε ολόένα και σημαντικότερες Όπερες της Ευρώπης, όπως στην Όπερα της Λιουμπλιάνα, της Βιέννης, της Πράγας, της Λειψίας και της Βουδαπέστης. Το 1887 ανέλαβε, επίσης, να διευθύνει το έργο του Ρίχαρντ Βάγκνερ «Το δαχτυλίδι των Νιμπελούνγκεν», αντικαθιστώντας τον ασθενή αρχιμουσικό και εγκαθιδρύοντας έτσι τη φήμη του.

Η πρώτη μακρόχρονη εργασία του Μάλερ ήταν στην Όπερα του Αμβούργου το 1891, όπου παρέμεινε ως το 1897. Κατά την περίοδο 1893 ως 1896 ο Μάλερ συνέθεσε τις Συμφωνίες Νο. 1, Νο. 2 και Νο. 3. Έγραψε, επίσης, τα περισσότερα τραγούδια του από τον Κύκλο Τραγουδιών «Το παιδί με το Μαγικό Κόρνο», που βασίζεται στον περίφημο ομώνυμο κύκλο παραδοσιακών ποιημάτων.

Το 1897 ο Μάλερ σε ηλικία τριάντα επτά ετών, δέχθηκε τη θέση του αρχιμουσικού στην Όπερα της Βιέννης. Η θέση αυτή είχε το μεγαλύτερο κύρος σε ολόκληρη την Αυστρο-ουγγρική Αυτοκρατορία, καθώς το συγκεκριμένο αξίωμα θεωρείτο «αυτοκρατορικό». Κατά τη δεκαετή παραμονή του στην Όπερα της Βιέννης, ο Μάλερ μεταμόρφωσε το σχετικά συντηρητικό ρεπερτόριό της και ανύψωσε κατά πολύ το επίπεδο των καλλιτεχνικών της κριτηρίων.

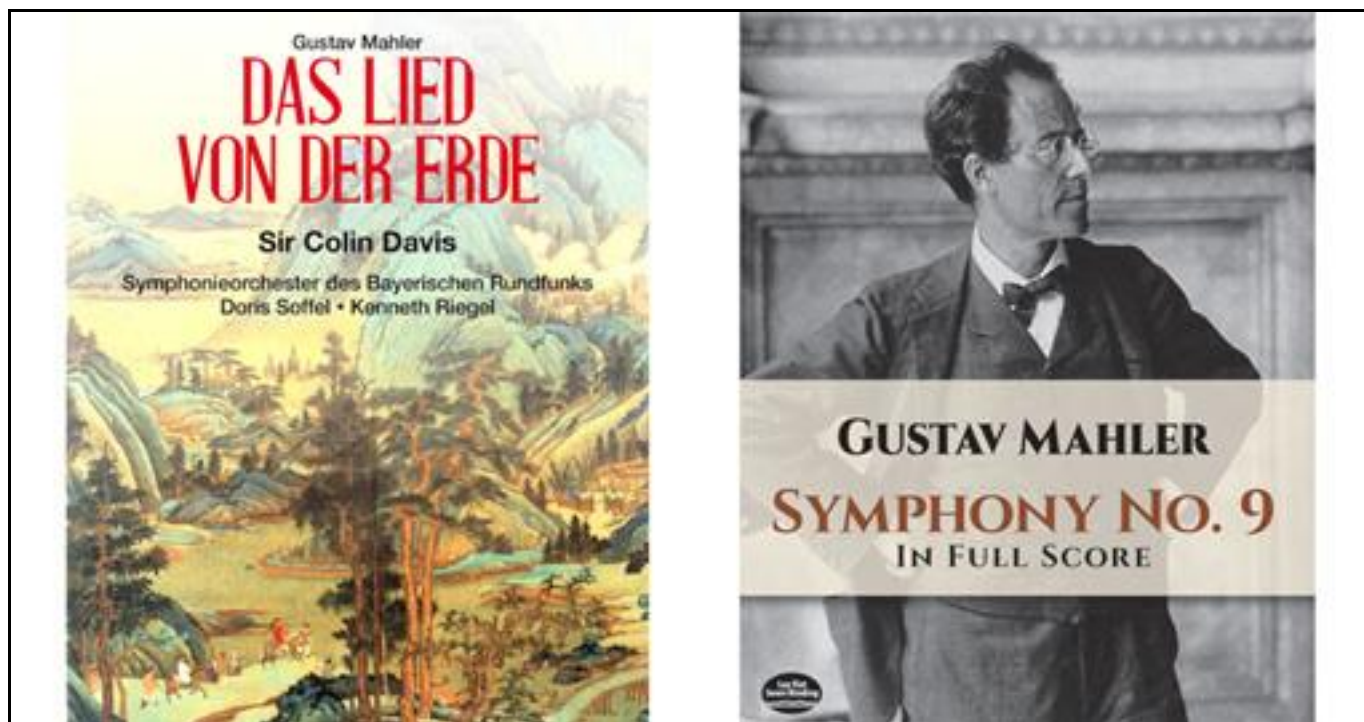

Ο Μάλερ εργαζόταν στην Όπερα επί εννέα μήνες ετησίως, έχοντας μόνο τα καλοκαίρια ελεύθερο χρόνο για να συνθέτει. Εκείνα τα καλοκαίρια ο μουσικός συνέθεσε την πέμπτη από τις οκτώ συμφωνίες του και τον κύκλο τραγουδιών «Τραγούδια για τα νεκρά παιδιά».

Το 1902 ο Μάλερ παντρεύτηκε την Άλμα Σίντλερ, νεότερή του κατά είκοσι χρόνια. Η Άλμα ήταν επίσης μουσικός και συνθέτης. Μετά τον γάμο της ωστόσο, ο Μάλερ της απαγόρευσε να ασχολείται δημιουργικά με τη μουσική, παρ' όλο που τον βοηθούσε καθαρογράφοντας τις χειρόγραφες παρτιτούρες του. Μαζί της απέκτησε δύο κόρες την Μαρία Άννα, η οποία πέθανε από διφθερίτιδα σε ηλικία τεσσάρων ετών και την Άννα, η οποία αργότερα έγινε γλύπτρια. Ο θάνατος της κόρης του έκανε τον Μάλερ να καταρρεύσει ψυχολογικά. Ωστόσο τα χτυπήματα της μοίρας δεν σταμάτησαν εκεί. Τον ίδιο χρόνο ανακάλυψε ότι έπασχε από οξεία καρδιοπάθεια που τον ανάγκασε να μειώσει τις δραστηριότητές του.

Το 1908 ο Μάλερ εργάστηκε ως διευθυντής ορχήστρας στη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης. Στη συνέχεια, μένοντας οικογενειακά στη Νέα Υόρκη, ολοκλήρωσε «Το Τραγούδι της Γης» και τη Συμφωνία Νο. 9, η οποία υπήρξε το τελευταίο πλήρως ολοκληρωμένο έργο του.

Ο Μάλερ πέθανε στη Βιέννη στις 18 Μαΐου 1911, σε ηλικία πενήντα ενός ετών, αφήνοντας τη Συμφωνία Νο. 10 ημιτελή.

ΜΩΡΙΣ ΡΑΒΕΛ

Ο Μωρίς Ραβέλ (1875 - 1937) ήταν Γάλλος συνθέτης, πιανίστας και διευθυντής ορχήστρας. Μαζί με τον Κλωντ Ντεμπυσσύ θεωρούνται οι κύριοι εκπρόσωποι του μουσικού ιμπρεσιονισμού. Τα έργα του για πιάνο αποτελούν ιδιαίτερα δημοφιλή κομμάτια του κλασικού ρεπερτορίου. Το πιο γνωστό του έργο είναι το Μπολερό.

Ο Μωρίς Ραβέλ γεννήθηκε στις 7 Μαρτίου 1875 κοντά στα σύνορα με την Ισπανία σε μια οικογένεια που αγαπούσε τη μουσική. Ο πατέρας του ήταν ένας μορφωμένος και επιτυχημένος μηχανικός, εφευρέτης και κατασκευαστής. Τρεις μήνες μετά τη γέννηση του Μωρίς η οικογένεια μετακόμισε στο Παρίσι. Και ο Μωρίς από τα επτά του χρόνια άρχισε να μαθαίνει πιάνο.

**Οι γονείς
του Μωρίς**

Με την ενθάρρυνση των γονιών του, ο Ραβέλ έκανε αίτηση για εισαγωγή στο σημαντικότερο μουσικό κολέγιο της Γαλλίας, το Ωδείο του Παρισιού. Τον Νοέμβριο του 1889, παίζοντας μουσική του Σοπέν, πέρασε τις εξετάσεις για εισαγωγή στην προπαρασκευαστική τάξη πιάνου. Ο Ραβέλ κέρδισε το πρώτο βραβείο στο διαγωνισμό πιάνου του Ωδείου το 1891, αλλά κατά τα άλλα δεν ξεχώρισε ως μαθητής. Ωστόσο, αυτά τα χρόνια ήταν μια περίοδος σημαντικής προόδου στην εξέλιξή του ως συνθέτη.

Το 1899 ο Ραβέλ συνέθεσε το πρώτο του κομμάτι που έγινε ευρέως γνωστό, αν και είχε μικρή απήχηση αρχικά: «Χορός για μια νεκρή πριγκίπισσα». Αρχικά ήταν ένα έργο σόλο πιάνου.

Γύρω στο 1900 ο Ραβέλ και αρκετοί καινοτόμοι νέοι καλλιτέχνες, ποιητές, κριτικοί και μουσικοί ενώθηκαν σε μια άτυπη ομάδα. Έγιναν γνωστοί ως «Οι Απάτσι», ένα όνομα που επινοήθηκε για να αντιπροσωπεύσει την κατάστασή τους ως «καλλιτεχνικοί παρίες». Συναντιόντουσαν τακτικά μέχρι την έναρξη του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου και τα μέλη διεγείραν το ένα το άλλο με διανοητικά επιχειρήματα και παραστάσεις των έργων τους. Τα μέλη της ομάδας ήταν ρευστά και σε διάφορες περιόδους περιλάμβαναν τον Ιγκόρ Στραβίνσκι και τον Μανουέλ ντε Φάλα.

Μέχρι το 1910 ο Ραβέλ δημιούργησε συνθέσεις για πιάνο, τις οποίες αργότερα επέκτεινε σε συνθέσεις για ορχήστρα. Όπως, για παράδειγμα, «Οι καθρέφτες», «Η Ισπανική ραψωδία» και «Τα Βαλς Ευγενικά και Αισθηματικά».

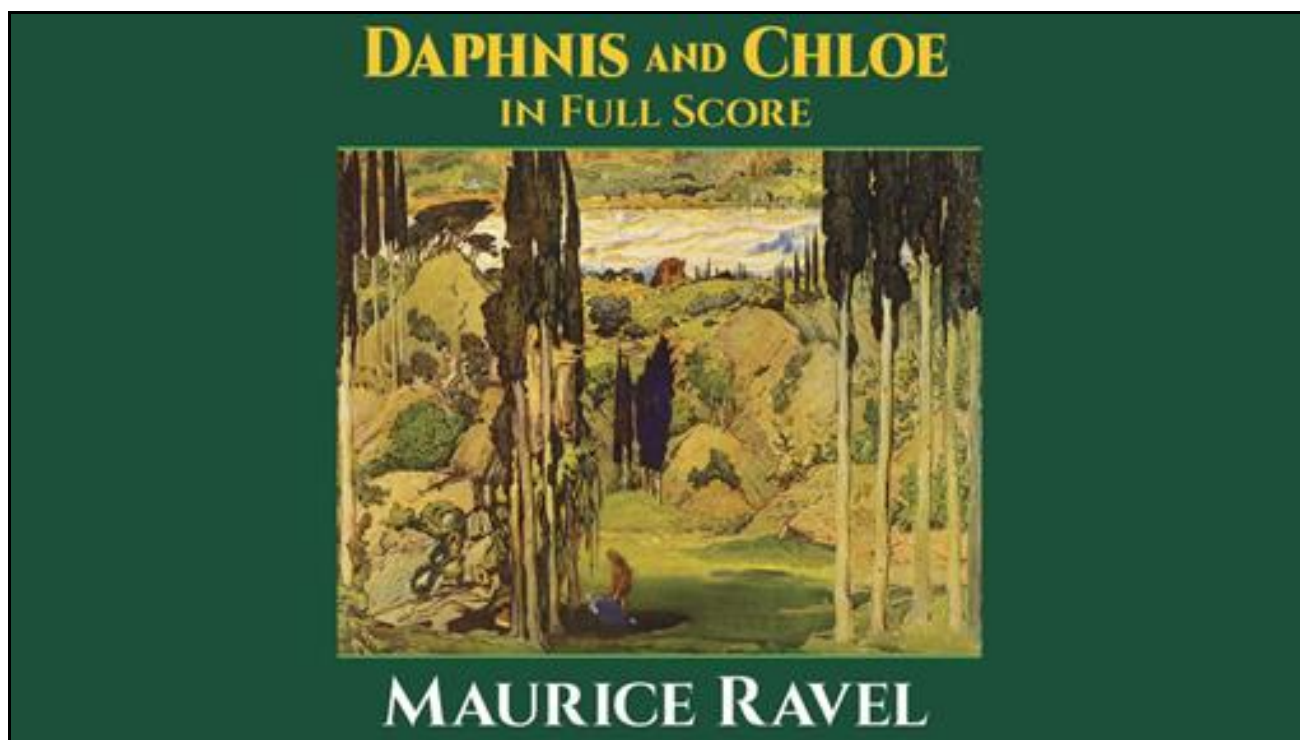

Η πρώτη από τις δύο όπερες του Ραβέλ, η μονόπρακτη κωμωδία «Η Ισπανική ώρα» πρωτοπαρουσιάστηκε το 1911. Το έργο είχε ολοκληρωθεί το 1907, αλλά ο διευθυντής της Οπερά-Κομίκ ανέβαλε επανειλημμένα την παρουσίασή του. Ανησυχούσε μήπως η πλοκή του –μια φάρσα κρεβατοκάμαρας– θα γινόταν άσχημα αποδεκτή από τις εξαιρετικά αξιοσέβαστες μητέρες και κόρες που αποτελούσαν σημαντικό μέρος του κοινού της

Οπερά-Κομίκ. Το κομμάτι είχε μέτρια μόνο επιτυχία στην πρώτη του παραγωγή, και μόλις τη δεκαετία του 1920 έγινε δημοφιλές.

Το 1912 ο Ραβέλ είχε την πρεμιέρα τριών μπαλέτων του. Ένα από αυτά ήταν το «Δάφνις και Χλόη». Αυτή ήταν η μεγαλύτερης κλίμακας ορχηστρική του δουλειά και του πήρε πολύ κόπο για να ολοκληρωθεί. Είχε παραγγελθεί το 1909 από τον Σεργκέι Ντιαγκίλεφ και τα Ρωσικά μπαλέτα.

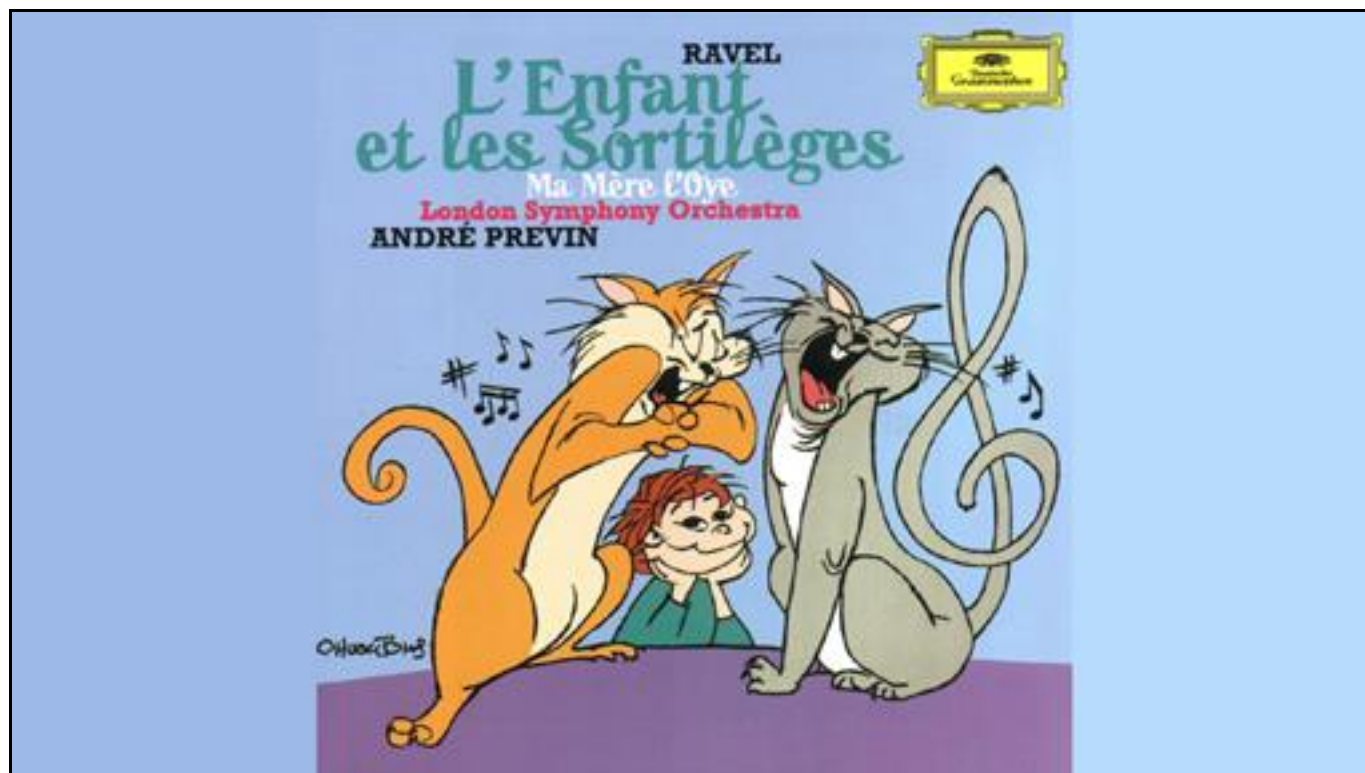
Όταν η Γερμανία εισέβαλε στη Γαλλία το 1914 ο Ραβέλ προσπάθησε να ενταχθεί στη Γαλλική Αεροπορία, αλλά απορρίφθηκε λόγω της ηλικίας του και ενός μικρού καρδιολογικού προβλήματος. Μετά από αρκετές ανεπιτυχείς προσπάθειες να καταταγεί, ο Ραβέλ τελικά εντάχθηκε στο Δέκατο τρίτο Σύνταγμα Πυροβολικού ως οδηγός φορτηγού τον Μάρτιο του 1915, όταν ήταν σαράντα χρόνων.

Μετά τον πόλεμο, όσοι ήταν κοντά στον Ραβέλ αναγνώριζαν ότι είχε χάσει μεγάλο μέρος της σωματικής και ψυχικής του αντοχής. Η παραγωγή του έγινε μικρότερη. Ωστόσο, τον έβλεπαν γενικά, στη Γαλλία και στο εξωτερικό, ως τον κορυφαίο Γάλλο συνθέτη της εποχής.

Μεταξύ των έργων που έγραψε τη δεκαετία του 1920 ήταν και η όπερα «Το παιδί και τα ξόρκια».

Και το 1928 έγραψε το περίφημο Μπολερό.

Τον Οκτώβριο του 1932 ο Ραβέλ υπέστη ένα χτύπημα στο κεφάλι σε ένα ατύχημα με ταξί. Ο τραυματισμός δεν θεωρήθηκε σοβαρός εκείνη την εποχή, αλλά μέσα σε ένα χρόνο μετά το ατύχημα άρχισε να εμφανίζει συμπτώματα που υποδηλώνουν αφασία. Πέθανε στις 28 Δεκεμβρίου 1937, σε ηλικία 62 χρόνων.

ΣΕΡΓΚΕΪ ΠΡΟΚΟΦΙΕΦ

Ο Σεργκέι Προκόφιεφ (1891 - 1953) ήταν Ρώσος συνθέτης, πιανίστας και μαέστρος. Ως δημιουργός αναγνωρισμένων αριστουργημάτων σε πολλά είδη μουσικής, θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες του 20ού αιώνα. Μεταξύ άλλων δημιούργησε επτά ολοκληρωμένες όπερες, επτά συμφωνίες, οκτώ μπαλέτα, πέντε κονσέρτα για πιάνο και εννέα ολοκληρωμένες σονάτες για πιάνο.

Ο Σεργκέι Προκόφιεφ γεννήθηκε στις 27 Απριλίου 1891 στη Σόντσοφκα της Ουκρανίας, τότε μέρος της Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Ο πατέρας του, Σεργκέι Αλεξέγεβιτς Προκόφιεφ ήταν ένας αγρονόμος μηχανικός. Η μητέρα του, Μαρία Γκριγκόριεβνα, η οποία είχε χάσει δύο κόρες πριν από τη γέννησή του, δημιούργησε το κατάλληλο κλίμα για το ενδιαφέρον του Σεργκέι στο πιάνο και στη μουσική σύνθεση.

Μαρία Γκριγκόριεβνα

Ο Προκόφιεφ έδειξε ασυνήθιστες μουσικές ικανότητες από την ηλικία των πέντε χρόνων. Σε ηλικία επτά ετών άρχισε να μαθαίνει σκάκι. Όπως και η μουσική, το σκάκι παρέμεινε ένα από τα πάθη του για την υπόλοιπη ζωή του. Σε ηλικία εννέα ετών συνέθετε την πρώτη του όπερα, «Ο Γίγαντας», καθώς και μία εισαγωγή και διάφορα άλλα κομμάτια.

Με απόφαση της μητέρας του πήγαν το 1904 στην Αγία Πετρούπολη για να ερευνήσουν την πιθανότητα να μετακομίσουν εκεί για την εκπαίδευσή του. Γνώρισαν τον Γκλαζούνοφ, έναν καθηγητή στο Ωδείο της Αγίας Πετρούπολης, ο οποίος ζήτησε να δει το παιδί. Εν τω μεταξύ ο Προκόφιεφ είχε συνθέσει άλλες δύο όπερες, τα «Έρημα Νησιά» και τη «Γιορτή στη διάρκεια της Πανούκλας». Ο Γκλαζούνοφ εντυπωσιάστηκε τόσο πολύ που παρότρυνε τη μητέρα του Προκόφιεφ να κάνει για τον γιο της αίτηση για εισαγωγή στο Ωδείο. Πέρασε τις εισαγωγικές εξετάσεις και γράφηκε εκείνη τη χρονιά σε ηλικία 13 χρόνων.

Το 1910 πέθανε ο πατέρας του και έτσι έπαψε η οικονομική του ενίσχυση από αυτόν. Εκείνον τον καιρό είχε αρχίσει να γίνεται γνωστός ως συνθέτης, παρόλο που συχνά τα καινοτόμα έργα του σκανδάλιζαν. Για παράδειγμα, στο έργο του «Σαρκασμοί για πιάνο» έκανε εκτεταμένη χρήση της πολυτονικότητας. Εκείνη την εποχή συνέθεσε και τα πρώτα δύο κονσέρτα του για πιάνο, το δεύτερο από τα οποία προκάλεσε σκάνδαλο στην πρεμιέρα του (23 Αυγούστου του 1913). Το κοινό έφυγε από την αίθουσα με αποδοκιμασίες όπως «Στο διάολο η φουτουριστική μουσική, οι γάτες στη σκεπή γράφουν καλύτερη μουσική» – οι μοντερνιστές όμως ενθουσιάστηκαν.

Το 1914 ο Προκόφιεφ αποφοίτησε από το Ωδείο με τον μεγαλύτερο βαθμό στην τάξη του, παίρνοντας έτσι ως βραβείο ένα πιάνο με ουρά. Αμέσως μετά ταξίδεψε στο Λονδίνο όπου συνάντησε τον Σεργκέι Ντιαγκίλεφ, ιδρυτή των Ρωσικών Μπαλέτων. Ο Ντιαγκίλεφ του παράγγειλε τη σύνθεση του μπαλέτου «Ο γελωτοποιός» και με την καθοδήγησή του επέλεξε το θέμα από μια συλλογή λαϊκών παραμυθιών. Μετά από διάφορες μετατροπές, το μπαλέτο παρουσιάστηκε πολύ αργότερα (τον Μάιο του 1921) στο Παρίσι με μεγάλη επιτυχία και προκάλεσε τον θαυμασμό του ακροατηρίου.

Κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου ο Προκόφιεφ επέστρεψε στο Ωδείο για να σπουδάσει εκκλησιαστικό όργανο, ώστε να αποφύγει την επιστράτευση. Συνέθεσε την όπερα «Ο Παίχτης», βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Ντοστογιέφσκι και την πρώτη του Συμφωνία. Το 1918 ήταν πια αποφασισμένος να εγκαταλείψει τη Ρωσία, έστω και προσωρινά. Υπό το νέο καθεστώς αστάθειας στην Ρωσία, αισθάνθηκε ότι δεν υπάρχει χώρος για την πειραματική μουσική του κι έτσι τον Μάιο έφυγε για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Παρόλα αυτά είχε ήδη αναπτύξει επαφές με υψηλά ιστάμενους μπολσεβίκους, όπως με τον Λουννατσάρσκι, Λαϊκό Κομισάριο Εκπαίδευσης, ο οποίος του είχε πει: «Εσύ είσαι επαναστάτης στη μουσική, εμείς στη ζωή. Οφείλουμε να δουλέψουμε μαζί. Αλλά αν θες να πας στην Αμερική, δεν θα σταθώ εμπόδιο».

Όταν έφτασε στο Σαν Φρανσίσκο, αμέσως τον συνέκριναν με άλλους διάσημους αυτοεξόριστους Ρώσους, όπως ο Ραχμάνινοφ. Ξεκίνησε με μια επιτυχημένη σόλο συναυλία στη Νέα Υόρκη. Δέχτηκε συμβόλαιο για την παραγωγή της νέας του όπερας «Η αγάπη για τα τρία πορτοκάλια», αλλά λόγω της ασθένειας και τελικά του θανάτου του σκηνοθέτη, η πρεμιέρα αναβλήθηκε. Αυτή η αποτυχία είχε επίπτωση και στην καριέρα του ως σολίστ, καθώς στην όπερα είχε αφιερώσει το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου και της προσπάθειάς του. Σύντομα αντιμετώπισε οικονομικές δυσκολίες και έτσι τον Απρίλιο του 1920 έφυγε για το Παρίσι που ήταν περισσότερο προετοιμασμένο για το μουσικό του ύφος.

Τον Μάρτιο του 1922 ο Προκόφιεφ μετακόμισε με την μητέρα του στις βουναρικές Άλπεις για πάνω από ένα χρόνο, ώστε να αφοσιωθεί πλήρως στη σύνθεση. Τον περισσότερο χρόνο ασχολήθηκε με την όπερα «Πύρινος άγγελος». Το 1923, πριν επιστρέψει στο Παρίσι, παντρεύτηκε την Ισπανίδα τραγουδίστρια Λίνα Λιούμπερα. Η Λίνα γεννήθηκε στη Μαδρίτη από Ισπανό πατέρα και Ρωσίδα μητέρα, αλλά μεγάλωσε στη Νέα Υόρκη. Μιλούσε άπταιστα πέντε ευρωπαϊκές γλώσσες και γοητεύτηκε, όπως είπε, από «την τεχνική και την ταχύτητα στο πληκτρολόγιο» του Προκόφιεφ.

Στο Παρίσι παρουσιάστηκαν αρκετά από τα έργα του, όπως η δεύτερη Συμφωνία του. Η Συμφωνία αυτή ώθησε τον Ντιαγκίλεφ να του παραγγείλει ακόμα ένα μπαλέτο. Αυτό ήταν «Το βήμα του ατσαλιού», ένα νεωτεριστικό έργο που είχε σκοπό να απεικονίσει την εκβιομηχάνιση της Σοβιετικής Ένωσης. Έγινε δεκτό με ενθουσιασμό από το παριζιάνικο κοινό και τους κριτικούς.

Το 1927 είχε μερικές ακόμα αναθέσεις από τον Ντιαγκίλεφ και έκανε και μερικές μουσικές περιοδείες στη Ρωσία, ενώ οι παραστάσεις της όπερας «Η αγάπη για τα τρία πορτοκάλια» στο Λένινγκραντ σημείωσαν μεγάλη επιτυχία. Δύο ακόμα παλαιότερες όπερές του παίζονταν στην Ευρώπη (η μία ήταν ο Παίχτης), ενώ το 1928 συνέθεσε την τρίτη του συμφωνία, η οποία βασίστηκε αρκετά στην όπερα Πύρινος Άγγελος (που δεν είχε παιχτεί ακόμα).

Στις αρχές της δεκαετίας του 1930 ο Προκόφιεφ άρχισε να επιθυμεί την επιστροφή του στη Ρωσία. Όλο και περισσότερες πρεμιέρες των έργων του γίνονταν στην πατρίδα του αντί στο Παρίσι και περισσότερες αναθέσεις έργων προέρχονταν από εκεί. Μία από αυτές ήταν το έργο «Υπολογαγός Κιγιέ», το οποίο του είχε ανατεθεί ως μουσική επένδυση για μία Ρώσικη ταινία. Μια άλλη ανάθεση ήταν το μπαλέτο «Ρωμαίος και Ιουλιέτα», προερχόμενη από το Θέατρο Κίροφ στο Λένινγκραντ. Αν και σήμερα το μπαλέτο είναι ένα από τα γνωστότερα έργα του, διάφορα προβλήματα σχετικά με το ευτυχές τέλος (σε αντίθεση με το πρωτότυπο του Σαίξπηρ) ανέβαλαν την πρεμιέρα για αρκετά χρόνια.

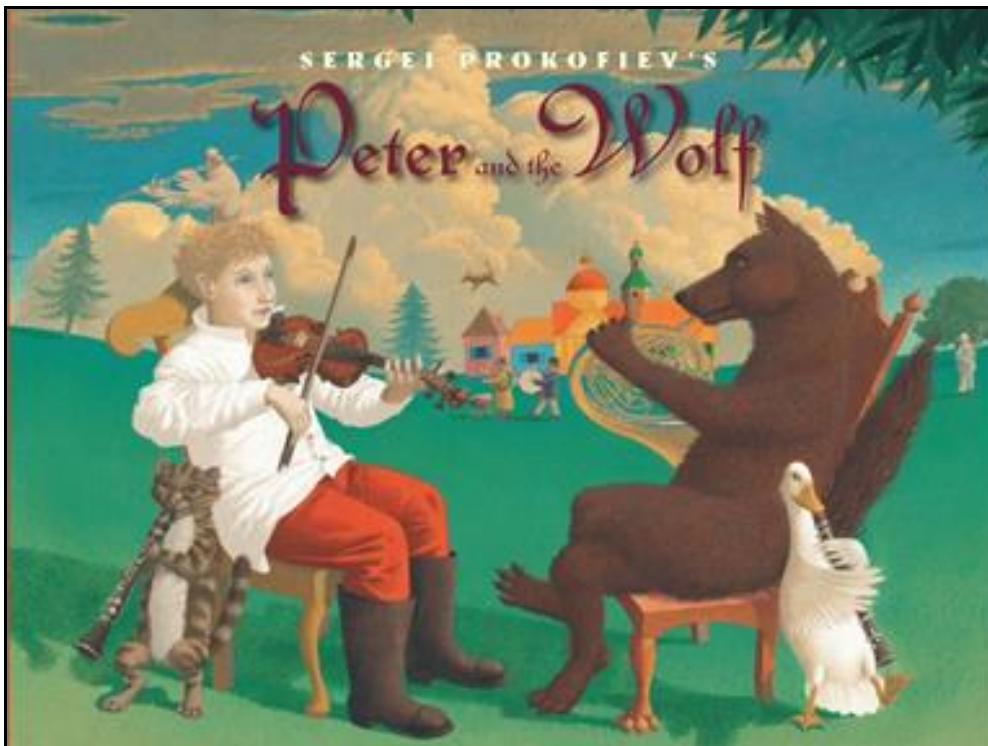

Το 1936 ο Προκόφιεφ με την οικογένειά του επέστρεψε μόνιμα στη Σοβιετική Ένωση. Εκείνο τον καιρό, όμως, η επίσημη σοβιετική πολιτική ως προς τη μουσική άλλαξε. Ιδρύθηκε ένα ειδικό γραφείο, η «Ένωση Συνθετών», προκειμένου να παρακολουθεί τους συνθέτες και τις δημιουργίες τους. Περιορίζοντας τις εξωτερικές επιρροές, αυτές οι πολιτικές σταδιακά απομόνωσαν τους σοβιετικούς συνθέτες από τον υπόλοιπο κόσμο. Και ο Προκόφιεφ και ο Σοστάκοβιτς υπέστησαν αυστηρό έλεγχο για «φορμαλιστικές τάσεις».

**Ο Προκόφιεφ
με τη
γυναίκα του
και τα
παιδιά τους**

Αναγκασμένος να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες ο Προκόφιεφ συνέθεσε «τραγούδια για τις μάζες», όπως τα ονόμασε, χρησιμοποιώντας στίχους από εγκεκριμένους σοβιετικούς ποιητές. Την ίδια περίοδο συνέθεσε και μουσική για παιδιά (μεταξύ άλλων τα «Τρία τραγούδια για παιδιά» και «Ο Πέτρος και ο Λύκος») καθώς και τη γιγαντιαία Καντάτα για την εικοστή επέτειο της Οκτωβριανής Επανάστασης, η οποία ωστόσο δεν εκτελέστηκε ποτέ.

**Ο Πέτρος
και
ο λύκος**

Το 1938 ο Προκόφιεφ συνεργάστηκε με τον Ρώσο σκηνοθέτη Σεργκεί Αϊζενστάιν στην ιστορική επική ταινία «Αλέξανδρος Νιέφσκι», συνθέτοντας γι' αυτήν μέρος της πιο εφευρετικής και δραματικής μουσικής του. Παρόλα αυτά η ταινία είχε τεχνικά πολύ φτωχή ποιότητα ήχου. Ο Προκόφιεφ αναπροσάρμοσε το μουσικό υλικό της ταινίας δημιουργώντας την ομώνυμα καντάτα, η οποία έχει εκτελεστεί και ηχογραφηθεί πολλές φορές.

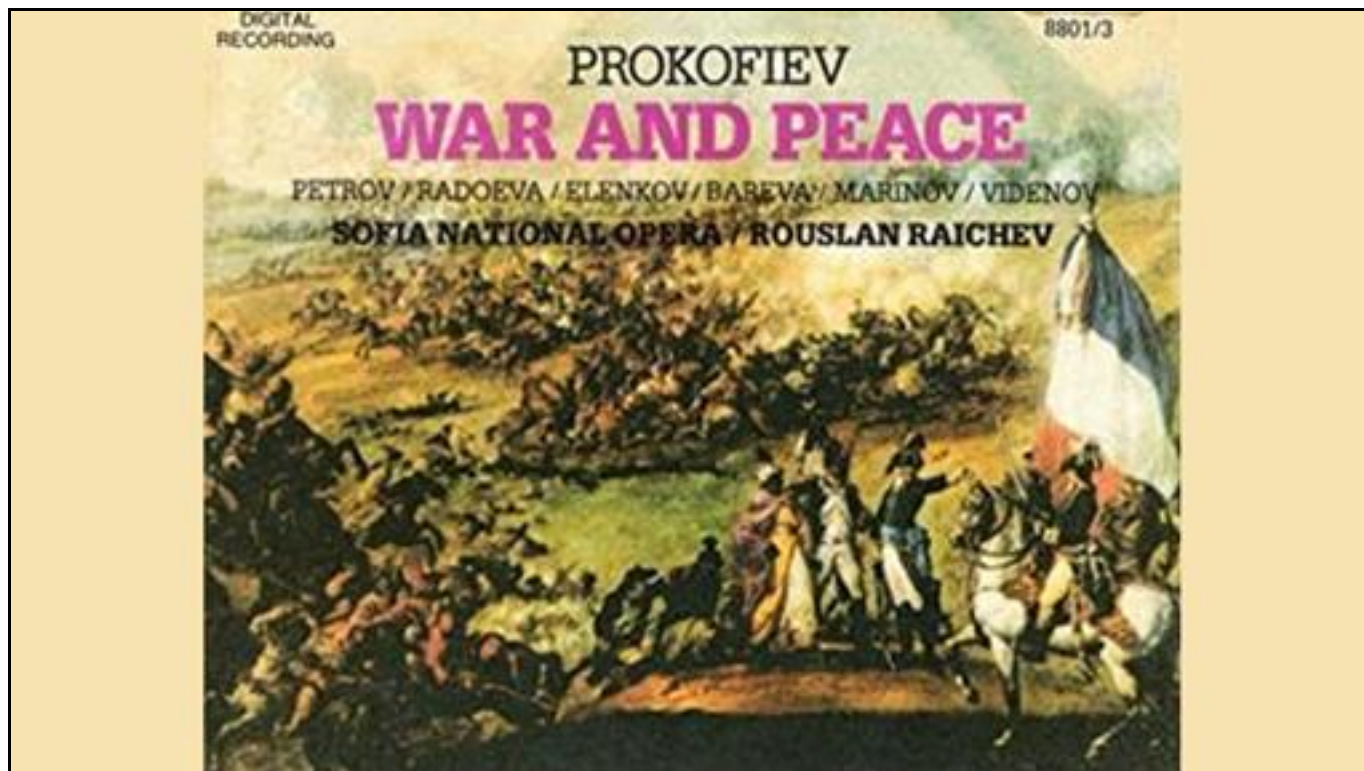

Μετά την επιτυχία του Αλέξανδρου Νιέφσκι, συνέθεσε την πρώτη του σοβιετική όπερα, «Σεμιόν Κότκο», η οποία είχε προγραμματιστεί να ανέβει από τον σκηνοθέτη Μέγιερχολντ. Εντούτοις η πρεμιέρα αναβλήθηκε γιατί ο Μέγιερχολντ συνελήφθη από τη μυστική αστυνομία και εκτελέστηκε στις 2 Φεβρουαρίου 1940.

Δύο μήνες μετά τη σύλληψη του Μέγιερχολντ του ζητήθηκε να συνθέσει το έργο «Ζντράβιτσα» για τον εορτασμό των εξηκοστών γενεθλίων του Στάλιν.

Μετά τη σύλληψη του Μέγιερχολντ, ο Προκόφιεφ συνέθεσε τις σονάτες για πιάνο Νο. 6, 7 και 8, γνωστές σήμερα ως «Πολεμικές Σονάτες», οι οποίες πρωτοπαίχτηκαν από τον Προκόφιεφ και από τον Σβιάτοσλαβ Ρίχτερ και διαδόθηκαν στη συνέχεια ιδίως από τον Ρίχτερ. Αυτές οι σονάτες θεωρούνται σήμερα ως μερικά από τα σημαντικότερα κομμάτια για πιάνο του 20ού αιώνα. Η έβδομη σονάτα έλαβε Βραβείο Στάλιν Δευτέρας Τάξεως και η όγδοη Πρώτης Τάξεως, μολονότι στη συνέχεια δόθηκε η ερμηνεία ότι αναπαριστούν την «εκτόνωση της οργής και της απογοήτευσης του Προκόφιεφ με το σοβιετικό καθεστώς».

Ο Προκόφιεφ σχεδίαζε ήδη να γράψει μια όπερα βασισμένη στο επικό μυθιστόρημα του Τολστόι, «Πόλεμος και Ειρήνη», όταν η γερμανική εισβολή στη Ρωσία το 1941 έκανε το θέμα ακόμα πιο επίκαιρο. Χρειάστηκε δύο χρόνια για να συνθέσει τη δική του εκδοχή για τον «Πόλεμο και Ειρήνη». Εξαιτίας του πολέμου μεταφέρθηκε μαζί με μεγάλο αριθμό καλλιτεχνών στον Καύκασο όπου συνέθεσε το δεύτερο κουαρτέτο εγχόρδων του. Προσπάθησε να πείσει την Λίνα και τους γιους του να τον συνοδεύσουν, αλλά η Λίνα προτίμησε να παραμείνει στη Μόσχα.

Μέχρι εκείνη τη στιγμή η σχέση του Προκόφιεφ με την Μίρα Μέντελσον είχε τελικά οδηγήσει στον χωρισμό του με τη σύζυγό του, Λίνα. Η Μίρα Μέντελσον, δεύτερη σύζυγός του ήταν Ρωσίδα ποιήτρια και συγγραφέας. Έγραψε λιμπρέτα και για ορισμένες όπερες του Προκόφιεφ.

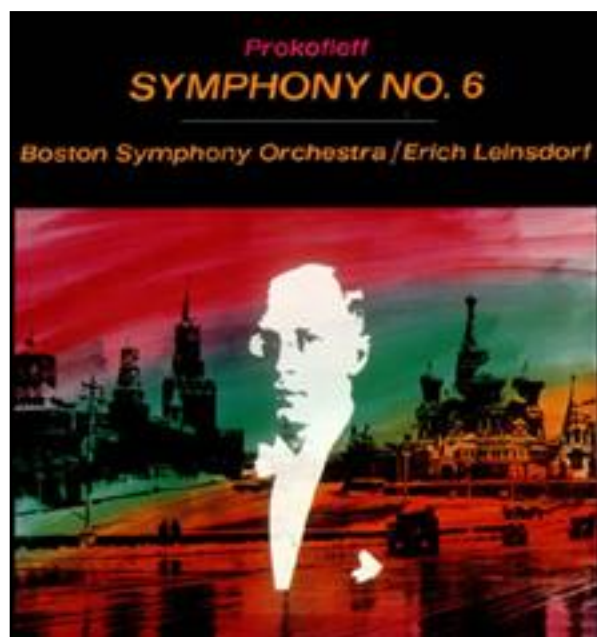
Το 1943 ο Προκόφιεφ συνεργάστηκε ξανά με τον Αϊζενστάιν και έγραψε τη μουσική για την ταινία «Ιβάν ο τρομερός».

Την ίδια χρονιά έγραψε και το μπαλέτο του «Σταχτοπούτα», ένα από τα πιο μελωδικά και διάσημα έργα του.

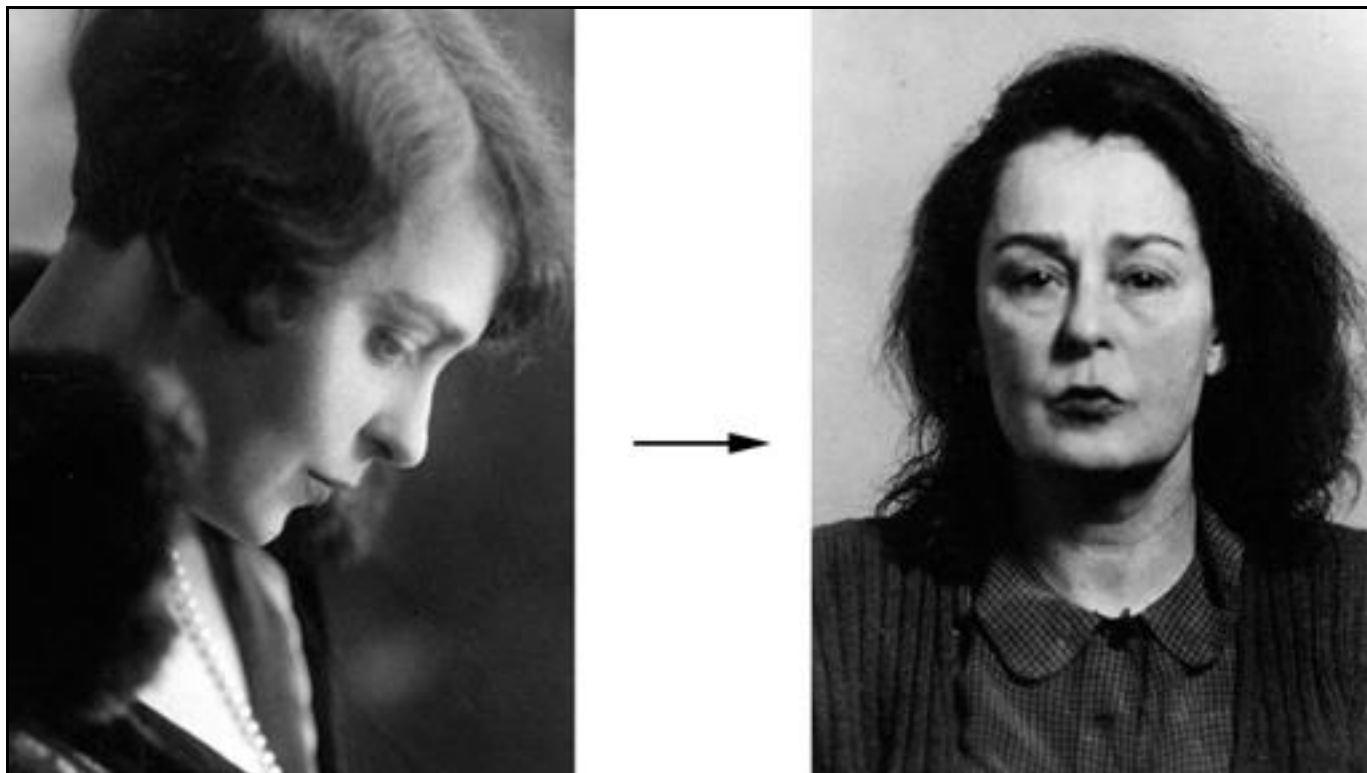

Το 1944 μετακόμισε σε μια αποικία συνθετών έξω από την Μόσχα προκειμένου να συνθέσει την πέμπτη συμφωνία του, η οποία επρόκειτο να γίνει και η δημοφιλέστερη από τις συμφωνίες του στη Ρωσία αλλά και στο εξωτερικό. Λίγο μετά έπαθε διάσειση μετά από μια πτώση εξαιτίας της χρόνιας υψηλής πίεσής του. Δεν ανάρρωσε ποτέ πλήρως από τον τραυματισμό, ο οποίος μείωσε αισθητά την παραγωγικότητά του τα επόμενα χρόνια, αν και κάποια από τα τελευταία του κομμάτια είχαν την ποιότητα των παλαιότερων.

Ο Προκόφιεφ πρόλαβε να γράψει μεταπολεμικά την έκτη συμφωνία του και την σονάτα για πιάνο Νο. 9 πριν το Κομμουνιστικό Κόμμα, ως αποτέλεσμα του «δόγματος Ζντάνοφ», ξαφνικά αλλάξει την άποψή του για τη μουσική του. Το τέλος του πολέμου είχε ως αποτέλεσμα το Κόμμα να σκληρύνει την κυριαρχία του στους καλλιτέχνες. Η μουσική του Προκόφιεφ θεωρήθηκε σοβαρό παράδειγμα φορμαλισμού και χαρακτηρίστηκε «αντιδημοκρατική». Ένα τμήμα του έργου του απαγορεύτηκε, ενώ τα περισσότερα θέατρα και αίθουσες συναυλιών δεν δέχονταν να παίξουν καθόλου τη μουσική του, δημιουργώντας του έτσι σοβαρά οικονομικά προβλήματα.

Στις 20 Φεβρουαρίου του 1948 η πρώτη γυναίκα του, Λίνα, συνελήφθη για «κατασκοπεία», γιατί προσπάθησε να στείλει χρήματα στη μητέρα της στην Ισπανία. Καταδικάστηκε σε 20 χρόνια καταναγκαστικής εργασίας, μετά από εννιά μήνες ανακρίσεων, αλλά τελικά αφέθηκε ελεύθερη το 1956 και το 1974 εγκατέλειψε τη Σοβιετική Ένωση και πέθανε στο Λονδίνο το 1989.

Οι παραστάσεις για τις τελευταίες όπερες του Προκόφιεφ ακυρώθηκαν γρήγορα από το θέατρο Κίροφ. Αυτή η ταπείνωση, σε συνδυασμό με την όλο και χειρότερη κατάσταση της υγείας του, τον έκαναν να αποσύρεται όλο και περισσότερο από την ενεργό μουσική ζωή. Οι γιατροί του συνέστησαν να περιορίσει τις δραστηριότητές του, με αποτέλεσμα να αφιερώνει πλέον μόνο μία ή δύο ώρες την ημέρα στη σύνθεση. Η τελευταία δημόσια παράσταση της ζωής του ήταν η πρεμιέρα της έβδομης συμφωνίας του το 1952, ένα κομμάτι με γλυκόπικρο χαρακτήρα.

Ο Προκόφιεφ πέθανε σε ηλικία 61 ετών στις 5 Μαρτίου του 1953, την ίδια μέρα που πέθανε ο Στάλιν. Ζούσε δίπλα στην Κόκκινη Πλατεία και για τρεις ημέρες εξαιτίας του πλήθους που είχε συγκεντρωθεί για να θρηνήσει τον Στάλιν ήταν αδύνατο να μεταφερθεί η σορός του Προκόφιεφ στα γραφεία της Ένωσης Σοβιετικών Συνθετών για να γίνει η κηδεία, για την οποία χρησιμοποιήθηκαν χάρτινα λουλούδια και μια μαγνητοφωνημένη έκδοση για το πένθιμο εμβατήριο από το «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» καθώς όλα τα λουλούδια και οι μουσικοί είχαν δεσμευτεί για την κηδεία του Στάλιν.

Το κορυφαίο σοβιετικό μουσικό περιοδικό ανέφερε την είδηση του θανάτου του Προκόφιεφ σε μια μικρή παράγραφο στη σελίδα 116. Οι προηγούμενες 115 σελίδες είχαν αφιερωθεί στον θάνατο του Στάλιν. Ο θάνατος του Προκόφιεφ αποδίδεται σε εγκεφαλική αιμορραγία, όμως είναι γνωστό ότι για οκτώ χρόνια πριν πεθάνει ήταν συνεχώς άρρωστος, υποφέροντας από πονοκεφάλους, ναυτία και ιλίγγους και γι' αυτό δεν είναι βέβαιη η ακριβής αιτία του θανάτου του.

